

Katowice GZM 2029

Kandydat na Europejską Stolicę Kultury ▶▶ Selekcja

Play!

Mówiąc o Metropolii mamy na myśli
Górnośląsko-Zagłębiowską Metropolię
obejmującą 41 gmin objętych naszym
Konkurem na Europejską Stolicę Kultury.

Katowice GZM 2029

Kandydat na Europejską Stolicę Kultury

Selekcja

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie – uwagi ogólne	03
1. Wkład w strategię długoterminową	06
2. Treści kulturalne i artystyczne	21
3. Wymiar europejski	60
4. Zasięg	67
5. Zarządzanie	76
5.1 Finansowanie	76
5.2 Struktura organizacyjna	84
5.3 Planowanie awaryjne	89
5.4 Marketing i komunikacja	93
6. Zdolność do realizacji	99

Wprowadzenie – uwagi ogólne

Q1

Potwierdzenie naszej koncepcji

Gramy dalej!

Kto gra uczciwie, ten nie zmienia zasad w trakcie gry. Widzimy, że koncepcja Play! działa. Rozmowy zarówno z instytucjami kultury z całej Metropolii, jak też mieszkańcami i mieszkankami miast oraz naszymi europejskimi i międzynarodowymi partnerami, pokazały, że nasza wizja naprawdę zyskała uznanie.

Entuzjazm operatorów kultury, zwłaszcza tych spoza Katowic, czyli z mniejszych miast Metropolii, spłynął na nas jak ciepła fala. Wyrazili entuzjazm dla koncepcji Play! i tego, co ona oznacza. Dali nam odczuć, jak bardzo chcą się przyłączyć, jak bardzo są podekscytowani faktem, że tyle dzieje się Z ICH UDZIAŁEM. Doceniają to, że są rzeczywiście związani z projektem od samego początku. Wielu z nich po raz pierwszy miało poczucie, że są słyszani i widziani, że wreszcie mają przestrzeń do wyrażania pomysłów, potrzeb, osiągnięć i potencjału.

Igrzyska czas zacząć

Play! stało się pokojowym okrzykiem bojowym. Wezwaniem do swobodnego rozwoju oraz dostępu do dużej i zróżnicowanej grupy odbiorczej. Zaproszeniem do jeszcze cięższej pracy, odwagi oraz intensyfikacji działań międzynarodowych, do obalenia *status quo*. Zachętą do uwierzenia w możliwość zmiany. W to, że możemy ją zaprojektować dla nas oraz dla mieszkańców Katowic i Metropolii, że możemy sprawić, by wydarzyła się TERAZ – by region stał się lepszym miejscem i partnerem dla Europy.

Pamiętamy transformację, jaką spowodował proces kandydowania do tytułu ESK 2016. W 2023 roku nie mieliśmy pewności, czy uda nam się wywołać podobne zaangażowanie, pragnienie radykalnych zmian. Teraz możemy powiedzieć z przekonaniem, że daliśmy radę. Nasi partnerzy z całej Europy, niezależnie

od tego, czy spotkaliśmy ich na żywo podczas otwarcia innych ESK, online czy podczas spotkań sieciowych, dzielą entuzjazm dla nowego europejskiego gracza na scenie. Dla miejsca w Europie, w którym gra jest wciąż możliwa, ponieważ jest ono otwartą, nie-dokończoną przestrzenią.

Zmiany? Zdecydowanie!

Zatem jakie zmiany zaszły od fazy preselekcji? Nie zmieniła się koncepcja Play!, a jedynie nasz plac gry. Po zmianach w efekcie wyborów parlamentarnych w 2023 roku Polska ponownie gra w europejskiej orkiestrze. Poprzez międzynarodowy wymiar naszej aplikacji chcemy przyczynić się do lepszego i pełniejszego brzmienia tej orkiestry. Kolejna duża zmiana to uznanie języka śląskiego za język regionalny. Jest on radosnym elementem naszego codziennego życia oraz naszym wkładem w europejską różnorodność kulturową. Jesteśmy dumni, że możemy dzielić się nim z Europą, realizując kilka kluczowych projektów w ramach naszego programu.

Koncepcja Play! powinna przynieść korzyści również przyszłym pokoleniom. Zasada fair play uwzględnia ponowne ożywienie procesów, które zostały spowolnione w ostatnich latach, jak zielona transformacja oraz przejście od paliw kopalnych do bardziej ekologicznych źródeł energii. Kwestie te są niezwykle istotne dla naszego regionu, dążącego do odkrywania siebie na nowo poprzez Play!

Kluchy, pizza i co sprawiło, że zaniemówiliśmy

W ciągu ostatnich miesięcy odbyliśmy również spotkania z lokalnymi i regionalnymi grupami podczas konsultacji, warsztatów, spacerów badawczych. W rozmowach przy pizzy (z młodymi uchodźcami z Ukrainy) lub podczas klachów (po śląsku „plotek”) wspólnie rozwijaliśmy nasz program tak, by okazał się atrakcyjny.

Właśnie wtedy poznaliśmy wyniki naszych zakrojonych na szeroką skalę badań uczestnictwa w kulturze. Zaniemówiliśmy. Zdecydowanie zbyt wiele osób (21%!) stwierdziło, że nie brało udziału w ŻADNEJ aktywności artystycznej lub kulturalnej w ciągu ostatniego roku. Nie były w kinie, bibliotece czy na festiwalu, nawet w zoo czy parku rozrywki. Prawie 40% stwierdziło, że kultura i działalność artystyczna nie mają dla nich większego znaczenia. Wniosek nasuwa się sam – zdecydo-

wanie my, czyli operatorzy stref kultury, robimy coś nie tak! Ta ankieta nie tylko nami wstrząsnęła, ale też znacząco wpłynęła na drugą fazę naszych starań o przyznanie tytułu. Trzymamy się koncepcji Play! z negującym zapałem oraz z głębszą świadomością, z kim będziemy grać oraz jakie wyzwania przed nami stoją.

Starzy, młodzi i niespokojni

Należy zauważyć, że starszemu pokoleniu (60+) znacznie bliżej do tradycyjnych form sztuki i instytucji niż młodym ludziom. Dlatego musimy tworzyć jeszcze więcej projektów angażujących młodych ludzi w działania kulturalne i okołokulturalne oraz pobudzić ich apetyt na podobne działania w przyszłości.

Prawie 50% osób biorących udział w ankiecie odpowiedziało, że najlepszym sposobem na spotkanie z kulturą jest udział w wydarzeniu o charakterze święta. Nastolatkom wielokrotnie odnosili się do tego formatu z silnym akcentem wielokulturowym: gotujemy razem, świętujemy z ludźmi z innych krajów, poznajmy ich osobiście w swobodnej atmosferze, po prostu bawmy się. Proste doświadczenie bycia razem i dzielenia się radością to także sposób na walkę z mową nienawiści i ksenofobią.

Nieco mniej zaskakujące wydaje się to, że tylko 50% uczestników badania uznaje gry wideo za część kultury. Niestety również hobby, działania artystyczne wykonywane w domu oraz w grupach amatorskich NIE są postrzegane jako elementy kultury. Taki punkt widzenia wśród ankietowanych pozwala spojrzeć nieco inaczej na deklarację 40% z nich, że kultura i sztuka mają znikomy wpływ na ich życie.

W naszym modelu ESK chcemy pokazać, że wszystkie formy zabawy są równorzędne. Że każda zabawa jest kulturą – czy to śląski humor, czy śląska tradycja językowa, czy robienie na drutach, pieczenie chleba albo klachy. Natomiast tzw. poważna kultura jest tak naprawdę zabawą i rozrywką w nieco innym kształcie, która często odbywa się w budynkach, które najwyraźniej mogą onieśmielać monumentalnością. Konsultacje z mieszkańcami i mieszkankami miasta oraz regionu potwierdziły, że kultura powinna być dostępna dla wszystkich. Wyjdźmy ze świątyń sztuki i stref kultury, bawmy się, jak tylko potrafimy – tak brzmiało przesłanie dla zespołu aplikacyjnego.

Przyciąganie ciemnej strony

Jednak nawet coś tak jasnego jak Play! ma swoją ciemną stronę – o czym mowa w raporcie preselekcyjnym. Nie zamierzamy udawać, że nie jest to nasz problem. Uzależnienia od kultury cyfrowej, w tym gier, hazardu online, przestymulowanie wywoływane przez media społecznościowe, mowa nienawiści szalejąca w sieci – wszystkie te zjawiska wiążą się z zagrożeniami dla zdrowia psychicznego, których nie ignorujemy. Wręcz przeciwnie – uważamy, że nasza koncepcja Play! i opra-

cowany przez nas program przywraca radość z gry. Ponieważ poważnie traktujemy mroczne aspekty Play, podejmujemy je w wielowymiarowym projekcie **Exploring The Light And Dark Side Of Play**, w którym oceniamy ryzyko, wprowadzamy środki zapobiegawcze, ale także przygotowujemy, w szczególności młodych ludzi, do świadomego korzystania z dobrodziejstw cyfrowego świata.

Koncepcja Play! wskazała nam właściwy kierunek przywrócenia wartości europejskich, jak również międzynarodowego wymiaru Katowicom i Metropolii. Płyną stąd korzyści dla nas i dla podobnie myślących obywateli, podmiotów kulturalnych i miast w całej Europie. Zagrajmy, by przywrócić pojęcie kultury jako źródła dobrostanu. Zagrajmy, by zachować człowieczeństwo i zdrowy rozsądek. Bawmy się, by równoważyć i radzić sobie z niepokojem i stresem. Grajmy, by się uczyć. Grajmy, by odzyskać zaufanie. Grajmy, by budować lepsze więzi społeczne, by tworzyć równy i szeroki dostęp do kultury. Grajmy, by na nowo odkryć Katowice i Metropolię jako europejskiego gracza.

Zagrajmy, by przywrócić pojęcie kultury jako źródła dobrostanu. Zagrajmy, by zachować człowieczeństwo i zdrowy rozsądek. Bawmy się, by równoważyć i radzić sobie z niepokojem i stresem.

1

Wkład w strategię długofalową

Q2

Zmiany w strategii

Jak informowaliśmy podczas preselekcji, prace nad strategią kulturalną Katowic rozpoczęły się w 2020 i w dużej mierze zakończyły w 2023 roku. Od tego czasu podjęliśmy kilka ważnych działań, chociaż rdzeń Strategii i jej cztery cele – Wzrost uczestnictwa w kulturze, Twórcza kooperacja, Nowe podejście do przestrzeni kultury oraz Współtworzenie spójnego wizerunku – nie uległy zmianom.

Strategia Rozwoju Kultury dla Miasta Katowice 2035 została formalnie przyjęta przez Radę Miasta 29 maja 2024 roku. Dzięki temu okres obowiązywania strategii został wydłużony o pięć lat, zamiast kończyć się w 2030 roku, jak pierwotnie planowano. Umożliwiło to wprowadzenie korekty do niektórych kluczowych elementów.

Poprawki i uzupełnienia wynikały z pogłębienia ambicji strategicznych, w czym pomogły doświadczenia i informacje zwrotne z pierwszego etapu starań o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury. Nasze plany odnośnie roli kultury w rozwoju miasta i regionu stały się śmielsze. Umieszczamy kulturę w szerszym kontekście europejskim, a jednocześnie sięgamy głębiej, do miejsc, w których kultura nie była dotąd zauważana. Parafrazując znane powiedzenie, myśleliśmy globalnie, a działaliśmy lokalnie!

5000 opinii ukształtowało nasze myślenie!

Ostateczna wersja Strategii odzwierciedla również wyniki szeroko zakrojonych badań – dotyczących zarówno odbiorców i odbiorczyń kultury, jak też jej operatorów – w których wzięło udział około 5000 osób z całego obszaru metropolitalnego. Wyniki uwzględniono w Strategii. Stanowią one również podstawę dla niniejszego Bid Booka w zakresie realnego i długoterminowego wspierania działań artystycznych i integracyjnych, wypracowanych przez nas metod an-

gażowania lokalnych operatorów kulturalnych oraz, naturalnie, zwiększenia zasięgu i liczby odbiorców. Badania potwierdzają rzeczywistą potrzebę radykalnej zmiany w sposobie definiowania oraz budowania relacji z uczestnikami i uczestniczkami kultury, która stanowi podstawę naszej kandydatury. W poniższych punktach niniejszego dokumentu przedstawiamy, JAK planujemy dokonać tej zmiany.

Nasze plany obejmują zdecydowane dążenie operatorów kulturalnych do lepszej współpracy międzysektorowej, daleko wykraczającej poza standardowe tworzenie sieci między istniejącymi instytucjami kultury. Strategia obejmuje również cele związane z budowaniem międzysektorowych powiązań z podmiotami biznesowymi, organizacjami pozarządowymi, środowiskiem akademickim, branżami kreatywnymi oraz artystami i artystkami, a także nacisk na zwiększenie współpracy międzynarodowej.

Metropolia kulturalna

Współpraca kulturalna w całej Metropolii została uwzględniona jako jeden z celów strategicznych w niniejszym dokumencie, wraz ze wspólną realizacją szeregu elementów programu. W związku z tym podjęliśmy pracę nad **Metropolitalną Kartą Dostępnej Kultury**. Jest ona przedmiotem procesu konkursowego (patrz **Q15**), niemniej ściśle wiąże się ze Strategią i zostanie wdrożona niezależnie od rozwoju wydarzeń.

Prezentowana obok tabela zawiera podsumowanie wzajemnych powiązań między celami strategicznymi a planowanymi celami ESK. Współpracując z lokalną społecznością i organizacjami kreatywnymi, kultura tworzy swoiste „rusztowanie” dla wyobraźni, na którym nadbudować można twórcze koncepcje i innowacje.

Q3

Oddziaływanie długofalowe

W Strategii Rozwoju Miasta, która jest szerszą wizją niż Strategia Kultury, Katowice stawiają sobie za cel bycie miastem skutecznie podejmującym wyzwania współczesnego świata. Są one bardzo liczne, i to nie tylko ze względu na wojnę toczącą się tuż za naszą granicą, w wyniku której 250 000 Ukraińców i Ukrainek znalazło schronienie w naszym regionie (patrz **Q15**).

Pomimo wszystkich trudności, z jakimi się borykamy, wierzymy, że sprostamy stojącym przed nami zadaniom. Przekonani, że ludzie sami są ekspertami od

Miasto Katowice: Strategia Rozwoju Kultury do 2035 roku

MISJA

Katowice jako miasto o uznanym statusie kulturalnym, zarówno na poziomie europejskim, jak i wspólnotowym

CELE STRATEGICZNE

Wzrost uczestnictwa w kulturze

- poszerzenie obszaru kultury
- pogłębienie uczestnictwa w kulturze
- zapewnienie dostępu do kultury

Twórcza kooperacja (w całej Metropolii)

- współpraca międzysektorowa
- wsparcie dla branży kreatywnej i kulturalnej
- skuteczniejsze kojarzenie twórców, artystów i środowisk twórczych
- silny nacisk na rozwój i budowanie pozycji organizacji pozarządowych

Nowe podejście do przestrzeni kultury

- bardziej dostępne instytucje kultury
- stały przegląd stanu kultury
- kultura wypełnia przestrzeń miasta
- bardziej aktywna turystyka kulturalna
- tourism

Współtworzenie spójnego wizerunku

- wpisanie obecności kultury w nową spójną wizję Katowic i Metropolii

Program ESK

Personal Playlist

- umieszczenie kultury w centrum uwagi mieszkańców i mieszkańek

Fair Play

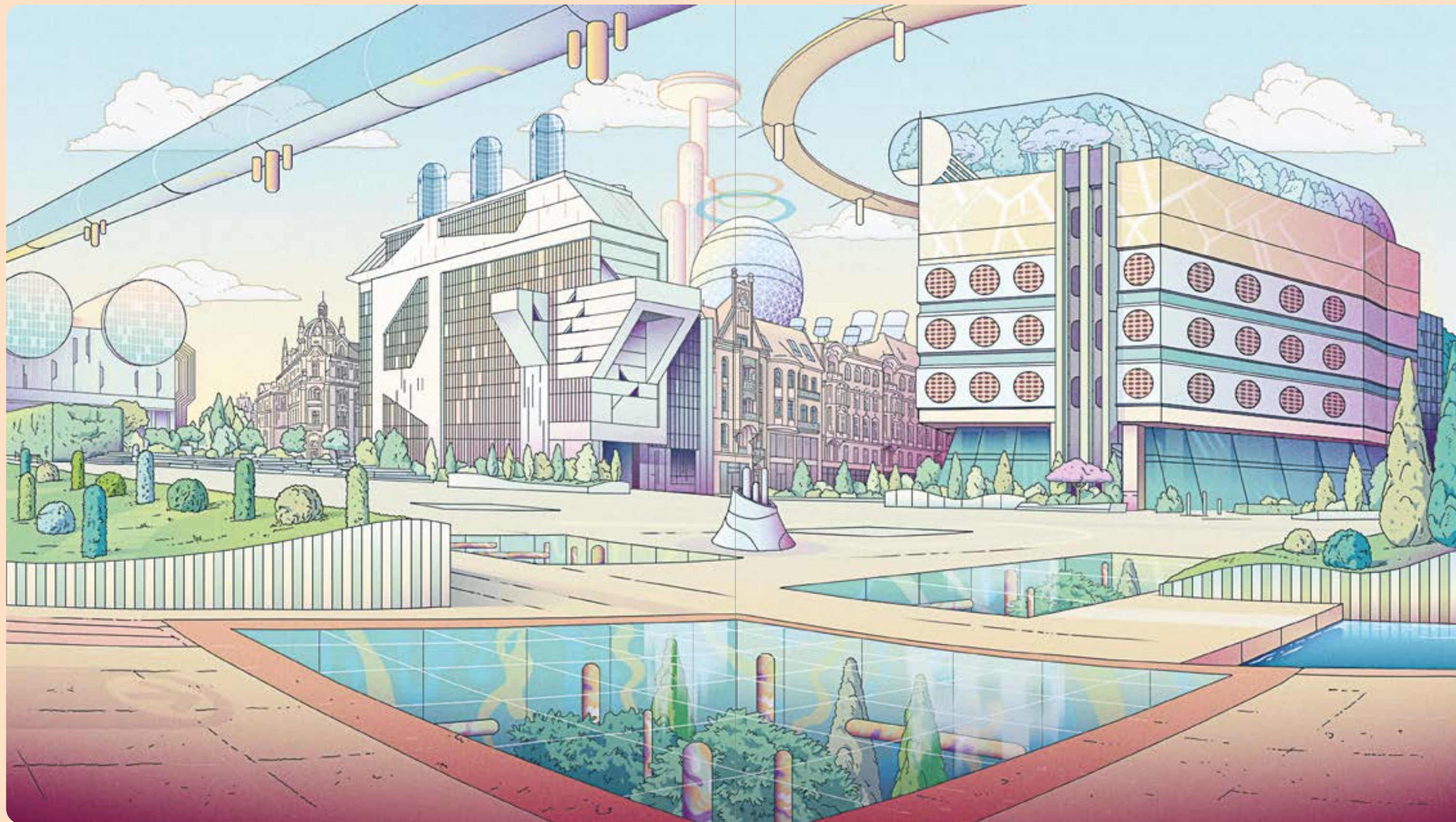
- nowe modele współpracy kulturalnej
- Metropolia jako ekosystem kultury
- w pełni dostępna kultura

Total Immersion

- kultura przekraczająca standardowe granice
- przebudowa i ponowne zdefiniowanie przestrzeni i miejsc

Re:play

- nowe narracje
- dostrzeżenie niezauważonych

Open Call Agata Mendziuk, A New Perspective

własnego życia, zapytaliśmy ich, jak może wyglądać sukces Katowic w 2029 roku oraz, co najważniejsze, w kolejnych latach. Ubieganie się o tytuł ESK dało wielu mieszkańcom i mieszkankom miasta oraz regionu sposobność do współtworzenia naszego programu i kształtowania naszej wizji, co ogromnie je wzbogaciło.

Wiele współczesnych miast, jeśli nie większość, w swoich działaniach promocyjnych prezentuje się jako miejsca, w których ludzie mogą: mieszkać, pracować, uczyć się, a także bawić. My stawiamy zabawę na pierwszym miejscu. Jakie to daje perspektywy na przyszłość?

Miasto 4G?

Nie cofamy się pod względem technologicznym. Chcemy stawić czoła stojącym przed nami wyzwaniom i do 2030 roku stać się miejscem, które wzbudza zachwyt. Dokonamy tego w oparciu o 4 G (Gardens, Gigs, Games, Growth), które oddają nasz program i strategię: **Gardens. Gigs. Games. Growth. (Ogrody. Występy. Gry. Rozwój.)**

Gardens / Ogrody

to miejsce, w którym rozpoczęła się nasza podróż. Miasto Ogrodów to hasło i koncepcja naszej poprzedniej kandydatury oraz nazwa instytucji, która prowadzi obecną. Ogród naszej przyszłości to Metropolia, w której planujemy przekształcić przestrzeń publiczną i usługi publiczne w plac zabaw, na którym ludzie będą mogli wygrać (lub wyśpiewać) swoje marzenia. Bez podziału na strefy kultury z jednej strony i resztę z drugiej.

Jak już wspomnieliśmy, kultura jest „rusztowaniem” dla wyobraźni, dzięki któremu budujemy trwałe społeczności. Do 2030 roku zrównoważymy relacje między rozwojem kultury a działalnością komercyjną. Samorządy lokalne finansują kulturę jako jedną z kluczowych usług publicznych w naszej Metropolii – uznając ją za ważne źródło życia i łączności, takie jak wodociągi czy transport publiczny. Równy dostęp do kultury ma zostać zapewniony wszystkim mieszkańcom i mieszkankom. Nasza Metropolia stanie się bardziej przyjaznym miejscem do życia, zielonym oraz skoncentrowanym na dobrostanie swoich mieszkańców i mieszanek.

Gigs / Występy

to nie tylko chodzenie na występy naszej wspianej Narodowej Orkiestry Symfonicznej Polskiego Radia – mimo radości, że coraz więcej osób to robi. Chodzi również o wspólne granie, poznawanie się nawzajem w różnych miejscach. Nasz tygiel tożsamo-

ści i kultur oraz różnorodność kulturową celebруемy jako swój główny atut – zarówno ekonomiczny, jak też społeczny. Tożsamość lokalna jest ważnym elementem kultury, to ona łączy nas z miejscem, w którym żyjemy i jego historią. Wspaniałe lokalne wydarzenia kulturalne rozwijają trwałe poczucie sprawczości oraz więzi obywatelskich.

Games / Gry

Wszyscy możemy grać i współtworzyć kulturę. Profesjonalni artyści i artystki nie są jej jedynymi twórcami. Na uznanie, promowanie i wspieranie w rozwoju zasługuje nie tylko kultura wysoka, ale też ta tworzona oddolnie i lokalnie. Członkowie i członkinie społeczności lokalnych posiadają narzędzia, by tworzyć, kiedy chcą i jak chcą, a otwarte, przyjazne, instytucje powinny – by tętnić życiem – udostępnić na te działania swoje zaplecze.

Kulturę postrzegamy jako wartość, która daje radość, samorealizację, poczucie przynależności i identyfikacji, przyczyniając się do rozwoju jednostek oraz społeczności.

Growth / Rozwój

na który składają się elementy wymienione powyżej. Piramida potrzeb Masłowa, z perspektywy holistycznego spojrzenia na człowieka, zdezaktualizowała się. Kapitał kulturowy staje się kluczem do inkluzywnego wzrostu, rzucając wyzwanie wykluczeniu ekonomicznemu i kulturowemu. Zarówno edukacja, jak też cały zestaw kompetencji kulturowych i społecznych, pomagają budować odporność w obliczu wielu codziennych wyzwań. Dzięki nim społeczność Metropolii staje się pewniejsza siebie, kreatywna i sprawcza, a także docenia bogactwo tkwiące w różnorodności.

Wiek nie jest przeszkodą w naszym modelu inkluzywnego wzrostu. Po pierwsze, przyszłość nie marnuje potencjału młodzieży. Młodzi ludzie ogromnie korzystają na nowym modelu kultury, który wdrożyliśmy w całej Metropolii. Czerpią korzyści ze zrewitalizowanego modelu edukacji kulturalnej w swoich szkołach, mają wiele do zrobienia w bezpiecznym i dostępnym mieście, głęboko angażują się w kształtowanie jego przyszłości. Po drugie, nikt nie jest za stary na zabawę. Katowice i Metropolia mogą być miejscem do życia, pracy, nauki i zabawy! Dla każdego.

Ale jak to zmierzyć?

Przechodząc od długofalowych oddziaływań do planów monitorowania i ewaluacji, zdefiniowaliśmy szereg kluczowych wskaźników efektywności, w oparciu o które planujemy mierzyć nasze postępy.

JAK WYGLĄDA MIASTO 4G?	CO NAM TO PRZYNIESIE? KLUCZOWE WSKAŹNIKI WYDAJNOŚCI (KPI) SŁUŻĄCE DO ILOŚCIOWEGO OKREŚLENIA SUKCESU	KPI ZGODNY Z...
Ogrody W Katowicach i Metropolii powstał nowy ekosystem kulturalno-twórczy oparty na współpracy Operatorzy kultury grają razem Obecne podziały zostają zastąpione mechanizmami współpracy, negocjacji i reprezentowania zbiorowych interesów Operatorzy kultury traktują działalność międzynarodową jako element codziennej pracy	Ponad 50% miejsc pracy utworzonych podczas ESK w sektorze kultury i sektorze kreatywnym utrzymuje się po 2029 roku Liczba kreatywnych przedsiębiorstw i miejsc pracy w Katowicach i GZM rośnie z roku na rok Udział sektora kultury i sektora kreatywnego w lokalnej gospodarce wzrasta z każdym rokiem	Wytyczne ESK dotyczące Monitoringu i Ewaluacji (MiE)
	90% projektów w ramach programu ESK zakłada współpracę między lokalnymi organizacjami kulturalnymi Co najmniej 30% ekspertów i ekspertek zewnętrznych wspierających biuro ESK pochodzi spoza Polski	
	Co najmniej 30% organizacji kulturalnych współpracujących z ESK prowadzi stałą, długoterminową współpracę z organizacją ze Śląska (w przypadku organizacji z Zagłębia) lub z Zagłębia (w przypadku organizacji ze Śląska) Ten sam odsetek dotyczy współpracy organizacji lokalnych z podmiotami zagranicznymi	Wytyczne ESK dotyczące MiE Culture Next oraz Pollyloop (analiza porównawcza celów zrównoważonego rozwoju dla kultury) Strategia Rozwoju Kultury 2035
	Co najmniej 30% operatorów kultury zaangażowanych w ESK deklaruje, że zawarło PRZYJACIELSKIE RELACJE z kimś ze Śląska / Zagłębia 20% deklaruje to samo w przypadku kontaktów międzynarodowych	Wytyczne ESK dotyczące MiE
	Co najmniej jedna lokalna sieć kulturalna jest samowystarczalna (nie jest już kierowana przez ESK) i posiada zdolność do: 1. wspierania swoich członków i członkiń wiedzą i różnymi zasobami materialnymi; 2. lobbowania na rzecz sektora kultury i sektora kreatywnego; 3. reprezentowania sektora za granicą Operatorzy kultury z Katowic i GZM są bardziej widoczni w międzynarodowych projektach, sieciach i gremiach eksperckich Wzrasta liczba międzynarodowych produkcji realizowanych lokalnie oraz produkcji lokalnych realizowanych za granicą; to samo dotyczy członkostwa w międzynarodowych sieciach i agendach kształtujących polityki publiczne	
	Sektor kultury jest powszechnie uważany za środowisko sprzyjające rozwojowi ludzi Dostępnych jest więcej możliwości uczenia się, eksperymentowania i tworzenia	Strategia Rozwoju Kultury 2035
	Zarządzanie ESK jest swoistym laboratorium dla szerszych zmian Tworzymy warunki sprzyjające uczeniu się, w których badania są ważnym czynnikiem rozwoju Wdrażamy dobre praktyki w zarządzaniu, dzielimy się naszymi sukcesami i porażkami (liczba cytowań dobrych praktyk i badań w źródłach niezwiązanych z Katowice GZM 2029)	Strategia Rozwoju Kultury 2035
	Co najmniej 60% osób zaangażowanych w ESK deklaruje, że rozwinęło się dzięki temu procesowi To samo dotyczy 90% osób, które wzięły udział w programach szkoleniowych	
	Co najmniej 30% wolontariuszy i wolontariuszek utrzymuje swoje zaangażowanie w ESK przez okres dłuższy niż rok Obserwuje się stały wzrost liczby wolontariuszy i wolontariuszek oraz ich godzin pracy w ESK	Culture Next oraz Pollyloop
	Wzrost odsetka osób w wieku 16–25 lat, dla których kariera w kulturze jest atrakcyjna	Strategia Rozwoju Kultury 2035
	Wzrost odsetka organizacji kulturalnych, które przeznaczają część swojego budżetu na rozwój kompetencji	
	Spadek liczby pracowników i pracownic kultury, którzy odchodzą z pracy z powodów finansowych	
	Znaczący wzrost kapitału społecznego i intelektualnego operatorów kultury, a także zasobów materialnych w organizacjach kulturalnych	Strategia Rozwoju Kultury 2035
	Wzrost odsetka pracowników i pracownic kultury deklarujących równowagę między życiem zawodowym a prywatnym, którzy również wysoko oceniają swój dobrostan zawodowy i jakość swojego miejsca pracy	Jakość środowiska pracy, OECD Strategia Rozwoju Kultury 2035

JAK WYGLĄDA MIASTO 4G?	CO NAM TO PRZYNIESIE? KLUCZOWE WSKAŹNIKI WYDAJNOŚCI (KPI) SŁUŻĄCE DO ILOŚCIOWEGO OKREŚLENIA SUKCESU	KPI ZGODNY Z...
	Lokalni liderzy i liderki kultury oraz osoby należące do grup nieformalnych uważają sektor kultury za przyjazne i wspierające środowisko Wzrost liczby nieformalnych grup nieformalnych i organizacji Wzrost odsetka takich grup i organizacji, które działają dłużej niż rok	Wytyczne ESK dotyczące MiE Strategia Rozwoju Kultury 2035
Operatorzy kultury, politycy i polityczki oraz urzędnicy i urzędniczki komunikują się bardziej efektywnie	Osoby reprezentujące agendy polityczne oraz urzędy publiczne angażują się w ESK poprzez wzajemny dialog – mają poczucie, że dążenie do uzyskania tytułu ESK jest również ich obowiązkiem Dobry dialog między operatorami kultury, urzędami administracji publicznej i agendami politycznymi, np. Rada Konsultacyjna, działająca jako w pełni niezależny organ ekspercki Długoterminowa polityka kulturalna dla sektora kultury i sektora kreatywnego w GZM, opracowana przy zaangażowaniu operatorów kultury, oparta na wieloletnich programach wsparcia oraz stałym monitorowaniu i ewaluacji osiągniętych rezultatów	Wytyczne ESK dotyczące MiE
	Wzrost liczby wieloletnich programów grantowych na rzecz kultury oferowanych przez lokalną administrację publiczną Wzrost odsetka budżetu przeznaczonego na projekty wieloletnie w porównaniu do projektów jednorocznych	
	Coroczny wzrost wydatków publicznych na sektor kultury + w przeliczeniu na mieszkańca 4% budżetu Katowic przeznaczone na sektor kultury w 2030 roku	Wytyczne ESK dotyczące MiE Culture Next oraz Pollyloop Strategia Rozwoju Kultury 2035
	Występy Dostęp do kultury jest traktowany jako bezdyskusyjna norma, jak dostęp do wody pitnej Dostępność staje się nową normalnością Coraz więcej obiektów kulturalnych jest w pełni dostępnych Więcej organizacji kulturalnych wdraża kreatywne rozwiązania w zakresie dostępności	Wytyczne ESK dotyczące MiE Strategia Rozwoju Kultury 2035
	Dostępność staje się nową normalnością Coraz więcej obiektów kulturalnych jest w pełni dostępnych Więcej organizacji kulturalnych wdraża kreatywne rozwiązania w zakresie dostępności 90% organizacji kulturalnych zaangażowanych / współpracujących w ramach ESK spełnia minimalne standardy określone w Metropolitalnej Karcie Dostępnej Kultury, w tym zapewnia uczciwe i aktualne informacje na temat dostępności budynków i obiektów, w których odbywają się wydarzenia Liczba osób korzystających z narzędzi dostępnościowych w organizacjach kulturalnych podwoiła się	Strategia Rozwoju Kultury 2035
	Krąg odbiorców i odbiorczyń kultury poszerza się o osoby, które do tej pory nie uczestniczyły w kulturze	Wytyczne ESK dotyczące MiE Strategia Rozwoju Kultury 2035
	Co najmniej 60% mieszkańców i mieszkanek deklaruje, że wzięło udział w jakimś wydarzeniu ESK	Strategia Rozwoju Kultury 2035
	Co najmniej 20% odbiorców i odbiorczyń programu ESK deklaruje, że to ich „pierwszy raz” jeśli chodzi o daną dziedzinę sztuki / lokalizację aktywności / rodzaj doświadczenia	
	ESK tworzy obszerny zbiór wiedzy i dobrych praktyk dotyczących tego, kim w rzeczywistości są „nie-publiczności” (liczba cytowań dobrych praktyk i badań w źródłach niezwiązanych z Katowice GZM 2029)	
	Zwiększenie różnorodności publiczności kulturalnej (ze względu na wiek – młodzież, dorośli w młodym i średnim wieku; miejsce zamieszkania; osoby z niepełnosprawnościami, osoby ze środowisk migranckich / uchodźczych)	Wytyczne ESK dotyczące MiE Strategia Rozwoju Kultury 2035
	Co najmniej 30% organizacji kulturalnych prowadzi stałą, długofalową współpracę z instytucjami edukacyjnymi Wzrost odsetka mieszkańców i mieszkanek, którzy uważają, że udział w wydarzeniach kulturalnych jest atrakcyjną formą spędzania czasu z dziećmi / wnukami	Wytyczne ESK dotyczące MiE

JAK WYGLĄDA MIASTO 4G?	CO NAM TO PRZYNIESIE? KLUCZOWE WSKAŹNIKI WYDAJNOŚCI (KPI) SŁUŻĄCE DO ILOŚCIOWEGO OKREŚLENIA SUKCESU	KPI ZGODNY Z...
Gry Mieszkańcy i mieszkanki Metro-polii są przekonani, że kultura jest „dla mnie”, jest „o mnie” i jest „moja” Kultura jest postrzegana – przez operatorów kultury, publiczność, mieszkańców i mieszkanki, urzędników i urzędniczek, polityków i polityczki – jako ważny instrument poprawy jakości życia ludzi	- Co najmniej 75% mieszkańców i mieszanek uważa lokalną ofertę kulturalną za atrakcyjną - Co najmniej 60% deklaruje, że zazwyczaj może znaleźć coś „dla siebie”	Culture Next oraz Pollyloop (analiza porównawcza celów zrównoważonego rozwoju dla kultury)
	Wzrost odsetka mieszkańców i mieszanek, którzy: a) uważają, że sztuka i działalność kulturalna odgrywają ważną rolę w ich życiu; b) czują się zmotywowani do uczestnictwa w kulturze	Wytyczne ESK dotyczące MiE
	W dyskursie publicznym kultura stanowi atrybut dobrego życia, podobnie jak opieka zdrowotna, edukacja czy infrastruktura	
Organizacje kulturalne przechodzą od roli „gatekeepera” do roli katalizatora kreatywności	Wzrost odsetka organizacji kulturalnych, które deklarują, że regularnie realizują swój program poza swoją siedzibą	
	Wzrost odsetka organizacji kulturalnych, które deklarują, że podjęły jakąś twórczą praktykę „po raz pierwszy” (w odniesieniu do gatunku sztuki, formy działalności, tematu)	Culture Next oraz Pollyloop
	Co najmniej 30% organizacji kulturalnych tworzy część swojego programu wspólnie z publicznościami i /lub prowadzi długoterminowy program wolontariatu	Strategia Rozwoju Kultury 2035
Nasza oferta kulturalna jest bogatsza o: - dziedziny sztuki i formy aktywności - zachęty do przyjmowania nowej perspektywy, np. na bieżące zagadnienia lokalne lub europejskie / globalne - nowe lokalizacje poza strefami kultury - zróżnicowane poziomy zaangażowania	Co najmniej 30% programu ESK odbywa się w „nietradycyjnych” miejscach, w tym na świeżym powietrzu	Wytyczne ESK dotyczące MiE Strategia Rozwoju Kultury 2035
	Co najmniej 90% uczestników i uczestniczek programu ESK jest zadowolonych ze swojego doświadczenia	
	Wzrost odsetka publiczności kulturalnej, która uważa osobiste zainteresowania, hobby i aktywność sportową za element kultury	
	Wzrost odsetka publiczności kulturalnej, która deklaruje „głębsze” zaangażowanie w praktyki kulturalne (hobby realizowane w domu, projekty w obszarze sztuki partycypacyjnej, podejmowanie roli artysty / artystki)	Wytyczne ESK dotyczące MiE Strategia Rozwoju Kultury 2035
	Wzrost odsetka stałych uczestników i uczestniczek, którzy deklarują, że doświadczyli nowych (dla nich) dziedzin sztuki i form aktywności	
	Wzrost odsetka mieszkańców i mieszanek deklarujących udział w wolontariacie w ciągu ostatnich 12 miesięcy	Wytyczne ESK dotyczące MiE European Social Survey
	Wzrost odsetka mieszkańców i mieszanek z dostępem do obiektu kultury w odległości 15 minut spacerem od swojego domu	
	Większość mieszkańców i mieszanek uważa, że może zaspokoić różnorodne potrzeby społeczne i kulturalne w odległości 15 minut spacerem od domu	
Dla młodych ludzi działania i przestrzenie kulturalne stają się narzędziami samorealizacji i wyrażania siebie, samo spędzanie wolnego czasu na obcowaniu z kulturą jest bardziej interesujące i satysfakcjonujące niż zakupy w centrum handlowym	Nastolatkom uczestniczą w działaniach ESK: jako co najmniej 15% publiczności, 15% współtwórców, współtwórczyń i artystów, artystek, 25% wolontariuszy, wolontariuszek	Wytyczne ESK dotyczące MiE Strategia Rozwoju Kultury 2035
	Do 2035 roku znaczna część młodych ludzi zaangażowanych w ESK będzie zawodowo związana z sektorem kultury i sektorem kreatywnym jako wolontariusze, wykonawcy, pracownicy kultury itp.	
	Wzrost odsetka młodych ludzi, którzy stanowią stałą publiczność kulturalną i angażują się „głębiej”, np. tworzą na własną rękę, są częścią zespołów programowych, zostają wolontariuszami i wolontariuszkami	Wytyczne ESK dotyczące MiE
Rozwój „Starzy” i „nowi” mieszkańcy Metropolii identyfikują się z tożsamością metropolitalną. Nie oznacza to, że odrzucają inne lokalne tożsamości, ale raczej, że przedstawiają pewien zestaw podzielanych wartości ponad historyczne podziały	Wzrost odsetka mieszkańców i mieszanek, którzy osiągają wysokie wyniki we wskaźnikach zaufania społecznego, otwartości na różnorodność i deklarują silniejsze poczucie przynależności do wspólnej przestrzeni metropolitalnej i europejskiej	Europejski Sondaż Społeczny, European Values Study Culture Next oraz Pollyloop
	- Wzrost odsetka mieszkańców i mieszanek deklarujących silne poczucie przynależności do więcej niż dwóch typów tożsamości (np. dzielnica / miasto / Śląsk, Zagłębie, Metropolia) - Wzrost odsetka mieszkańców i mieszanek, którzy deklarują przynależność do: a) grup etnicznych / narodowych innych niż polska; b) doświadczenie migracyjne / uchodźcze; c) LGBTQA+, a jednocześnie deklarują silne poczucie przynależności do dzielnicy / miasta / Śląska, Zagłębia, Metropolii	Wytyczne ESK dotyczące MiE European Social Survey

JAK WYGLĄDA MIASTO 4G?	CO NAM TO PRZYNIESIE? KLUCZOWE WSKAŹNIKI WYDAJNOŚCI (KPI) SŁUŻĄCE DO ILOŚCIOWEGO OKREŚLENIA SUKCESU	KPI ZGODNY Z...
Fakt zróżnicowania tożsamości przenikających się i współistniejących na Śląsku i w Zagłębiu jest doceniany jako źródło kulturowej żywności regionu	Co najmniej 50% programu ESK uwzględnia dziedzictwo, historię i europejskie wyzwania przyszłości w ramach współczesnych praktyk i formatów twórczych	Wytyczne ESK dotyczące MiE
	Co najmniej 30% organizacji kulturalnych zaangażowanych lub współpracujących w ramach ESK zrealizowało projekty wielokulturowe	
	Wzrost odsetka mieszkańców i mieszanek deklarujących poczucie przynależności do wspólnej przestrzeni europejskiej i doceniających różnorodność europejskich kultur, dziedzictwa i historii	
	Formalnie zatwierdzone programy edukacyjne obejmują tematy związane z kulturą, sztuką, dziedzictwem i tożsamością	
	Większość mieszkańców i mieszkańców deklaruje, że język śląski jest dla nich czymś obeznanym, „normalnym” w przestrzeni publicznej	
Odświeżamy i rozwijamy wizerunek „śląskiej gościnności” jako czegoś bardzo inkluzywnego, łączącego dawne tradycje ze współczesnymi wyzwaniami, stanowiącego powód do dumy	- Co najmniej 30% programu ESK odbywa się w dzielnicach – blisko miejsca zamieszkania publiczności - Co najmniej 25% programu obejmuje aktywne zaangażowanie ludzi (nie tylko jako widzów)	
	Wzrost odsetka mieszkańców i mieszanek deklarujących znajomość przeszłości / historii swojej dzielnicy	
	Większość mieszkańców i mieszanek uważa, że pomimo wielu różnic „starzy” i „nowi” mieszkańcy mają wspólne wyzwania i perspektywę	Wytyczne ESK dotyczące MiE Strategia Rozwoju Kultury 2035
	Wśród publiczności ESK następuje wzrost odsetka osób, które deklarują, że mają sąsiadów, na których mogą liczyć w razie kłopotów	Quality of Support Network – Better Life Index, OECD
	Wzrost odsetka mieszkańców i mieszanek, którzy uważają spędzanie czasu z sąsiadami za coś wartościowego	
Sektor kultury przyczynia się do łagodzenia skutków kryzysu klimatycznego, a nie do jego pogłębiania	W sektorze kultury ma miejsce znaczna redukcja emisji	Culture Next oraz Pollyloop
Operatorzy kulturalni są przekonani, że ich decyzje mają znaczenie i aktywnie angażują się w walkę z kryzysem klimatycznym	Co najmniej 60% organizacji kulturalnych zaangażowanych / współpracujących w ramach ESK stosuje w swojej działalności rozwiązania przyjazne dla środowiska	
Odbiorcy i odbiorczynie ESK wierzą, że ich działania na rzecz środowiska mogą coś zmienić, jednocześnie przynosząc im radość i satysfakcję	- Wzrost odsetka mieszkańców i mieszanek, którzy wykazują odpowiedzialne postawy wobec kryzysu klimatycznego i stosują praktyki sprzyjające zrównoważonemu rozwojowi, w tym korzystają ze środków transportu innych niż samochód / taksówka / samolot - Spadek ilości odpadów usuwanych z przestrzeni publicznych, w szczególności z terenów zielonych	Culture Next oraz Pollyloop, Europejski Sondaż Społeczny, European Values Study
	Większość mieszkańców i mieszanek uważa dostęp do terenów przyrodniczych za jeden z kluczowych elementów dobrostanu	
Wizerunek Katowic i Śląska opiera się na silnych skojarzeniach z kulturą i kreatywnością, dobrostanem mieszkańców i mieszanek, a także długofalowym zrównoważonym rozwojem	- Co najmniej 75% mieszkańców i mieszanek w Katowicach i Metropolii deklaruje, że wie o ESK dla Katowic i GZM - Co najmniej 75% osób z tej grupy jest dumnych z faktu, że obchody ESK mają miejsce w ich mieście / regionie	- Wytyczne ESK dotyczące MiE - Culture Next oraz Pollyloop
	Wzrost odsetka mieszkańców i mieszanek postrzegających Katowice jako miasto kultury	- Wytyczne ESK dotyczące MiE - Strategia Rozwoju Kultury 2035
	Wzrost odsetka mieszkańców i mieszanek deklarujących optymizm wobec przyszłości	- Social Optimism Index – Eurobarometr - Culture Next oraz Pollyloop
	Wzrost odsetka turystów i turystek z Polski i zagranicy odwiedzających Katowice i Metropolię z powodów związanych z kulturą	- Wytyczne ESK dotyczące MiE - Strategia Rozwoju Kultury 2035
	Wzrost liczby przedstawicieli i przedstawicielek wolnych zawodów, którzy decydują się na życie w Katowicach i Metropolii, w tym ekspatów, ekspatek oraz studentów i studentek	Culture Next oraz Pollyloop

Q4

Monitorowanie i ewaluacja

Jak sprawić, by monitorowanie i ewaluacja nabrały charakteru zabawy? Jeżeli nam się to uda, ESK zacznie wpływać na życie ludzi w sposób bardziej widoczny i zrozumiały. Staną się oni częścią procesu, a nie przedmiotem eksperymentu. Z zaangażowaniem wypracujemy zatem otwarte i aktywizujące podejście do monitorowania i ewaluacji, w które mogą włączyć się mieszkańcy i mieszkanki naszego regionu.

Zasady! Oczywiście nasza gra musi podlegać pewnym zasadom. Stosujemy najwyższe standardy prowadzenia badań: solidne gromadzenie danych i naukowo potwierdzone metody. Wszyscy, od osób objętych badaniami, przez liderów i liderki projektów oraz kuratorów i kuratorki, po kluczowych interesariuszy i interesariuszki, muszą wiedzieć, że tworzymy wiedzę, która jest obiektywna, wiarygodna i rzetelna, jak również, że wyniki naszych badań są dobrym punktem wyjścia do refleksji, zdobywania wiedzy i podejmowania decyzji.

Rzetelność. W debatach, jakie miały ostatnio miejsce w odniesieniu do problemu wartości sztuki, zwraca się coraz większą uwagę na jej oddziaływanie społeczne i kulturalne, tym samym przełamując dominację koncepcji skupiających się na aspektach ekonomicznych. Dzięki zastosowaniu zróżnicowanych metod badawczych zapewniamy kompleksowe spojrzenie na zmiany, jakie Katowice GZM 2029 przyniesie zarówno konkretnej społeczności, jak też konkretnym miejscom.

Szczególny nacisk kładziemy na kwestie takie, jak zrównoważony rozwój, dobrostan indywidualny i zbiorowy oraz ożywienie kulturalne. Rzetelność to w naszym rozumieniu także oddanie głosu wszystkim osobom zaangażowanym i mającym styczność z ESK: od artystów, kuratorek i operatorów kultury, przez publiczność, mieszkańców i mieszkanki, po lokalnych urzędników i decydentki. Szczególną uwagę poświęcamy tak zwanym „nie-publicznościom”. Nadszedł czas, by zmienić zasady tej gry i opowiedzieć historie osób nieuczestniczących w kulturze na ich własnych warunkach.

Zaangażowanie. Z naszego doświadczenia wynika, że najlepsze programy monitorowania i ewaluacji opierają się na realnie funkcjonujących praktykach organizacyjnych. Ze względu na to, że plan MiE bazuje na ciągłym gromadzeniu wielu rodzajów danych, wskazane jest, by operatorzy kultury znajdowali się po naszej stronie (a może raczej, byśmy to my znaleźli się po ich

stronie). Aktualny, solidny system raportowania działań kulturalnych okazuje się naturalnym sprzymierzeńcem, lecz wciąż wymaga udoskonalenia.

Zastosowane narzędzia badawcze połączą cele ESK z interesami i potrzebami konkretnych organizacji kulturalnych oraz grup zawodowych. Większość badań, które dotyczą odbiorców i odbiorczyń, a także osób niebędących odbiorcami, łączy standardowe pytania z elementami, które można dostosowywać do potrzeb poszczególnych organizacji. Ta sama logika obowiązuje w przypadku monitorowania projektów ESK: połączymy parametry, które są kluczowe dla całego procesu ESK (w tym wytyczne ESK dotyczące MiE) z kwestiami, które mają znaczenie dla konkretnych artystek i kuratorów (na przykład te uwzględnione w **CreaTures Framework**, opracowanej w projekcie o tej samej nazwie, który naświetlił powiązania między praktyką twórczą, zmianami eko-społecznymi i przyszłością przynoszącą szereg zmian). Uważamy, że dzięki takiemu podejściu uzyskamy wysokiej jakości dane na temat procesu ESK, zapewniając jednocześnie każdemu operatorowi kultury wiedzę o sobie i środowisku, w którym działa.

Zwracamy szczególną uwagę na tzw. nie-odbiorców. Nadszedł czas, aby zmienić zasady gry i opowiedzieć ich historie na ich własnych warunkach.

Frajda dla ludzi! Dzięki ESK do gry powróci uznana platforma badawcza **Medialab Katowice** (szerzej opisana w Programie Artystycznym), kontynuując i rozwijając dobre praktyki wypracowane w przeszłości. Do najpopularniejszych z nich należą: open-sourcing danych, narzędzi i wyników, organizacja oraz udział w konferencjach i wykładach (zarówno lokalnych, w Polsce, jak też za granicą), a także prezentacja wyników badań za pośrednictwem w pełni interaktywnych stron internetowych. Planujemy jednak znacznie bogatszą przyszłość dla Medialabu. Między innymi chcemy stworzyć platformę do wzajemnego uczenia się i tworzenia wartości

wspólnie z kluczowymi interesariuszami i interesariuszami. Zależy nam też na otwarciu wielu procesów badawczych dla szerokiej publiczności, poprzez organizację takich wydarzeń, jak warsztaty i hackathony, jak również trwałe kolektywy badawcze, odpowiedzialne za wspólne prowadzenie wybranych badań od podstaw. Wyniki badań będą prezentowane w interesujących i przystępnych formach, jak na przykład duże wystawy, quizy, gry, przewodniki, obiekty artystyczne oraz zbiorowe akcje performatywne.

Ponadto, z uwagi na fakt, że dzieci są mistrzami w łączeniu nauki z zabawą, zapraszamy je jako pełnoprawnych partnerów badawczych, by wspólnie odkrywać miasto i doświadczenia kulturalne. W Medialabie na nowo opracowujemy, testujemy i standaryzujemy metody oraz narzędzia angażowania dzieci, udostępniając efekty naszych prac badaczom i badaczkom z całej Europy i świata. Pragniemy, by dzieci brały aktywny udział w naszych działaniach, jako eksperci we własnej sprawie oraz najbardziej surowi sędziowie tego, czy coś jest „zabawne”, czy nie.

Tryb Multiplayer. Nasze plany są możliwe do osiągnięcia w zgranym zespole ludzi łączących lokalną wiedzę z międzynarodowym doświadczeniem i uznaniem. W Medialabie kontynuować będziemy sprawdzoną już współpracę z naukowcami i naukowczyniami z Uniwersytetu Śląskiego oraz z Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach (szczególnie w zakresie wizualizacji danych), niezależnymi badaczami i agencjami. Będziemy dalej rozwijać międzynarodowy benchmark Culture Next / Pollyloop, dotyczący pomiaru wpływu kultury na Cele Zrównoważonego Rozwoju.

Kto za tym stoi? Nawiążemy nowe formy współpracy, odnoszące się do konkretnych projektów badawczych. Jeden z koordynatorów polskiej edycji Europejskiego Sondażu Społecznego, Jarosław Chodak z Uniwersytetu

Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, pomoże nam przeprowadzić badania mieszkańców Metropolii, wykorzystując metodologię i narzędzia ESS. W ten sposób uzyskamy możliwość porównania naszych wyników z danymi z Polski i innych części Europy. Dzięki temu łatwiej będzie określić, w jakim stopniu zmiany zostały zainicjowane przez interwencję ESK, a w jakim przez szersze trendy zachodzące w całym kraju czy Europie.

W zakresie metod badawczych, prowadzonych na rzecz dzieci oraz z udziałem dzieci, będziemy współpracować z Aleksandrą Zalewską-Królak, pracownicą Uniwersytetu Warszawskiego oraz Sekcji Socjologii Dziecka i Dzieciństwa w Europejskim Towarzystwie Socjologicznym i Polskim Towarzystwie Socjologicznym.

Dodatkowo, Aleksandra Kołtun, liderka badań, która prowadziła już ewaluację naszych działań w 2023 i 2024 roku, będzie nadal współpracować z nami jako zewnętrzna, niezależna ekspertka. Jej główne zadanie to koordynacja wszystkich badań w ramach ESK, nadzorowanie ich jakości i poprawności oraz zapewnienie kompleksowej syntezy zdobytej wiedzy. Ekspertka została zatrudniona w oparciu o swoje doświadczenie w prowadzeniu szeroko zakrojonych projektów badawczych, z wykorzystaniem różnorodnych metod, a także doświadczenie akademickie oraz pogłębione zrozumienie europejskiego i regionalnego kontekstu działań Katowice GZM 2029.

Stajemy się coraz lepsi. Nasz ramowy system monitoringu i ewaluacji obejmuje dwa podstawowe cele. Pierwszym z nich jest dostarczanie lokalnej, aktualnej wiedzy, która przekłada się na przemyślane decyzje dotyczące prowadzonych działań. Drugi to śledzenie stopniowego wpływu interwencji ESK na efekty długofalowe. Jednak działania prowadzone w obszarze MiE mają również na celu wypracowanie trwałych efektów.

W 2030 roku pragniemy funkcjonować w środowisku, które oferuje wiele możliwości uczenia się, wynikających z przekonania o konieczności podejmowania decyzji opartych o dowody. Oczekujemy, że tworzenie i dzielenie się wiedzą stanie się jedną z wielu praktyk organizacyjnych, przynosząc radość zaangażowanym osobom oraz wzbudzając w nich jeszcze większą ciekawość.

Miarą naszych postępów w zakresie MiE będzie nie tylko doskonalenie umiejętności i zdobywanie nowej wiedzy, ale także budowanie wzajemnego zrozumienia i chęci podejmowania kolejnych wspólnych wyzwań – wśród badaczy i badaczek, osób zawodowo zajmujących się kulturą, publiczności, decydentów i decydek. Budowanie takiego środowiska stanie się kluczowym zadaniem Medialabu po 2030 roku, z naciskiem na dostarczanie danych na potrzeby ewaluacji Strategii Kulturalnej Katowic.

Z JAKICH ŹRÓDEŁ INFORMACJI KORZYSTAMY? JAKIE BADANIA PROWADZIMY?		KIEDY TO ROBIMY?	KTO PROWADZI BADANIA?
Ustanowienie systemu MiE oraz badania porównawcze	• Utworzenie lokalnego zespołu badawczego i partnerstw • Reaktywacja Medialabu Katowice	2024	Koordynator MiE (KMIE), Medialab Katowice (MK)
	• Dopracowanie warstwy koncepcyjnej i metodologicznej oraz wskaźników • Zaprojektowanie narzędzi do monitorowania procesów • Integracja z lokalnymi praktykami zespołu ESK i innych operatorów kultury	połowa 2025	
Kompleksowa diagnoza sektora kultury	• Wtórna analiza wiedzy zdobytej w efekcie konsultacji, warsztatów i ankiet przeprowadzonych w 2023 i 2024 roku	2025	MK, zainteresowani eksperci i inne osoby (otwarty proces badawczy)
	• Ankieta dla pracowników i pracownic kultury: jakość środowiska pracy, OECD • Ankieta dla organizacji kulturalnych: diagnoza środowiska organizacyjnego (zakres i rodzaje działalności, grupy odbiorców, praktyki organizacyjne, sieci relacji)	Badania porównawcze: 2025 + 2030 + 2035 (w ramach ewaluacji Strategii Rozwoju Kultury)	KMiE, MK, zewnętrzna agencja / badacze
	• Desk research – diagnoza społeczno-gospodarcza sektora w oparciu o statystykę publiczną i inne dostępne źródła (demografia, struktura zatrudnienia, liczba i rodzaje podmiotów, geograficzne rozproszenie)		MK, zainteresowani eksperci i inne osoby (otwarty proces badawczy)
Publiczności kulturalne	• Wtórna analiza wiedzy pochodzącej z reprezentatywnego badania z segmentacją odbiorców, zakończona w 2023 roku; szczególny nacisk na „nie-publiczności”	Badanie porównawcze: 2023 + 2030 + 2035	MK, zainteresowani eksperci i inne osoby (otwarty proces badawczy)
	• Regularne badania ilościowo-jakościowe istniejących, faktycznych odbiorców i odbiorczyń programu ESK oraz oferty organizacji partnerskich (m.in. ankiety po wydarzeniach, wywiady mobilne / wideo / fotograficzne, zbieranie rysunków, tworzenie kolaży, opowiadanie historii, warsztaty partycypacyjne itp.)	2025–2028: wybrane działania ESK 2029: wszystkie działania ESK	KMiE, MK, liderzy i kuratorzy projektów, wszystkie zainteresowane podmioty kultury
	• Badanie jakościowe „nie-publiczności” oparte na istniejących źródłach wiedzy o publicznościach, ale opracowane specjalnie w celu identyfikacji i dogłębnego zrozumienia tej pierwszej grupy (w tym wywiady, warsztaty partycypacyjne, etnografia, obserwacja partycypacyjna, tajemniczy klient)	2026	KMiE, MT, zainteresowani eksperci i inne osoby (otwarty proces badawczy)
	• Badania prowadzone metodami mieszanymi na nastolatkach i młodych dorosłych, opracowane specjalnie w celu identyfikacji i dogłębnego zrozumienia ich motywacji, praktyk kulturowych oraz upodobań	2025	KMiE, MT, zainteresowani eksperci i inne osoby (otwarty proces badawczy)
Mieszkańcy i mieszkanki, miasto i region	• Analiza danych zastanych – diagnoza potencjału demograficznego i gospodarczego miasta oraz regionu (ze szczególnym uwzględnieniem turystyki, gastronomii, rozrywki) + diagnoza mechanizmów i praktyk z obszaru partycypacji obywatelskiej	Badanie porównawcze: 2025 + 2030 + 2035	KMiE, MT, zainteresowani eksperci i inne osoby (otwarty proces badawczy)
	• Ankieta dotycząca postrzegania, postaw i praktyk mieszkańców i mieszkanek: tożsamość lokalna i europejska, uczestnictwo w kulturze i polityce, postawy wobec innych osób i instytucji, dobrostan		KMiE, MT, partnerzy Europejskiego Sondażu Społecznego
	• Badanie porównawcze wizerunku Katowic i GZM w perspektywie lokalnej, krajowej i międzynarodowej	Badanie porównawcze: 2023 (wizerunek lokalny i krajowy) + 2025 + 2030 + 2035	KMiE, MK, zewnętrzna agencja / badacze
	• Badania jakościowe społeczności lokalnych i jakości przestrzeni publicznych (narzędzie na wpół-ustrukturyzowane, oparte na badaniach Jana Gehla, ścisła współpraca z projektem Healthy Street)	Badanie porównawcze: 2023 (w oparciu o projekt „Podziel się dzielnicą”) + 2025 + 2030 + 2035	KMiE, MT, zainteresowani eksperci i inne osoby (otwarty proces badawczy)
	• Zaangażowanie dzieci jako badaczy: odkrywanie, prototypowanie, testowanie, realizacja, udostępnianie metod i narzędzi badawczych, dobrych praktyk dotyczących metodologii i etyki badawczej	2025–2029	KMiE, MT, eksperci w danej dziedzinie, laicy (otwarty proces badawczy)
Raportowanie	• Raporty monitoringowe oparte na regularnych informacjach zwrotnych od zespołu ESK (wywiady, ankiety skierowane do liderów i liderek projektów oraz członków i członkiń zespołu), analiza dokumentów i przekazów medialnych, wywiady z kluczowymi interesariuszami i interesariuszkami	Podsumowania dla wybranych tematów co 6 miesięcy, pełne raporty co 12 miesięcy	KMiE, MK
	• Raport z pierwszej rundy badań porównawczych	połowa 2026	
	• Raport końcowy z obu rund badań porównawczych oraz monitorowania	koniec 2030	
	• Raport na temat oddziaływania długofalowego, sporządzony po zakończeniu ESK (3. runda badań porównawczych) w ramach nowej Strategii Rozwoju Kultury	2035	MK
Komunikacja i rozpowszechnianie	• Zawsze, gdy pojawia się podsumowanie / pełny raport / częściowe wyniki + zgodnie z potrzebami zespołu ESK • W ramach działań Medialab i programu artystycznego ESK coroczne wydarzenie dla ekspertów i innych zainteresowanych osób, podsumowujące kolejne lata ESK + regularne działania edukacyjne, artystyczne, performatywne • Międzynarodowe konferencje poświęcone badanym tematom, spotkania eksperckie, udział w pracach nad kierunkami polityk publicznych		

Sebas Velasco© 15 Step
olej na płótnie

2

Treści kulturalne i artystyczne

Q5

Wizja artystyczna i strategia programu kulturalnego

Nasza wizja artystyczna i strategia nie zmieniły się od czasu preselekcji, a jedynie wyostrzyły. Słuchając ludzi z całej Metropolii, z którymi rozmawialiśmy, zarówno operatorów i operatorek kultury, jak też osób biorących udział w spotkaniach konsultacyjnych, zdaliśmy sobie sprawę z tego, że jeden temat niezmiennie rezonował z naszymi rozmówcami: „Wyjście ze stref kultury”.

Kryjące się za programem artystycznym wizja i strategia artystyczna zakładają stworzenie Strefy Kultury 2.0, czyli po prostu „Wyjście ze stref”.

Brzmi radykalnie i niszczyliśko? Bez obaw, niczego nie będziemy burzyć! Sala koncertowa Narodowej Orkiestry Symfonicznej Polskiego Radia NOSPR oraz Muzeum Śląskie są bezpieczne i świetnie spełniają swoje zadania wobec odbiorców i odbiorczyń.

Wyjście ze stref nie oznacza rezygnacji z istniejącej strefy kultury. Najbardziej namacalne dziedzictwo pierwszych starań Katowic – w 2011 roku – o tytuł ESK 2016 roku to przecież teren dawnej kopalni, przekształcony w strefę kultury, w której obecnie działają najważniejsze instytucje kulturalne miasta – NOSPR i Muzeum Śląskie. Strefa Kultury 2.0 stanowi jednak jej niezbędne uzupełnienie, powstałe na bazie wiedzy o dzisiejszym funkcjonowaniu kultury, a także analizy oczekiwań mieszkańców i mieszkank.

Niezależnie od wyniku obecnego konkursu, chcemy pozostawić po sobie Strefę Kultury 2.0 – dziedzictwo, które będzie trwale oddziaływać na miasto, Metropolię i osoby tu mieszkające przez kolejne lata. Tym razem jednak nie wplatamy go w wizualną tkankę miasta, lecz w jego tkankę społeczną.

Nasze strefy to błędne koła, w których czasem grzęźnie życie kulturalne. Wyjście ze stref to przełamanie

stereotypów, usunięcie przeszkód i ograniczeń, które przez lata sprawiały, że kultura wydawała się czymś obcym dla wielu osób. Wskazują na to przywołane wcześniej wyniki badań – 21% mieszkańców i mieszkank Metropolii w 2023 roku nie uczestniczyło w żadnym wydarzeniu kulturalnym, a dla 41% kultura jest mało istotna.

Dzięki naszej artystycznej wizji i strategii wychodzimy ze sfery kultury „wysokiej”. Wprowadzając propozycje do tej pory ignorowane lub marginalizowane, jak gry wideo, rękodzieło, zajęcia hobbystyczne, czy twórczość amatorską. Uświadamiamy społeczności, że kultura jest bliżej niż jej się wydaje, że to nie coś nie dla niej, ale coś, w co od dawna jest zaangażowana i czym się pasjonuje.

To zaledwie pierwszy krok, który – miejmy nadzieję – zaostrzy apetyt publiczności na więcej i zachęci ją do udziału w kolejnych wydarzeniach artystycznych. Po tym, jak Marta (15 lat) zagra w amatorskiej sztuce w swojej dzielnicy (projekt **Borderless Theater**), może zechce pójść do Teatru Śląskiego. Jeszcze lepiej, gdy teatr przyjedzie do niej. Jeżeli Tymek (8 lat) dołączył do **Jolly Youth Orchestra JOY** w swojej szkole, może zapragnąć odwiedzić Narodową Orkiestrę Symfoniczną Polskiego Radia. Ponadto muzycy Orkiestry mogą przyjść do jego domu (na **Music in the House**)! Z kolei Andrzej (71 lat), który uczestniczył w plenerze malarstwowym, może zechcieć obejrzeć wystawę sztuki nieprofesjonalnej, i to tuż za rogiem, obok miejsca, w którym mieszka. Proponujemy małe, lecz kluczowe kroki, które można postawić w pobliżu domu – na ulicy, na podwórku, a nawet w mieszkaniu sąsiada – a które przybierają przyjemną i zachęcającą do zabawy formę. Wychodzenie ze stref to jak najczęstsze wychodzenie poza „świątynię sztuki” do miejsc, w których toczy się codzienne życie.

Wychodzimy ponadto ze strefy kultury niedostępnej. Żadne wydarzenie czy projekt nie znajdzie się w programie Katowice GZM 2029, jeżeli nie spełni standardów **Metropolitalnej Karty Dostępnej Kultury**. Dostępność nareszcie staje się nową normalnością. Ideał byłoby, gdybyśmy uznali ją za rzecz oczywistą.

Wychodzimy ze stref wyznaczonych granicami miast, obszarem działania instytucji oraz podziałem na to, co śląskie i to, co z Zagłębia. Cała Metropolia jest naszym placem zabaw, zatem do zabawy zapraszamy wszystkich. To pierwszy krok do budowania metropolitalnej świadomości i metropolitalnego ekosystemu kulturowego. To nie tylko jeden z naszych celów w ramach ESK, lecz także z celów zawartych w Strategii Rozwoju Kultury Katowice 2035.

Wreszcie wyjście ze stref to zmiana wizerunku Katowic i Metropolii, ostateczne rozliczenie się ze zbyt długo pokutującym stereotypem krainy węgla, czarnej i biednej. Koniec z banalnymi reprodukcjami, czas na nowe, prawdziwe obrazy!

Nasza rzeka Rawa straciła swój naturalny ekosystem. Chcemy zwrócić na to uwagę i wziąć za nią odpowiedzialność. Chcemy odzyskać naszą rzekę!

Jeżeli chcemy, by kultura naprawdę stała się częścią życia osób tu mieszkających, musimy do niej przyciągnąć. Czy istnieje coś bardziej wciągającego niż zabawa, zaproszenie do ekscytującej gry? Najlepiej razem, z sąsiadem, współmieszkańcem lub partnerką z sąsiedniego miasta. Koniec z kulturą tylko dla poważnych ludzi w garniturach! Nadszedł czas na zabawę kulturą.

Q6

Program kulturalno-artystyczny i jego struktura

LEGENDA

- 😊 Kto może zagrać?
- 📍 Gdzie gramy?
- ❓ Dlaczego gramy? ✳
- 🌐 Z kim gramy?

✳ porównaj obszary w Oddziaływaniu długoterminowym w Q3

- Ogrody** → w kierunku stworzenia nowego, opartego na współpracy i wiedzy ekosystemu kulturalnego
- Występy** → więcej możliwości dla publiczności, zwłaszcza dzieci i „nie-odbiorców”, dostępność jako nowa normalność
- Gry** → wszyscy interesują się kulturą: wyjście poza „strefy kultury” wzbogacenie oferty, zaangażowana młodzież
- Rozwój** → kultura bardziej zrównoważona środowiskowo, wzmocnione społeczności i zróżnicowane identyfikacje lokalne i europejskie

- propozycje zgłoszone w ramach otwartego naboru Zgłoś swój pomysł

- € < 100 000 €
- € € 100 000 – 500 000 €
- € € € > 500 000 €

KATO4U nazwa projektu

BLOCKS projekt flagowy

Personal Playlist

Personal Playlist / Playlista osobista koncentruje się na jednostce, jej zainteresowaniach, preferencjach i aktywnym zaangażowaniu. Nacisk kładziemy na człowieka, na stworzenie możliwości autentycznego, osobistego doświadczenia kulturowego. Nie wierzymy w uniwersalne podejście, dlatego tak wielką wagę przykładamy do konsultacji, ankiet oraz oceny istniejącej oferty kulturalnej. Szukamy nisz niedostatecznie reprezentowanych, mając nadzieję, że każdy znajdzie coś nowego i ekscytującego dla siebie.

MOVE YOUR BRASS

- 😊 mieszkańcy, goście, przechodnie
- 📍 tereny otwarte Katowic i Metropolii
- ❓ Gigs / Występy, Games / Gry
- 🌐 Marlena Hermanowicz (PL) & Jacob Dijkstra (NL) – kuratorki, Śląski Związek Chórów i Orkiestr (PL), The European Brass Band Association (BE), WASBE – The World Association for Symphonic Bands & Ensembles, WAMSB – The World Association of Marching Show Bands
- Kamil Iwanicki (Centrum Kultury Victoria, PL)

Na kilka dni Katowice i Metropolia staną się europejską stolicą orkiestr dętych, podnosząc żywą tradycję orkiestr górniczych (wpisanych na Krajową Listę Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego) na poziom europejski.

Move Your Brass otworzymy wielką paradą orkiestr dętych w dniu 1 maja 2029 roku, z okazji 25-lecia wejścia Polski do Unii Europejskiej. Będzie to okazja do zobaczenia lokalnych zespołów z ponad 12 śląskich miast, a także orkiestr z Irlandii, Niemiec, Hiszpanii, Litwy, Szwecji, Włoch, Portugalii, Estonii, Francji, Wielkiej Brytanii i Węgier oraz młodzieży z projektu EUphoria (patrz dalej). Wszystkie zespoły rozpoczną od występów w różnych miastach Metropolii, a następnie środkami komunikacji miejskiej przyjadą do Katowic. Centrum miasta stanie się wielką sceną, na której odbędą się pokazy marszów i musztry, bitwy muzyczne oraz zabawa taneczna dla mieszkanki i mieszkańców. Kolejne 5 dni festiwalu obfitować będzie w koncerty (The Cory Band, Grimethorpe Colliery Band, Carlton Frickley Colliery Band itp.) w zaskakujących lokalizacjach, takich jak tereny przemysłowe, kopalnie, parki rozrywki, targowiska, dachy i balkony, a nawet areszty śledcze.

Wszystko po to, by wyprowadzić muzykę na ulice i dać ludziom szansę na chwilę wytchnienia. W koncertach wezmą udział zespoły z obszarów przemysłowych,

takich jak Zagłębie Ruhry w Niemczech, Nord-Pas-de-Calais we Francji i region Kornwalii w Wielkiej Brytanii. Pozwoli to zaprezentować śląskie dziedzictwo muzyczne w kontekście europejskim i globalnym.

Z myślą o najmłodszych Move Your Brass oferuje pakiet bezpłatnych warsztatów muzycznych dla dzieci i ich rodziców na placach zabaw w co najmniej 12 miastach Metropolii. Ich otwarta formuła daje szansę każdemu, kto chciałby spróbować gry na instrumencie dętym.

Za program Move Your Brass odpowiada lokalna ekspertka w dziedzinie muzyki dętej, Marlena Hermanowicz oraz Jacob Dijkstra, holenderski dyrygent, organizator Otwartych Mistrzostw Holandii Orkiestr Dętych w Drachten i były przewodniczący Komisji Muzycznej Europejskiego Stowarzyszenia Orkiestr Dętych.

► BALKAN EXPRESS

- 😊 miłośnicy sztuki, osoby nieodwiedzające galerii, artyści nieprofesjonalni
- 📍 Muzeum Śląskie, Muzeum Historii Katowic, parki, ulice i place dzielnic Janów, Nikiszowiec, Giszowiec i Szopienice
- ❓ Games / Gry, Growth / Rozwój
- 🌐 Muzeum Śląskie (PL), Muzeum Historii Katowic (PL), Stowarzyszenie Eko-Art Silesia (PL), europejskie muzea i kolekcje wymienione poniżej
- Letnia Szkoła Sztuki Społecznej (PL)

Najważniejsze i najbardziej oryginalne dziedzictwo Katowic, sztuka nieprofesjonalna (dawniej nazywana naiwną) Grupy Janowskiej, zostanie zaprezentowana na dużej wystawie w zestawieniu z twórczością jej współczesnych z Francji, Czech, Bałkanów i Estonii. Wystawa będzie też pretekstem do największego w historii pleneru malarskiego w tej części Europy.

Balkan Express to popularna nazwa dawnego pociągu, przewożącego pracowników katowickiej kopalni Giesche, który przejeżdżał przez dzielnicę Janów. Był też częstym motywem pojawiającym się w obrazach tworzonych w drugiej połowie XX wieku przez artystów Grupy Janowskiej, fascynującego kolektywu oryginałów, którzy po pracy przeistaczali się z górników i hutników w katowicką bohemę.

Wystawa „Balkan Express” przywróci malarstwu Grupy Janowskiej należne mu miejsce w świadomości odbiorcy europejskiego. Trzon wystawy stanowić będą bogate zbiory Muzeum Śląskiego w Katowicach, a także przykłady tego ruchu z całej Europy.

Do współpracy zaprosimy zagraniczne muzea, w tym Muzeum Sztuki w Ołomuńcu (CZ), Muzeum Sztuki Naiwnej w Kopřivnicy (HR), Centrum Kondas w Valijavi (EE),

Kolekcję „La Fabuloserie” (FR) oraz prywatnych kolekcjonerów z Polski i zagranicy.

Kuratorkami wystawy będą dr Anežka Šimková z Muzeum Sztuki w Ołomuńcu, Helena Kušenić z Muzeum w Kopřivnicy oraz Sonia Wilk z Muzeum Śląskiego w Katowicach.

Niepowtarzalny urok tego stylu malarskiego podkreśli największy międzynarodowy plener malarski, skupiający setki artystów w malowniczych dzielnicach miasta, takich jak Nikiszowiec i Giszowiec (dawne miasto-ogród) i zarażający tą pasją różne pokolenia podczas warsztatów. **Letnia Szkoła Sztuki Społecznej** przygotuje mieszkańców do udziału w wydarzeniu, a artystki do pracy z mieszkańcami. Szkoła stworzona przez lokalną artystkę Agatę Szymanek rozpocznie się już w 2025 roku, zaś finałowe wydarzenie zostanie zorganizowane wspólnie z Fundacją Eko-Art Silesia, promującą w Katowicach współczesną międzynarodową sztukę nieprofesjonalną.

YES AND NO FESTIVAL

- 😊 młodzież, młodzi dorośli, poeci, improvizatorzy
- 📍 teatry, kluby i bary, ulice Katowic i Metropolii
- ❓ Gigs / Występy, Games / Gry, Growth / Rozwój
- 🌐 Szymon Paszek (Impro Silesia, PL, koordynator), Gael Doorneweerd-Perry (współkoordynator, Flock Theatre, NL), Szymon Paszek, Juš Milčinski (koordynatorzy, KD Improvisation Theatre Ljubljana – IGLU, SI)
- Impro Silesia (PL)

Wydarzenie zainauguruje **Multilingual Impro Show**, czyli spektakl, w którym improvizatorzy z różnych krajów mówią w ojczystych językach, co pozwala przełamać bariery językowe, ale też dostarcza widzom niesamowitych wrażeń. Wielojęzyczna improvizacja podkreśla uniwersalność ludzkich emocji i interakcji, pokazując, że każdy odbiorca, niezależnie od języka i pochodzenia kulturowego, może w pełni cieszyć się występem. Stworzony w Katowicach spektakl zostanie wystawiony w koprodukcji z Flock Theatre (NL) i KD Improvizacijsko gledališče Ljubljana (SI).

Festiwal kładzie nacisk na prezentację najlepszych europejskich przykładów improvizacji, słowa mówionego, poezji jazzowej, sztuk literackich w formie slamów poetyckich, rapu freestyle’owego, otwartych mikrofonów, konkursów improvizacji i hyde parku.

Specjalna część programu poświęcona zostanie działaniom związanym z językiem śląskim.

ODE TO JOY – INTERNATIONAL
RADIO ORCHESTRAS MARATHON

😊

📍

❓

🌐

melomani

sale koncertowe, transmisja na całą Europę

Gigs / Występy, Games / Gry

Narodowa Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia NOSPR (PL) oraz orkiestry europejskie wymienione poniżej

▶ Tomasz Łuczak (PL, Music on the House)

€ € €

Maraton, którego motywem przewodnim jest Joy / Radość, prezentuje czołowe europejskie orkiestry symfoniczne, będące członkami rodziny zespołów radiowych. Jako miasto, w którym od 1947 roku działa Narodowa Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia, Katowice czują się szczególnie uprawnione do goszczenia wydarzenia, w którym wezmą udział zespoły z sąsiednich krajów (w celu ograniczenia śladu węglowego projektu), w tym Orkiestra Symfoniczna Czeskiego Radia (CZ), Symphonieorchester des Bayerischen Rundfunks (DE), Orkiestra Symfoniczna Ukraińskiego Radia (UA), a także Orkiestra Symfoniczna Szwedzkiego Radia (SE), Orkiestra Szwajcarii Romańskiej (CH), Orkiestra Symfoniczna BBC (GB), wzbogacone o najlepszych europejskich wirtuozów. Wspólnie będą zgłębiać ideę radości w muzyce kompozytorów od XVII do XXI wieku (od Haydna do Lutosławskiego).

Koncerty, oprócz transmisji w Europejskiej Sieci Nadawczej (CH), będą również transmitowane w wysokiej rozdzielczości do wybranych sal koncertowych i kin w Metropolii, co zwiększy zasięg wydarzenia. By jeszcze bardziej zbliżyć muzykę do ludzi, podczas Maratonu muzycy klasyczni i jazzowi będą dawać bezpłatne koncerty w ramach projektu **Music on the House**.

PLAYGROUND

😊

📍

❓

🌐

lokalne społeczności, miłośnicy sztuki

szkoły, place zabaw, muzea, galerie

Games / Gry, Growth / Rozwój

Sebastian Cichocki (kurator, PL), Muzeum Sztuki Współczesnej (PL), Galeria Sztuki Współczesnej Kronika w Bytomiu (PL), Galeria Sztuki Współczesnej BWA Katowice (PL), Irish Museum of Modern Art (IE), Museu d'Art Contemporani de Barcelona (ES)

€ € €

Playground to biennale sztuki, które łączy sztukę współczesną z radykalną i eksperymentalną edukacją. Prezentowane będą prace artystów z całego świata,

w tym „outsiderów” lub mieszczące się w innych dyscyplinach, takich jak architektura, design czy nauki przyrodnicze. Do udziału w inauguracyjnej edycji biennale zaproszeni zostali Francis Alÿs, Tarek Atoui, Alicja Bielawska, Johanna Billing, Luis Camnitzer, Gauri Gill, Petrit Halilaj, Sharon Lockhart, Steve McQueen, Oscar Murillo, Thao Nguyen Phan, Rivane Neuenschwander, Precious Okoyomon, The Otolith Group, Laure Prouvost, Superflex, Rirkrit Tiravanija, Jaśmina Wójcik. Nowe projekty artystyczne prowadzone są w duchu partycypacji, angażując różne społeczności: grupy szkolne, osoby zaangażowane w ogrodnictwo, rzemiosło, taniec, muzykę, a także aktywistów miejskich i klimatycznych.

Dzięki rozproszeniu po całej Metropolii inauguracyjna edycja Biennale umożliwi widzom przemieszczanie się między miastami i odnajdywanie kolejnych miejsc oraz doświadczanie lokalnej specyfiki poszczególnych dzielnic. Wystawa w równym stopniu wykorzystuje przestrzenie muzealne i galeryjne, jak też edukacyjne: szkoły podstawowe, budynki uniwersyteckie i domy kultury, opierając się również na istniejących placach zabaw.

START ME UP

😊

📍

❓

🌐

lokalni muzycy i artyści dźwiękowi

MusicHuby, kluby muzyczne, Europa

Gardens / Ogrody, Games / Gry

MusicHub (PL), MusikZentrum Hannover (DE), Le Fil Saint-Etienne (FR), Hangvető (HU), Pszczyna (PL), JazzDanmark (DK)

oraz miasta i festiwale wymienione poniżej

€

Nasza scena muzyczna jest szeroka i różnorodna, ale potrzebuje systemowego wsparcia, szczególnie debutanci. Start Me Up to rozwinięcie sprawdzonej koncepcji MusicHub Katowice, programu profesjonalizacji młodych artystów i otwartej przestrzeni do prób.

Oddziały MusicHub powstaną w subregionach Metropolii w ramach projektu Lokalne Huby Kultury. Będą otwarte dla młodych zespołów, wybieranych każdego roku. W 2027 i 2028 roku pięć zespołów, wyłonionych przez panel ekspertów, stanie się oficjalnymi reprezentantami ESK. Oprócz szkolenia w katowickim MusicHubie, odbędą oni sesje profesjonalizacji, prowadzone przez naszych europejskich partnerów Le Fil (FR) i MusikZentrum (DE). W 2029 roku wyruszą w międzynarodową trasę po naszych miastach partnerskich, takich jak Veszprem (HU, Street Music Festival), Norrköping (SE, Future Echoes), Brno (CZ, Marathon Hudby) i Metz (FR, Fête de la Musique).

Strefa Kultury, były teren KWK „Katowice” → →

Play!

Katowice GZM 2029

II

Realizując zasadę równości płci, w ramach **Start Me Up** opracujemy projekt unikalnych warsztatów dla uczennic szkół muzycznych **Jazzcamp for Girls** wraz z JazzDanmark (DK), mających na celu skierowanie ich zainteresowań w stronę muzyki improwizowanej.

MOVING STAGES

- miłośnicy teatru, początkujący adepci sztuki teatralnej, średniozaawansowani adepci sztuki teatralnej
- profesjonalne i improwizowane sceny, przestrzenie publiczne
- Gigs / Występy, Games / Gry, Growth / Rozwój
- Dagmara Gumkowska (kuratorka), Jordi Duran (współkurator Multi Play, Place ‘n’ Plays, ES), Florian Borchmeyer (konsultacja kuratorska Best of... European Theatre and Echoes across Europe, DE), Antonio Araujo (współkurator Europe from Afar, BR), Serge Rangoni (konsultacja kuratorska Best of... European Theatre and Echoes across Europe, BE), Teatr Śląski (PL) oraz partnerzy instytucjonalni wyszczególnieni poniżej

Trwający przez rok projekt Moving Stages stworzy warunki do regularnego kontaktu publiczności z całym spektrum form teatralnych i performatywnych: teatrem forum, ruchem, tańcem, teatrem wizualnym i plastycznym, działaniami performatywnymi oraz projektami plenerowymi. Projekt składa się z szeregu podprojektów:

Multi Play

Przegląd współczesnego europejskiego teatru niezależnego: teatru przedmiotu, animacji, teatru ruchu, współczesnych sztuk cyrkowych czy łączenia różnych form ekspresji. Multi Play odkrywa nowe zjawiska, ukazuje aktualne trendy, prezentuje spektakle podejmujące tematy istotne dla teatru europejskiego i światowego. Szerokie spektrum zainteresowań współczesnych artystów pozwoli nam odważnie eksplorować wszelkie tematy: tożsamości i płci (brytyjska grupa Rash Dash), przemijania i odchodzenia (izraelscy artyści Dana Ruttenberg / L4-L5 Productions), stereotypów związanych z postrzeganiem ciała (czeska grupa Spitfire), władzy i przywództwa (belgijska SKa-GeN) czy molestowania seksualnego (hiszpańska grupa Les Impuxibles).

Program powstanie we współpracy z naszymi partnerami instytucjonalnymi: Studio Alta (CZ), Teren (CZ), HELLERAU (DE), Oda Theatre (Kosov), Festival Homo Novus (LV).

Best of... European Theatre / Best of... Teatr europejski

Prezentacja dokonań teatralnych najciekawszych twórców europejskich (m.in. Thomas Ostermeier, Tia-go Rodrigues, Ivo Van Hove) oraz działalności czołowych scen europejskich (m.in. Schaubühne w Berlinie, Théâtre de Liège, KVS, Netherlands Dance Theatre, Prague National Theatre, Teatrul Național Radu Stanca Sibiu, Dailes Theatre, Lithuanian National Drama Theatre). Wydarzenie zakończy konferencja Międzynarodowej Sieci Współczesnych Sztuk Performatywnych IETM.

Place ‘n’ Plays

Strefa miejska – projekty wdzierające się do zatłoczonego miasta i odzyskujące dla sztuki zmarginalizowane przestrzenie (grupy teatralne takie, jak Compagnie 1 Watt, Electrico 28, Kamczatka, Passage Festival (DK)).
Strefa pozamiejska – projekty eksplorujące przestrzenie parków, obszarów rolniczych lub leśnych znajdujących się w granicach miasta (takie jak „Ramat SiM-fónic” – Moon Ribas & Quim Girón).
Program będzie rozwijany we współpracy z partnerami ISACS Irish Street Arts (IE), Fira Tarrega (ES), oraz przy wsparciu centrum Lieux Publics (FR).

Europe from Afar / Europa z oddali

Program dedykowany dedykowany performansom i projektom artystycznym, eksplorującym kulturę europejską lub szeroko pojętą kulturę zachodnią jako dominującą lub postkolonialną.
Ten rodzaj refleksji coraz częściej pojawia się w pracach wielu artystów spoza Europy, takich jak „The History of Korean Western Theatre” Jaha Koo (KR) / CAM-PO (jak mogłaby wyglądać koreańska sztuka teatralna, gdyby nie została zakłócona przez zagraniczne modele?) lub „The Black Circus of the Republic of Bantu” Alberta Ibokwe Khoza z Republiki Południowej Afryki, który porusza temat haniebnych praktyk epoki kolonialnej. Częścią projektu będzie również „Of All The People In All The World: Europe”, połączenie występu i pokazu zespołu Stan's Cafe (UK), który wykorzystuje ziarna ryżu w celu wizualizacji prowokujących do myślenia statystyk.

Echoes across Europe / Europejskie echa

Europejski projekt inicjujący tworzenie nowych tekstów dramatycznych, związanych z tematem tożsamości europejskiej, migracji i korzeni kulturowych. Projekt promuje nową dramaturgię i stanowi zachętę do refleksji nad narracjami kształtującymi europejską tożsamość. Jego celem jest poszukiwanie różnic, ale także podobnych historii, które odbijają się echem w całej Europie. Współpraca z autorami będzie koordynowana przez instytucje partnerskie Katowic w całej Euro-

pie, gdzie odbędą się warsztaty, spotkania autorskie i odczyty w ramach zdecentralizowanej części projektu.
Do współpracy zamierzamy zaprosić między innymi: Staatstheater Kassel (DE), Staatstheater Mainz (DE), Teatr Narodowy Bratysława (SK), Instytut Teatralny – Bratysława, Instytut Teatralny Praga (CZ), Teatr Narodowy Praga (CZ), Théâtre du Nord (FR), KVS (BE), Théâtre de Liège (BE), SIRENOS Festival (LT), Qendra Multimedia (XK).

WE ARE ALL IN THE SAME DANCE

- każdy, kto chce tańczyć
- katowickie parki i skwery
- Games / Gry, Growth / Rozwój
- Mauro Durante (IT), Laura Perrone (IT), Justin Adams (UK), Music Meeting Festival Nijmegen (NL), Folk Music Ontario (CA), Kapela Fedaków (PL)

Największa i najbardziej globalna impreza taneczna w tej części Europy. W kilku namiotach rozsianych po katowickich parkach ćwiczymy tańce o działaniu uzdrawiającym: salentyńską pizzicę, brazylijskie candomblé czy tańce rdzennych mieszkańców Ameryki Północnej, w towarzystwie artystów, dla których muzyka i taniec są częścią ich tożsamości.
Współcześnie, w naszej części świata, taniec utracił część funkcji społecznych. Jednak w wielu miejscach w Europie i na całym świecie nadal kultywuje się tradycję tańca, która ma znacznie głębszy sens – taniec, który uzdrawia, pomaga przezwyciężyć traumy oraz buduje i wzmacnia więzi w społecznościach. Koncerty, pokazy, warsztaty oraz immersywne doznania pod okiem niesamowitych artystów z Włoch, Afryki, Kanady i Indii zamienią miasto w międzynarodowe święto dzielenia się i budowania społeczności poprzez zniewalającą moc tańca.
Kuratorzy Mauro Durante i Laura Perrone nawiązali współpracę z międzynarodowymi partnerami. Folk Music Ontario pomoże w wyborze północnoamerykańskich muzyków, Music Meeting Festival Nijmegen rozszerzy globalny zasięg programu, a katowicka Kapela Fedaków podzieli się doświadczeniem w organizacji wydarzeń tanecznych.

EUPHORIA

- dzieci i młodzież z krajów europejskich
- Katowickie place i ulice
- Gardens / Ogrody, Games / Gry
- uczestnicy projektu JOY i podobnych z krajów wymienionych poniżej

Z okazji 25-lecia naszego członkostwa w Unii Europejskiej przez jeden dzień Katowice będą należeć do tych, którzy staną się kolejnym pokoleniem Wspólnoty, młodych ludzi z całego kontynentu. Obejdą się bez tłumaczy, porozumiewając się za pomocą uniwersalnego języka muzyki. Gospodarzami będą młodzi ludzie uczestniczący w projekcie JOY (patrz Fair Play), a gośćmi ich rówieśnicy z całej Europy, uczestniczący w podobnych projektach. Kilkuosobowe grupy młodych ludzi (wraz z opiekunami) przyjadą do Katowic tydzień wcześniej, by poznać się nawzajem, odkryć miasto, ale także wspólnie bawić się muzyką. Z pomocą profesjonalistów skomponują i wykonają wspólnie hymn z okazji 25-lecia i zagrają go na początku parady ulicami miasta, inaugurującej festiwal Move Your Brass.
Młodzi ludzie z Polski spotkają się w Katowicach z rówieśnikami m.in. z: Amarante (PT), Liria (ES), Matera (IT), Saint-Etienne (FR), Chemnitz (DE), Leuven (BE), Limassol (CY), Uppsala (SE), Budweis (CZ), Lwów (UA).

VIRTUOUS IN THE VIRTUAL

- wszyscy w multiwersum
- Internet
- Games / Gry
- Fundacja Paryż (PL), Marlena Niestrój (kuratorka, PL), Gioia Lelli (CH) – współkuratorka, konsultantka AI

Na początku lat 80. katowicki artysta Piotr Szmítke (1955–2013) stworzył ruch w sztuce zwany metaweryzmem. Przewidywał on nieuchronną wirtualizację świata i w ramach swojej praktyki artystycznej tworzył dzieła wyimaginowanych artystów, nadając im jednocześnie odrębne, fikcyjne biografie i historie.
Metaweryzm Piotra Szmítke był proroczą przestrogą przed zatraceniem się w sztucznej rzeczywistości, która staje się faktem dziś, w dobie Metawersum oraz ewoluującej sztucznej inteligencji.
Nawiązując do jego metody twórczej i korzystając z możliwości, jakie już teraz oferuje sztuczna inteligencja, zaprosimy wszystkich chętnych do wspólnego kreowania artystycznej rzeczywistości Metawersum.

Zacniemy od warsztatów online, dostępnych dla odbiorców z całego świata, które będą kreatywną zabawą, prowadzoną przez artystów wizualnych, reżyserów, pisarzy i teoretyków sztuki. Pod ich kierunkiem uczestnicy tworzą artystyczne awatary, wykorzystując m.in. technologie oparte na sztucznej inteligencji. Zwieńczeniem projektu będzie duża globalna wystawa w Metawersum.

Fair Play

Fair Play dotyczy społeczności. Ta linia programowa koncentruje się na relacjach międzyludzkich i zaufaniu, któremu może sprzyjać kultura. Fair Play zwraca uwagę na sprawiedliwe i równe prawa do uczestnictwa w kulturze. Wierzimy, że są one równie ważne jak dostęp do wody pitnej.

48H: THE STREETS ARE OURS

- ludzie aktywni
- przestrzeń miejska, centra miast w Metropolii
- Games / Gry
- Skate PTG (PL), Tera Ino Tera (PL), Graffiti Hangaren Malmö (SE), Uppsala 2029 (SE), Skateholders project Budweis 2028 (CZ)

Przez 48 godzin Katowice będą świętować pozytywny wpływ subkultur na tkankę i klimat miasta. Na dwa dni krajobraz miasta zostanie oddany w ręce amatorów i amatorów sportów miejskich – rolkarek, deskorolkarek, BMX-owców i parkourowców, a także osób tworzących graffiti. Zamknięte ulice i place w centrum miasta staną się tymczasowymi skateparkami, na których amatorzy i amatorki będą mogli trenować i prezentować umiejętności. Zawody rozgrywane będą w kilku dyscyplinach na terenie miast Metropolii, stając się nieoficjalnymi mistrzostwami Europy. Wielkim finałem będzie przejazd 16-kilometrową główną arterią, łączącą kilka miast Metropolii – Drogową Trasą Średnicową, która z tej okazji zostanie zamknięta dla ruchu drogowego. Każda osoba z Metropolii będzie miała niepowtarzalną okazję przemierzyć ją w alternatywny sposób – na rowerze, deskorolce czy rolkach. Miasto stanie się również sceną dla muzyki związanej ze sportami miejskimi – hip-hopu czy breakbeatu, uliczni grajkowie zapewnią dobrą zabawę i domową atmosferę. Przygotowaniem do 48H Games jest projekt Try! Urban. Lokalne organizacje pozarządowe promujące

główne sporty miejskie udadzą się do defaworyzowanych dzielnic w całej Metropolii, zachęcając młodych ludzi do spróbowania swoich sił. Stworzymy sieć współpracy pomiędzy naszymi edukatorami oraz ich odpowiedniczkami z projektu Budweis 2028 Skateholders. Projekt Spray & Play (graffiti jams zaproponowane przez młodych ludzi – patrz Q16) odbędzie się w ramach Graffiti Playgrounds którego kuratorem będzie Pärre Von Andreasson, szwedzki artysta uliczny, który prowadzi Graffiti Hangaren w Malmö i był organizatorem pierwszego takiego wydarzenia w Katowicach na początku lat 90. Wspierać go będą również artyści ze sceny graffiti w Uppsali (dzięki wsparciu kandydata do ESK Uppsala 2029).

JOLLY YOUTH ORCHESTRA – JOY

- dzieci ze szkół podstawowych (7–11 lat)
- 22 szkoły podstawowe w Katowicach i co najmniej 10 w całej Metropolii
- Gigs / Występy, Games / Gry
- lokalne orkiestry dęte i muzycy, Państwowa Szkoła Muzyczna II stopnia w Katowicach (PL), Stowarzyszenie L'École de l'Oralité (FR), projekt Hangár Veszprém (HU)

Jolly Youth Orchestra JOY wprowadza do programów nauczania szkół podstawowych zajęcia gry na instrumentach dętych i perkusyjnych (cajonach) dla dzieci w wieku od 7 do 11 lat. JOY daje drugie życie dziedzictwu kulturowemu związanemu z tradycjami górniczych orkiestr dętych, wpisanych na Krajową Listę Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego. Działając w oparciu o lokalne instytucje kultury (z instytucją Katowice Miasto Ogrodów na czele), ożywiamy amatorski ruch muzyczny, czerpiąc z najprężniejszych tradycji Górnego Śląska i Zagłębia. Wykorzystujemy orkiestry dęte jako uniwersalne narzędzie integracji, niezależnie od predyspozycji językowych, muzycznych, uwarunkowań kulturowych czy możliwości finansowych. Wspólne muzykowanie pozytywnie wpływa na funkcjonowanie grup rówieśniczych, rodzin i społeczności lokalnych. Popularyzując muzykę dętą wśród dzieci i młodzieży, zachęcamy do dialogu międzypokoleniowego, kontynuowania lokalnych tradycji i osadzania ich w nowych, współczesnych kontekstach. Celem projektu jest umożliwienie kilku tysiącom dzieci doświadczania radości z grania muzyki począwszy od 2025 roku. Nasi partnerzy y ze Stowarzyszenia L'École de l'Oralité (FR) i z centrum muzycznego Hangár w Veszprém (HU) pomogą nam zbudować model działania

również poza szkołami, w oparciu o doświadczenia z projektów Atelier Météore Band (FR) i Hangjáték (HU). Młodzi uczestnicy i uczestniczki projektu będą zaangażowani w obchody 25-lecia członkostwa Polski w Unii Europejskiej (patrz również EUPhoria).

SUPPORT YOUR TEAM

- entuzjaści piłki nożnej, odbiorcy zainteresowani sportem, kluby piłkarskie, europejscy kibice i kluby piłkarskie, zwłaszcza z miast ESK
- Muzeum Historii Katowic, stadiony, szkoły
- Games / Gry, Growth / Rozwój
- Trenuj Bycie Dobrym (PL), Muzeum Historii Katowic (PL), Sport in Art (CZ)

Nic nie jednoczy mieszkańek Metropolii bardziej niż miłość do piłki nożnej. Jednocześnie ta dyscyplina może być motorem podziałów i konfliktów między naszymi miastami, dzielnicami, a nawet rodzinami, kiedy ludzie kibicują różnym drużynom. Dzięki wielopłaszczyznowemu projektowi Support Your Team chcemy sprawić, by te podziały uległy przynajmniej częściowemu złagodzeniu, tak by zachować pasję, ale pozbyć się zaturawiających ją emocji. Wspólnie ze wszystkimi chętnymi środowiskami kibicowskimi przygotujemy wystawę społeczną w Muzeum Historii Katowic. Obejmie ona pięć głównych tematów: lokalną historię piłki nożnej kobiet i mężczyzn, rozwój kultury kibicowskiej na przestrzeni lat, sztukę futbolu, modę piłkarską oraz historię piłkarskich gier wideo. Towarzysząca imprezie Retro Liga Metropolii odtworzy na żywo historię futbolu w Metropolii (piłkarze amatorzy wcielą się w zawodników nieistniejących już drużyn). Piłka nożna jest najchętniej oglądaną grą na świecie. W społecznościach takich jak nasza, w całej Europie, korzenie tej dyscypliny nie są jednak spektakularne. Niektóre z największych klubów wyrosły ze środowisk robotniczych lub stowarzyszeń religijnych. Dziś piłka nożna może napędzać społeczeństwo w pozytywny sposób, poprzez popularyzację gry kobiet i osób z niepełnosprawnościami czy przeciwstawianie się rasizmowi, choć ma też ciemniejszą stronę, jak sportswashing, rasistowskie przyśpiewki i chuligaństwo, wciąż istniejące w części piłkarskiego świata. Fani piłki nożnej, którzy są również poetami (a mamy ich wielu!), wezmą udział w konkursie poezji piłkarskiej. Z kolei autorki literatury faktu zaprosimy na warsztaty pisania o sporcie. Aby łagodzenie animozji między kibicami było skuteczne, musi zaczynać się od najmłodszych. Support Your Team to program dla szkół składający się z kilku punktów: lekcji w formule Football3 uczących

zasad fair play i rozwijających umiejętności społeczne, warsztatów street artu oraz quizów z wiedzy o sporcie. Nie zabraknie również warsztatów skierowanych do trenerów akademii piłkarskich, pokazujących, jak prowadzić zajęcia z szacunkiem i bez wzajemnych animozji. Zaprosimy niektórych z naszych partnerów piłkarskich ze świata ESK, by dołączyli do nas w porywającym koncercie hymnów piłkarskich, a także jako współtwórcy konferencji na temat wpływu piłki nożnej na społeczeństwo, obejmującej przykłady najlepszych praktyk w zakresie wpływu piłki nożnej na zmianę życia, poprzez inspirację marką piłkarską. Wiemy, że projekt ten dotrze szczególnie do grup mężczyzn, którzy wolą mecz od muzeum, lecz jego oddziaływanie będzie znacznie szersze.

OPERA UTOPIA

- osoby zagrożone wykluczeniem, osoby starsze, miłośnicy opery
- ulice, więzienia, domy seniora, opera
- Gigs / Występy, Games / Gry
- Tobiasz Sebastian Berg (kurator, PL), FEDORA Europejskie Koło Filantropów Opery i Baletu (FR), Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (PL), Opera Śląska (PL)

Projekt Opera Utopia, którego tematem przewodnim jest utopia, zakłada uczestnictwo osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem, w przygotowaniu pełnowymiarowego dzieła operowego. Kurator Tobiasz Sebastian Berg wychodzi z założenia, że o utopii solidarności, idealizmu i równości najlepiej opowiedzą ci, którzy utracili wolność. Dlatego za podstawę pomysłu obrał kwestię suwerenności więźniów, osób starszych i bezdomnych. Tobiasz Sebastian Berg jest członkiem rady Opera 2025, skupiającej 16 artystów z całej Europy (rekomendowanych przez Opera Europa i Fedora). Celem rady jest programowanie nowych rozwiązań dla współczesnego środowiska operowego. Projekt Opera Utopia powstał dzięki doświadczeniu Tobiasza Berga w przygotowywaniu i skutecznym prowadzeniu projektów z zakresu sztuki zaangażowanej społecznie i edukacji kulturalnej. Poprzez włączenie różnych grup społecznych, w tym defaworyzowanych, inicjatywa staje się pomostem między tradycją a współczesnością, ukazuje operę w kontekście kultury współczesnej, poprzez konfrontację tradycji i nowoczesności. Spektakl i proces jego przygotowania są zgodne z trzema filarami programu Next Stage Opera, które obejmują: zrównoważony rozwój, równość i transformację cyfrową.

Etapy pracy w ramach projektu obejmują: warsztaty (2027) w formie wywiadów, analizę pojęcia utopii oraz warsztaty muzyczne i kompozytorskie.

Opracowanie kompozycji i stworzenie libretta (2028) będzie bazować na zarejestrowanym materiale. Próby i premiera (2029) odbędą się w Operze Śląskiej w Bytomiu. Wydarzenie zostanie wzbogacone o instalacje operowe w różnych nietypowych miejscach Metropolii (lokalizacje zostaną ustalone we współpracy z osobami w kryzysie bezdomności). Ponadto planowana jest premiera w więzieniu, transmitowana przez radiowęzeł.

METROPOLIA KULTURY

- ☺ pracownicy sektora kultury, organizacje pozarządowe
- 📍 instytucje kultury, Metropolia
- 🔍 Gardens / Ogrody, Growth / Rozwój
- 🌐 instytucje kultury z Metropolii i całej Polski: Wrocławski Instytut Kultury – Wrocław 2016 (PL), Staromiejski Dom Kultury Warszawa (PL), Instytut Badań Organizacji Kultury (PL), instytucje partnerskie z innych krajów

Jest to program budowania potencjału ludzi kultury. Jego koncepcja opiera się na danych uzyskanych podczas spotkań warsztatowych w podregionach Metropolii, przeprowadzonych na początku 2023 roku, w których uczestniczyły osoby z sektora kultury (pracownicy instytucji, organizacji pozarządowych, działaczki sektora kultury, a także artyści i urzędnicy).

Program składa się z takich elementów jak: warsztaty rozwijające kompetencje, wizyty studyjne, wspólne projekty, mentoring między innymi w obszarach, jak: zarządzanie kulturą, projektowanie uniwersalne, zarządzanie budżetem, pisanie aplikacji projektowych, finansowanie i sponsoring, marketing i komunikacja, pozyskiwanie odbiorców, dostępność, monitorowanie i ewaluacja, zrównoważony rozwój, wsparcie prawne, kompetencje międzykulturowe.

Podstawowym założeniem programu jest stała komunikacja i współpraca. Szkolenia oraz warsztaty odbywają się w instytucjach pełniących rolę lokalnych operatorów we wszystkich podregionach Metropolii, dzięki czemu oferta dociera do szerokiego grona pracowniczek i pracowników kultury. Cykl obejmuje również dedykowane, specjalistyczne warsztaty dla profesjonalistów (muzealniczek, bibliotekarzy, artystek), wizyty studyjne u naszych partnerów w Warszawie i Wrocławiu, a także spotkania w grupach dyskusyjnych.

Stałym elementem programu jest **Kongres Metropolii Kultury**, będzie on wzmacniał współpracę w naszym sektorze, w miarę zbliżania się do 2029 roku.

Partnerzy lokalni Metropolii Kultury: Bieruński Ośrodek Kultury (Bieruń), Bytomskie Centrum Kultury (Bytom), Chorzowskie Centrum Kultury (Chorzów), Miejski Dom Kultury Bogucice-Zawodzie (Katowice), Miejski Klub im. Kiepy (Sosnowiec), Miejski Ośrodek Kultury (Zabrze), Miejskie Centrum Kultury (Tychy), Tarnogórskie Centrum Kultury (Tarnowskie Góry)

LOCAL CULTURE HUBS

- ☺ każdy, kto nie musi być zawsze w centrum uwagi
- 📍 rozproszone przestrzenie na terenie całej Metropolii
- 🔍 Gardens / Ogrody, Gigs / Występy
- 🌐 lokalne organizacje pozarządowe z podregionów Metropolii, lokalne gminy i instytucje kultury

W ramach projektu budowania potencjału społeczności lokalnych stworzymy sieć pięciu hubów (po jednym w każdym podregionie Metropolii), czyli instytucji parasolowych stworzonych jako inkubatory dla początkujących twórców kultury, lokalnych liderów oraz grup nieformalnych, którym brakuje wsparcia strukturalnego, dostępu do przestrzeni i zaplecza.

Prowadzenie Lokalnych Hubów Kultury zostanie powierzone organizacjom pozarządowym, wyłonionym w drodze konkursu. Huby będą oferować wszystkim zainteresowanym działalnością społeczną lokale z zapleczem technicznym, portalem internetowym, tablicą ogłoszeń, pomocą prawną i księgową.

W ten sposób wesprzemy tworzenie sieci kontaktów między organizacjami pozarządowymi a indywidualnymi aktywistami, a także instytucjami kultury a samorządami. W ramach Hubów zapewniony będzie mentoring, dostęp do ekspertek, wsparcie sponsorskie, informacje o naborach wniosków oraz baza danych o dostępnej infrastrukturze: przestrzeniach, sprzęcie, instrumentach, oświeceniu.

Wraz z inauguracją projektu **Tkanki Kultury**, serii spotkań dla organizacji pozarządowych i działaczy kultury w 2024 roku, zaczęliśmy tworzyć mapę potrzeb, kontaktów i sieci współpracy między różnymi sektorami. Lokalne Huby Kultury są również narzędziem zarządzania obchodami ESK w naszej Metropolii. Otrzymają one własny budżet na działania związane z ESK. Będą to obiekty łatwo dostępne dla mieszkańców podregionów Metropolii.

DIFFERENT VOICES

- ☺ imigranci, osoby cierpiące na depresję, mieszkańcy miast narażeni na stres, ludzie, którzy potrzebują, by ich głos został usłyszany
- 📍 ulice, lasy, sale prób, sale koncertowe
- 🔍 Gigs / Występy, Games / Gry, Growth / Rozwój
- 🌐 Fundacja Chórtownia (PL), Kuczeryki (PL), Śląski Związek Chórów i Orkiestr (PL), Radio Lwów (UA), kandydat ESK Leuven 2030 (BE)

Wychodząc z przekonania, że śpiew jest niezwykle skutecznym i umacniającym sposobem pozytywnego wpływania na ludzi, kierujemy do wybranych grup projekty wykorzystujące śpiew, ale także słuchanie, jako sposoby na integrację i poprawę dobrostanu psychicznego. Prężnie rozwijającą się grupę imigrantów z Ukrainy zapraszamy do udziału w **Holosach**, cyklicznych warsztatach prowadzonych przez artystów z zespołu Kuczeryki z Metropolii, poświęconych słowiańskiej tradycji technik śpiewu białego, dla Polek i Ukrainek. W 2030 roku Holosy zostaną przeniesione do Leuven (BE) jako przykład dobrej praktyki.

Proces integracji nowych mieszkańców Metropolii, pochodzących z Ukrainy, ułatwi **Szkoła Słuchania**, wykorzystująca nagrania terenowe i doświadczenie zdobyte przez naszych partnerów z ukraińskiego Radia Lwów. **Lift Your Spirit** (Fundacja Chórtownia) zaangażuje chóry z całej Polski w działania dedykowane rosnącemu odsetkowi osób w kryzysie zdrowia psychicznego, angażując je w otwarte próby, warsztaty wokalne i koncerty.

KATO4U

- ☺ młodzi ludzie w wieku 15–20 lat
- 📍 Katowice
- 🔍 Gigs / Występy, Games / Gry,
- 🌐 Młodzieżowa Rada Miasta Katowice, Wydział Edukacji Miasta Katowice, projekt The Nook – Oulu2026

Badania potrzeb kulturalnych nastolatków i młodych dorosłych wykazały, że brakuje im niezależnych, ale bezpiecznych miejsc do wspólnego spędzania wolnego czasu. Takich, w których można po prostu spotkać się bez żadnych oczekiwań czy celów edukacyjnych, chyba że sami je wybiorą.

Lukę tą wypełni Kato4U, młodzieżowe miejsca stworzone w szkołach kluczowych dla co najmniej

11 głównych dzielnic Katowic. Wybierane i tworzone we współpracy z Wydziałem Edukacji Urzędu Miasta, w dedykowanej przestrzeni szkolnej, będą całkowicie niezależne od szkół i oparte na mechanizmach wypracowanych przez Młodzieżową Radę Miasta Katowice. Każdy punkt Kato4U będzie posiadał wydzieloną strefę odpoczynku, wyposażoną w podstawowy sprzęt (komputer, projektor, konsola do gier), przestrzeń do relaksu i kuchnię.

Ich ofertę uzupełnią aktywności dobierane przez samych użytkowników, od wydarzeń kulturalnych, przez warsztaty, po szkolenia poszerzające wiedzę i kompetencje młodych ludzi. Dwa punkty Kato4U (w centrum miasta oraz w dzielnicy Ligota) działają już z powodzeniem jako stałe projekty pilotażowe ESK.

PLAYSPACE / GRALNIA

- ☺ każdy, kto chciałby z kimś pogadać
- 📍 zaniedbane dzielnice w Metropolii
- 🔍 Gigs / Występy
- 🌐 Fundacja Dom Aniołów Stróżów (PL)

Przeszkolony, ale przytulny pokój wypełniony gramii planszowymi. Wewnątrz wygodne fotele i stół do gry. Pomieszczenie znajduje się w mobilnym kontenerze, przenoszącym się do różnych (szczególnie defaworyzowanych) dzielnic Metropolii.

W godzinach otwarcia Gralnia jest obsługiwana przez Gracza, osobę o szczególnych kompetencjach, otwartą, rozmowną, potrafiącą słuchać, po przeszkoleniu psychologicznym i interpersonalnym.

Gra stanowi akcelerator rozmowy. Ułatwia otwarcie się na drugą osobę. Zachęca do zwierzenia się z problemów. Bywa panaceum na samotność. Gralnia nie pełni roli gabinetu psychologicznego, jest raczej miejscem, do którego można przyjść, odpocząć, porozmawiać i pobawić się. jednocześnie jest to miejsce wyczułone na osoby potrzebujące wsparcia. W szczególnych sytuacjach zapewnimy Graczom kontakt ze specjalistycznymi instytucjami.

Gralnia jest rozwinięciem pomysłu zgłoszonego przez Nadzieję Siarhejkę (BY), młodą, aspirującą artystkę. Estetyczna strona (projekt, oprawa artystyczna) zostanie stworzona we współpracy z Nadzieją i międzynarodowym duetem artystycznym Heleen Haijtema i Bouke Groen (NL).

Metodologia codziennej pracy opiekuna Gralni, Gracza, będzie konsultowana i wspierana przez organizacje doświadczone w pracy streetworkerskiej, jak Dom Aniołów Stróżów.

LISTEN UP!

- ☺ społeczność g/Głuchych i wszystkie inne osoby
- 📍 Metropolia
- 🔍 Gardens / Ogrody, Gigs / Występy, Games / Gry
- 🌐 Fundacja Ingraft (PL) – koordynator, GAG – Grupa Artystów Głuchych (PL), Fundacja Migawka (PL), Muzeum Śląskie (PL), La Compagnia Teatrale Laboratorio Zero (ITA), Teater Manu (NOR), Riksteatern Crea (SWE)

Seria wydarzeń skupionych wokół kultury Głuchych. Pomysły pochodzą od **Okrągłego Stołu g/Głuchych**. Ich celem jest pokazanie aktywności twórczej g/Głuchych jako mniejszości kulturowej. Będą to: wystawy artystów i artystek g/Głuchych z Polski i ze świata, koncerty zespołów śpiewających w Polskim Języku Migowym (PJM) i Międzynarodowym Języku Migowym, spektakle g/Głuchych grup teatralnych.

Pragnąc przybliżyć słyszającej większości doświadczenie g/Głuchych, odwrócimy kwestię dostępności, tłumacząc wydarzenia z języka migowego na język osób słyszących.

Chcemy, by wydarzenia związane z kulturą g/Głuchych na stałe zagościły na scenach Metropolii. Uzupełnieniem będzie interdyscyplinarny projekt edukacyjny, który obejmuje m.in. kursy dla tłumaczy języka migowego o kulturze i sztuce, wykłady na temat poprawy edukacji g/Głuchych oraz promocji nauki języka migowego. Za językową i edukacyjną stronę projektu odpowiedzialna będzie Fundacja Ingraft.

Europejskie grupy teatralne La Compagnia Teatrale Laboratorio Zero, Teater Manu, Riksteatern Crea, które pracują z językiem migowym, zostaną zaproszone do podzielenia się swoim doświadczeniem i pomysłami na warsztaty z udziałem lokalnych społeczności. Światowej sławy g/Głusi artyści, i artystki tacy jak Nancy Rourke, Arnaud Balard czy Frederik Vauthey potwierdzili zainteresowanie projektem, którego kuratorami będzie para g/Głuchych artystów, Kinga Hołda-Justycka i Michał Justycki.

KUTZOWISKO FILM AND MEDIA SCHOOL FOR YOUTH

- ☺ młodzież
- 📍 Katowice-Szopienice
- 🔍 Games / Gry, Growth / Rozwój
- 🌐 Szkoła Filmowa im. Kieślowskiego, Instytucja Filmowa Silesia Film

W ramach projektu w domu należącym do Kazimierza Kutza powstanie placówka edukacji nieformalnej dla dzieci i młodzieży w zakresie sztuki filmowej i mediów internetowych. Zmarły w 2018 roku Kazimierz Kutz to jeden z najbardziej znanych śląskich reżyserów filmowych i teatralnych, działacz społeczny i polityk.

Obiekt znajduje się w Szopienicach, jednej z tych dzielnic Katowic, które mimo bogatej historii i dziedzictwa kulturowego dziś najbardziej potrzebują rewitalizacji. W ramach warsztatów **Czas na Szopienice – Zmieniamy nasze miasta dla lepszej przyszłości** powstały szkice strategii rozwoju tej dzielnicy. W ramach strategii podkreślono potrzebę utworzenia placówki łączącej działalność kulturalną z usługami rekreacyjnymi i resocjalizacyjnymi.

Szkoła kształciłaby młodych ludzi w następujących dziedzinach: reżyseria, montaż, produkcja dźwięku, realizacja obrazu filmowego, realizacja obrazu w mediach internetowych (w tym Youtube, TikTok, Twitch i inne platformy społecznościowe).

Szczegółowe programy zostaną przygotowane w porozumieniu z osobami specjalizującymi się w danych dziedzinach. Uczestnictwo w projekcie potwierdził m.in. uznane polskie reżyserki i profesorowie filmowi, tacy jak Dagmara Drzazga (reżyserka filmów dokumentalnych), Jerzy Łukaszewicz (reżyser i operator filmowy), Krystyna Doktorowicz (Dziekan Szkoły Filmowej im. Kieślowskiego), a także europejscy, niezależni twórcy filmowi, jak Emilie Girardin (reżyserka filmowa, wykładowczyni SAE Institute Germany). Zajęcia będą odbywały się codziennie w godzinach pozalekcyjnych, w systemie kursów zakończonych projektem audiowizualnym.

Total Immersion

II

Total Immersion koncentruje się na przestrzeni, zarówno wirtualnej, jak też rzeczywistej. Ta linia programowa dotyczy przyszłości, ze wszystkimi jej nowymi, lśniącymi zabawkami, ale także z mocą przeciągającą nas na ciemną stronę. Total Immersion kładzie nacisk na krajobraz miejski, w którym jesteśmy zanurzeni, na nowo rozważając role i funkcje przestrzeni publicznych w czasach cyfrowych innowacji.

CITY QUEST

- ☺ mieszkańcy i goście Katowic oraz Metropolii, detektywi
- 📍 przestrzeń miejska Katowic
- 🔎 Games / Gry, Growth / Rozwój
- 🌐 Mikołaj Wicher (kurator, PL), Liveform (PL), Funeral (PL), Sirius Games Studio (PL), lokalni historycy

Wśród zgrzytu hamulców i kłębów pary pociąg zatrzymuje się na starej stacji w Kattowitz. Jest piątek 10 września 1909 roku i właśnie przybyłeś do tego kwitnącego miasta, zaalarmowany tajemniczym listem od dawno niewidzianych kuzynów. O dziwo, nie przyjechali po ciebie na stację kolejową. Jak znaleźć ich w obcym mieście? I co się z nimi stało?

Witamy w City Quest, wielkiej interaktywnej przygodzie LARP (*live action role playing*), zachęcającej mieszkanki i gości Katowic do ekscytującej eksploracji ukrytych, zapomnianych historii miasta.

Wraz z rozwojem sytuacji w mieście, gracze przeżywają porywającą podróż, wypełnioną wciągającą grą fabularną, angażującymi zagadkami oraz interaktywnymi wyzwaniami.

City Quest to nie tylko rozrywka. Gra buduje w mieszkańcach poczucie dumy i przynależności, a odwiedzającym daje możliwość zacieśnienia więzi z dziedzictwem kulturowym Katowic. Dzięki współpracy z lokalnymi organizacjami kulturalnymi, historyczkami i artystami, City Quest zapewnia autentyczne, wartościowe doświadczenie. Każda fabuła i zagadka są starannie opracowane, by tchnąć życie w zapomniane narracje i zaintrygować uczestników.

Gra zostanie rozegrana trzykrotnie, z okazji rocznicy powstania miasta we wrześniu.

THE LOOP

- ☺ miłośnicy muzyki z Metropolii, miłośnicy i miłośniczki kolei
- 📍 linia kolejowa Metropolii
- 🔎 Gigs / Występy, Games / Gry
- 🌐 Tauron Nowa Muzyka / More Music Agency (PL), Piotr Rachwalski (PL, kurator), Koleje Śląskie (PL), Ideala Collective (JP)

The Loop to objazdowa scena muzyczna na pokładzie specjalnego nocnego pociągu w Metropolii. W kultowym składzie EN-57 znajdują się trzy mikrostacje, na których wystąpią artyści z kręgu muzyki elektronicznej i eksperymentalnej, wyselekcjonowani we współpracy z More Music Agency (organizatorem festiwalu Tauron Nowa Muzyka). Rozmieszczenie scen pozwoli publiczności na swobodne przemieszczanie się po całym składzie pociągu, zakończonym wagonem chilloutowym. Pociąg wyruszy o zmierzchu ze stacji Gliwice, by w ciągu ośmiu godzin dwukrotnie przemierzyć niemal cały obszar Metropolii na trasie Gliwice – Dąbrowa Górnicza – Pyrzowice – Bytom – Gliwice. Uczestnicy, którzy kupią bilet na przejazd Pętlą, będą mogli wsiadać i wysiadać z pociągu na każdej z mijanych stacji. Za koordynację logistyczną projektu odpowiedzialny będzie Piotr Rachwalski, ekspert ds. transportu publicznego.

LIGHT AHEAD

- ☺ każdy, przechodnie, turyści kulturalni, profesjonaliści w dziedzinie sztuki
- 📍 przestrzeń publiczna w całej Metropolii, miejskie i wiejskie lokalizacje, zarówno zamknięte, jak też otwarte, miejsca opuszczone, niechciane i nieznane
- 🔎 Gardens / Ogrody, Growth / Rozwój
- 🌐 Andrea Moller (kurator, NL), ILO International Light Festivals Organisation (NL), Visualia Pula (HR), Interference Tunis (TN), Tajny Projekt (PL), László Bordos (HU), Raumzeitpiraten (DE), Jan-Philip Scheibe (DE)

Dawniej górnicy na Śląsku przebywali pod ziemią przez 6 dni w tygodniu, ponad 8 godzin dziennie. Często zdarzało się, że przez cały tydzień prawie nie docierało do nich światło słoneczne.

Light Ahead zaprasza do wspólnej interakcji ze światłem i projektami sztuki medialnej, które opowiadają historię górnictwa i transformacji energetycznej w Metropolii. Artyści kształtują Metropolię, jej miasta

i obszary wiejskie za pomocą sztuki medialnej, dźwiękowej, świetlnej, tymczasowo zmieniając wygląd i atmosferę miejsc oraz aktywnie angażując publiczność we współtworzenie obrazów i dźwięków. Dzięki kuratorce Andrei Moller (Media Art Friesland Foundation, NL) i przy wsparciu Międzynarodowej Organizacji Festiwalu Światła, najciekawszy artyści z tego nurtu będą na wyciągnięcie ręki. Gotowość podjęcia współpracy wyrazili między innymi László Zsolt Bordos (HU), Jan-Philip Scheibe (DE), RaumZeitPiraten (DE).

EXPLORING THE LIGHT AND DARK SIDE OF PLAY

- ☺ badaczk, entuzjaści gier, nauczyciele, osoby sceptyczne wobec gier wideo
- 📍 Uniwersytet Śląski
- 🔎 Gardens / Ogrody, Games / Gry
- 🌐 Michał Kłosiński (kurator, kierownik Ośrodka badań nad grami, PL) oraz eksperci z uznanych europejskich instytucji, takich jak Uniwersytet Śląski (PL), Cologne Game Lab (DE), Center of Excellence in Game Culture Studies (FL), The Institute of Digital Games (MT), Center for Digital Play (DK)

Play! jest jak Moc w uniwersum Gwiezdnych Wojen: każdy zaczyna po jasnej stronie mocy, ale ciemna kusi i przyciąga, sprawiając, że można się w niej zatracić. W ramach projektu zaplanowany jest cykl seminariów edukacyjnych, mający na celu podniesienie świadomości na temat współczesnego stanu wiedzy kulturowej, psychologicznej i badań nad grami. Podkreślimy pozytywną i transformacyjną moc gier. Pokażemy, dlaczego gry są kluczową częścią naszej współczesnej kultury, jak ją kształtują i komentują, proponując rozwiązania codziennych problemów, odczarowując stereotypy i uprzedzenia wobec gier i zabawy. Seminaria mają na celu popularyzację wiedzy na temat gier wśród wszystkich grup wiekowych, służyć stworzeniu otwartej przestrzeni do dyskusji na temat gier i zabawy. Ponadto zaprosimy uczestników seminariów do zaangażowania się w praktyki game-hackingowe, które pokażą potencjał gier w symulowaniu i proponowaniu rozwiązań problemów zauważanych w ich najbliższym otoczeniu. Pokażemy, że gry mogą być postrzegane jako narzędzia służące pozytywnym zmianom w duchu globalnych inicjatyw, takich jak ecogaming, serious games (applied games) czy games for change.

NOMADA

- ☺ międzypokoleniowa grupa młodzieży i seniorów
- 📍 centrum Katowic
- 🔎 Gigs / Występy
- 🌐 Urszula Osolińska (kurator, PL), Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach

Gra plenerowa w formie instalacji w przestrzeni publicznej dla tych z nas, którzy mają trudności z orientacją przestrzenną z powodu uzależnienia od cyfrowych map i nawigacji. Gra pozwala ćwiczyć koncentrację, pamięć przestrzenną, nawigację w terenie i zachęca do aktywności fizycznej. Jej otwarciu będą towarzyszyć międzypokoleniowe warsztaty, podczas których seniorzy podzielą się z młodzieżą umiejętnościami korzystania z analogowych map i orientacją w terenie, a młodzież pomoże seniorom opanować nowoczesne cyfrowe narzędzia do poruszania się w przestrzeni miejskiej.

LET'S PLAY

- ☺ młodzież w wieku od 6 do 18 lat, nauczycielki
- 📍 online, szkoły, organizacje pozarządowe, Hub Gamingowo-Technologiczny
- 🔎 Gigs / Występy, Games / Gry
- 🌐 Dominik Koziarski (kurator, PL), Little Bit Academy (PL), Reykjavik University (ISL), Palacký University Olomouc (CZ), Intel Extreme Masters Katowice – ESL Gaming (PL / DE)

To program zajęć i wydarzeń edukacyjnych oraz artystycznych, który ma na celu stworzenie dobrych warunków i przyjaznego środowiska dla młodych ludzi do odkrywania kultury gier wideo. Koncepcja zaprojektowana w taki sposób, by wzbogacić wiedzę i umiejętności uczestników oraz promować pozytywne aspekty kultury gier.

Podręcznik dla rodziców i nauczycieli wprowadzający w świat gier

Poradnik udziela praktycznych wskazówek, jak wykorzystywać gry w edukacji oraz do rozwoju osobistego dzieci i młodzieży, promując jednocześnie bezpieczeństwo w sieci, a także zdrowe nawyki związane z graniem.

Plany lekcji na temat kultury gier wideo

Integracja tematów związanych z grami wideo z programem lekcji szkolnych pokazuje uczniom, że ich pasje mogą być źródłem nauki i inspiracji.

Warsztaty integracyjne i game jams dla dzieci i młodzieży

Tematy game jams obejmują takie zagadnienia, jak zmiany klimatyczne czy kwestie tolerancji, zachęcając do angażowania się w ważne tematy społeczne poprzez tworzenie gier.

Turnieje wybranych gier dla szkół

Organizowanie turniejów gier wideo sprzyja budowaniu więzi społecznych oraz rozwija umiejętności pracy zespołowej i strategicznego myślenia wśród młodzieży. Finały podczas prestiżowego wydarzenia Intel Extreme Masters dają młodym talentom szansę zaprezentowania umiejętności na szerokim forum, co może zainspirować do dalszego rozwijania pasji i aspiracji zawodowych w branży gier.

BLOCKS

- miasto
- wieżowce miasta
- Gigs / Występy, Games / Gry
- prywatny biznes, Laboratorium Future Processing – Politechnika Śląska, Filharmonia Śląska

€ € €

Blocks to niepowtarzalna okazja, by zagrać w klasyczne gry wideo z ery arcade, takie jak „Space Invaders”, „Pac Man”, „Tetris” i „Pong”, i to nie tylko na ekranie komputera, ale także na ścianach katowickich wieżowców! Mamy kilka wież biurowych o wysokości około 100 metrów. Wszystkie są zlokalizowane w centrum miasta, więc gracze mogą przemieszczać od jednej gry do drugiej pieszo.

Rozgrywkom towarzyszyć będą występy zespołów z Filharmonii Śląskiej, grające ścieżki dźwiękowe klasycznych tytułów gier wideo z lat 70. i 80., z nutą improwizacji.

Z technologicznego punktu widzenia zadanie sprowadza się to do komputerowego zarządzania obwodami oświetlenia w pomieszczeniach na różnych piętrach budynków. Umożliwia to układanie z podświetlanych okien różnych kształtów i sekwencji, pozwalając na wyświetlanie znaków alfanumerycznych i prostych animowanych kształtów, w dodatku w czasie rzeczywistym.

Efektem końcowym będzie wspaniała gra światła, widoczna z niemal każdego zakątka miasta. Ten projekt nie opiera się na nostalgii, to jest nostalgia!

INTO THE FOREST

- wszystkie żywe i oddychające stworzenia
- Leśny Obszar Chronionego Krajobrazu Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego, szkoły, galerie
- Growth / Rozwój
- partnerzy wymienieni poniżej

€ €

Metropolia otoczona jest unikalnym kręgiem leśnym, zwanym Leśnym Pasem Ochronnym Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego. Miał on zapobiegać oddziaływaniu przemysłu ciężkiego, niszczeniu środowiska naturalnego oraz zapewnić mieszkańcom miejsce rekreacji w bezpośrednim kontakcie z przyrodą. Był to jedyny pas leśny nie tylko w Polsce, ale i w Europie kontynentalnej, wpisany do prawa ogólnokrajowego. Nawet nowojorski Greenbelt był wzorowany na górnośląskim rozwiązaniu!

W samych Katowicach lasy stanowią 42% powierzchni, co czyni je najbardziej zalesionym miastem w województwie. Jednak mieszkańcy miasta i Metropolii w ograniczonym stopniu rozpoznają lasy jako przestrzeń miejską. Dodatkowo, polityka Lasów Państwowych nastawiona jest na eksploatację gospodarczą, co zagraża istnieniu pasa leśnego, tak ważnego na obszarze poddanym wyjątkowej presji cywilizacyjnej. Into the Forest składa się z pięciu elementów:

Żywa ekologia

Pod okiem aktywistów z kilku ekologicznych organizacji pozarządowych (Fundacja Klub Myśli Ekologicznej, Szkoła Górników Kulturowych i Pracownia Edukacji Żywej) zanurzymy się w lesie zgodnie z filozofią ekologii głębokiej. Dzieci wraz z rodzicami podążą śladami „Opowieści z Dawnych Dni” przez las, w którym zwierzęta, rośliny, grzyby i ludzie stają się równie ważni. Dorośli mogą wziąć udział w warsztatach „Rada Wszystkich Istot”. Celem jest zmiana świadomości ekologicznej – dążenie do przywrócenia poczucia więzi z naturą, przy jednoczesnym poszukiwaniu swojego miejsca w świecie.

Industrioklimaks

Industrioklimaks to cykl całorocznych spacerów, które pozwalają ludziom odkrywać i włączać się w społeczny proces badania obszarów postindustrialnych, gdzie zachodzi sukcesja pierwotna, czyli kolonizacja przez wcześniej nierodzące gatunki roślin i owadów. W proces dokumentacji i interpretacji artystycznej włączy się Pracownia Sezonowa, projekt artystyczny reali-

zowany przez Joannę Zdzenicką i Pawła Szeibla z Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach. Finałem będzie wystawa prezentowana w Galerii Szyb Wilson, w dawnej cechowni kopalni Wieczorek.

Mapa mentalna lasu

W projekcie Mapa mentalna lasu wkraczamy w świat intymnych opowieści o lesie. Wspólnie z archiwistami społecznymi oraz artystkami z Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach i studentkami Wydziału Architektury Politechniki Śląskiej będziemy zbierać te opowieści wśród mieszkańców miast i dzielnic bezpośrednio sąsiadujących z lasami. Całość złoży się na cyfrową, ogólnodostępną mapę.

Sekrety lasu

Śląski Teatr Lalki i Aktora Ateneum w Katowicach zaprosi dzieci w wieku 8–11 lat (zwłaszcza dzieci z indywidualnymi potrzebami) do udziału w interdyscyplinarnych warsztatach, inspirowanych tajemnicami leśnej przyrody i jej niezwykle zdolnościami adaptacyjnymi. Efekty tych spotkań, zebrane w opowieści, posłużą do stworzenia słuchowiska radiowego, spektaklu teatralnego oraz „Księgi Leśnych Mądrości”.

Ambient For / Rest

Cykl sesji muzykoterapeutycznych na zalesionych terenach Metropolii, w ramach projektów Ambient For/Rest (realizowanych przez katowicką Fundację Soundscape), ma na celu odciążenie uczestników od miejskiego zgiełku i zachęcenie ich do obcowania z naturą.

MEDIALAB KATOWICE

- wszyscy chętni do zabawy wiedzą i danymi
- różne przestrzenie publiczne i półpubliczne, organizacje kulturalne, parki, ulice, centra handlowe itp., gdziekolwiek nas zaprosisz
- Gardens / Ogrody
- Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach, Budweis 2028, MateraHUB

Medialab to nasz sposób na wyprowadzenie badań z akademickich sanktuariów wiedzy z powrotem do codziennego zaciekawienia nami samymi, innymi ludźmi i otaczającym nas światem. Wznawiamy to, co z powodzeniem działało w latach 2012–2021. Więcej informacji na temat planowanych przez nas badań znajduje się w opisie Monitoringu i Ewaluacji (Q4).

Szczególną rolę we wszystkich tych procesach odegra młodzież i dzieci. Przeprowadziwszy szereg działań badawczych w latach 2023 i 2024, jesteśmy

w pełni przekonani, że młodzi ludzie są najlepszymi ekspertami w swojej własnej sprawie. Młodzież, często niesłyszana, a jeszcze częściej traktowana protekcyjnie, gotowa jest zabrać głos. Medialab zapewni jej narzędzia i wszelką pomoc, by to osiągnąć. Jednocześnie z przyjemnością poznamy jej sposoby radzenia sobie z cyberprzemocą, remiksowania tradycji oraz zrozumienia cyfrowych plemion kulturowych i konsumpcji kultury. Następnie zamierzamy zaprosić dzieci (i ich rodziców) do opracowania metod oraz narzędzi do prowadzenia badań, specjalnie w tej grupie. Uważamy, że jest to ogromna luka w obecnym stanie badań w Europie i na świecie.

Medialab to nasz program tworzenia dziedzictwa ESK, nowego ekosystemu kulturowego, w którym wiedza jest źródłem ludzkich zainteresowań, decyzji i codziennych zachowań.

INDUNATURE 2029

- slow-turyści, pasjonatki dziedzictwa przemysłowego, przyjezdni, mieszkanki
- przestrzenie poprzemysłowe i przemysłowe, miejsca o walorach przyrodniczych
- Games / Gry, Growth / Rozwój
- Marcin Doś (kurator, PL), Śląskie.Travel – Śląska Organizacja Turystyczna (PL), Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach (PL), projekt Europe RER Bourges 2028
- Agata Magdalena Nowak – Morfika Brand (PL)
- Przemysław Michałek (PL)

A gdyby tak zagrać w turbo golfa poza polem golfowym, w korytarzu dawnej kopalni albo wspiąć się na szczyt składowiska odpadów poprzemysłowych w dzielnicy Murcki i podziwiać widok pozostałości prastarej Puszczy Śląskiej? InduNature to alternatywne biuro turystyczne dla turystów z całej Europy. Zamiastabytków, muzeów i miast odwiedzamy obiekty poprzemysłowe (te zrewitalizowane i te nietknięte, ale dostępne), a także kopalnie, huty czy wciąż działające fabryki. We współpracy z Bourges 2028 przygotowane zostaną dwie trasy, będące kontynuacją projektu Europe RER.

Stałą atrakcją **InduNature** jest gra miejska **Not Just Mines – Getting Lost in Katowice**, która umożliwia poznanie miasta od kultowych miejsc po niepozorne zakamarki. Gra opowiada historię Katowic i umożliwia samodzielne zwiedzanie miasta.

Podróż rozpocznie się na rynku, a poprowadzi nas interaktywna mapa z kolejnymi wskazówkami. Krok po kroku uczestnicy zagłębiają się w tajemnice miasta: ślady zamku, figurę pielgrzyma świętego Jana czy halę widowiskową Spodek.

Zarówno wycieczki InduNature, jak też gra miejska, bazują na wspólnej aplikacji. Jej funkcjonalność turystyczna prowadzi turystów po najłatwiej dostępnych trasach i wprowadza element **Sculptureality**, który zachęca do poznania regionu oczami pomników, rzeźb czy płaskorzeźb, znajdujących się w okolicy. Projekt wykorzystuje technologię rzeczywistości rozszerzonej, by ożywić kamienne usta i uwolnić języki. Aplikacja umożliwia aktywację poprzez ruch oraz głos, wystarczy skierować ekran telefonu na obiekt.

HEALTHY STREET

- osoby, które potrafią wyobrazić sobie lepsze miasta
- ulice Katowic zamknięte dla ruchu
- Growth / Rozwój
- Klaudia Mańka, Łukasz Harat (kuratorzy, PL), Fundacja AntyRama (PL), PLACES Foundation (PL), Fundacja Rodzic w Mieście (PL), Amsterdam Institute for Advanced Metropolitan Solutions (NL), Streets for Kids – Global Designing Cities Initiative (USA), Belgrade International Architecture Week (RS), Robin Playhood projekt Budweis 2028 (CZ), projekt Freedom Boulevards – miasto kandydujące Molenbeek 2030 (BE)

Zdrowa Ulica to przestrzeń, która prezentuje wielobarwny i unikalny charakter miasta, stając się miejskim salonem dla każdego. Dzięki Zdrowym Ulicom tworzymy przestrzeń dla ludzi. Planujemy wykorzystać możliwości czasowego zamknięcia ulic do przeprowadzenia eksperymentów, badań oraz szeregu inicjatyw społecznych i artystycznych. Pomoże to nam zdefiniować nową funkcję ulicy – Zdrową Ulicę. Chcemy tworzyć miejsca, w których każdy czuje się bezpiecznie i dobrze się rozwija, traktując ludzi i środowisko na równych zasadach. Wśród wydarzeń znajdują się m.in.: **Bal Uliczny**, podczas którego poznamy się, tańcząc, śpiewając i bawiąc; **Sąsiedztwo bez Przemocy**, czyli warsztaty poświęcone rozwiązywaniu konfliktów i wypracowywaniu rozwiązań satysfakcjonujących wszystkich zaangażowanych.

Część wydarzeń będzie skierowana do młodszych mieszkańców i użytkowników ulic, którzy będą poznawać ideę **Zdrowych Ulic Szkolnych**. Tereny wokół szkół często funkcjonują jako chaotyczne parkingi, odcinające dzieci od reszty miasta. Ideą projektu jest umożliwienie dzieciom zaangażowania się w kształtowanie własnego bezpośredniego otoczenia, z uwzględnieniem zabawy, środowiska i lokalnego kontekstu.

Jedną z motywacji stojących za tym projektem są kwestie związane z ruchem samochodowym w Polsce,

a w szczególności w województwie śląskim. Uzależnienie od motoryzacji, wypadki samochodowe z udziałem pieszych i samochody zajmujące istotną miejską przestrzeń życiową są wyzwaniem, z którym musimy się zmierzyć wspólnie, jako mieszkańcy miast w Europie.

PHOTOSYNTHESIS

- młodzi pasjonaci fotografii z Europy i nie tylko
- Chorzów, Piekary Śląskie, Ruda Śląska i Zabrze
- Growth / Rozwój
- Teatr Rozbark (PL), Lokal w Bytomiu (PL), Stowarzyszenie Miłośników Rozbarku (PL), Fundacja Inkubator Teatralny (PL), Bytomski Detektyw Historyczny (PL); Stowarzyszenie Novo Mundo (PT), Petric Help (CZ), Stowarzyszenie Education Studio (RO), Hyvärilä Youth Centre (FI), Stowarzyszenie ATELIER EUROPEO (IT), Stowarzyszenie Luminos (SK), Stowarzyszenie Viksjöforsbaletten (SE), Zavod Dobra pot(SI), Udruzenje Svetlost (RS), Torraha (EG)

PHOTOsynthesis zaprasza na międzynarodowe spotkania fotograficzne w województwie śląskim młodych ludzi z różnych części świata, gdzie fotografia jest narzędziem edukacji kulturowej i historycznej, zdobywania wiedzy na temat zrównoważonego rozwoju i zmian klimatycznych, a jednocześnie odkrywania środowiska naturalnego, zdewastowanego przez przemysł węglowy i hutniczy w ciągu ostatnich 100 lat. W latach 2025–2028 zrealizujemy po jednym międzynarodowym spotkaniu fotograficznym w każdym ze śląskich miast o dużym potencjale turystycznym, ale wciąż stojących przed wyzwaniami społecznymi i gospodarczymi: Chorzowie, Piekarach Śląskich, Rudzie Śląskiej i Zabrze, a w 2029 roku w całej Metropolii. Na nastoletnich uczestników z krajów Europy, Afryki (EG) i Bliskiego Wschodu (JO, LB) czeka tygodniowy program warsztatów (techniki cyfrowe, analogowe, camera obscura) oraz spotkań z byłymi górnikami, kibicami piłkarskimi i młodymi aktywistkami ekologicznymi.

Nasi partnerzy z zagranicy będą współorganizować co najmniej dwie wystawy fotograficzne w swoich krajach, by zainspirować lokalnych aktywistów. Pozwoli to zaprezentować prace młodych artystek jeszcze szerszej międzynarodowej publiczności.

Re:play

W Re:play chodzi o dziedzictwo i krytyczne spojrzenie na nie z pewnego dystansu. Dzięki powtórce lepiej rozumiemy, co się wydarzyło, zyskujemy perspektywę i bardziej zniuansowane zrozumienie. Re:play zadaje pytania o ukryte założenia dyktujące niewypowiedziane zasady... i zmienia je!

THREE EMPERORS' CORNER / TRÓJKĄT TRZECH CESARZY

- 👤 gościnie, miłośnicy historii, lokalne społeczności
- 📍 Sosnowiec, Mysłowice, Jaworzno
- 🔎 Games / Gry, Growth / Rozwój
- 🌐 LORI – Laboratorium Obrazu Ruchomego i Interakcji na Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach, HelloWood (HU)

€ €

Metropolia to obszar o wielokulturowej i skomplikowanej historii. Szczególnym miejscem jest niepozorny dziś Trójkąt Trzech Cesarzy, na pograniczu współczesnych Mysłowic, Sosnowca i Jaworzna, gdzie przed 1918 rokiem przebiegały dawne granice między Cesarstwem Rosyjskim, Austro-Węgierskim i Pruskim. Było to miejsce styku imperiów i świadectwo trudnych polskich losów. Wirtualna wystawa ożyje dzięki okularom VR. Nasz partner LORI – Pracownia Ruchomego Obrazu i Interakcji przy Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach to jedna z nielicznych w Europie eksperymentalnych pracowni, zajmujących się produkcją najbardziej zaawansowanych multimediów, która dysponuje kadrą o najwyższym poziomie merytorycznym. Materiały archiwalne i efekty dźwiękowe Foleya, które posłużą do stworzenia symulacji przestrzeni, będą zbierane podczas kwerend w ramach otwartych warsztatów dla studentek kulturoznawstwa, historii, medioznawstwa, kognitywistyki, bibliotekoznawstwa i filologii. Zapraszamy również społeczności z trzech współczesnych miast do zbudowania instalacji wspólnie z HelloWood (HU), jako symbolu budowania mostów ponad granicami, które wciąż wpływają na to, jak funkcjonujemy razem.

Wirtualna część projektu zakłada uruchomienie awatarów postaci z przeszłości, które nigdy nie pojawiły się w tym miejscu. Głęboko immersyjny charakter instalacji uzupełniają głosy oparte na listach, wspomnieniach, tekstach literackich i gazetach z epoki. Wirtualna instalacja zostanie zlokalizowana w tymczasowej przestrzeni z trzema pomieszczeniami umieszczonymi na planie trójkąta w historycznym miejscu. Wystawa (która odwiedzi trzy miasta) uzupełni wirtualną instalację

o dostępne multimedia i nagrania głosów trzech ostatnich cesarzy tego granicznego skrawka lądu i wody: Wilhelma II Hohenzollerna, Mikołaja II Romanowa i Karola I Habsburga.

GRANDFATHER'S SPOON

- 👤 lokalne społeczności, obecni i byli mieszkańcy Górnego Śląska, osoby, które mają do opowiedzenia historię
- 📍 online, lokalne galerie
- 🔎 Growth / Rozwój
- 🌐 Europa Nostra Heritage Hub Kraków (PL), Fundacja Post Bellum (CZ), Stowarzyszenie Nowe Muzeum (UA), Leuven 2030 (BE)
- ▶ Tomasz Kontny (PL, kurator sztuki komiksu)

€ €

Łyżka pochodzi ze skrzynki narzędziowej dziadka, którą otrzymał, gdy jako młody żołnierz, wcielony do Wehrmachtu, trafił do amerykańskiego obozu jenieckiego. Łyżka do dziś służy do podawania klusek śląskich na niedzielnym obiedzie i stała się kanwą opowieści o trudnych losach mieszkańców Górnego Śląska.

Historia naszych ziem to splątana opowieść o różnych narodowościach, zmieniających się granicach, skomplikowanych tożsamościach oraz poczuciu przynależności do tego szczególnego miejsca na ziemi. To trudne doświadczenie najlepiej opowiedzieć w przystępny sposób, poprzez wielkie historie małych rzeczy, rodzinne pamiątki, mniejsze i większe przedmioty, które są przekazywane z pokolenia na pokolenie wraz z opowieściami o przeszłości i losach przodków.

Dzieje przedmiotów, losy rodzin (obecnie lub dawniej zamieszkujących obszar Metropolii) zostaną zebrane, opisane i zilustrowane w formie komiksów.

THE HISTORY OF VIDEO GAMES

- 👤 gracze i nie-gracze
- 📍 Hub gamingowo-technologiczny
- 🔎 Games / Gry
- 🌐 Muzeum Historii Komputerów i Informatyki w Katowicach (PL), ComputerSpieleMuseum – Berlin (DE), Heinz Nixdorf Museum – Paderborn (DE), Home Computer Museum (NL), Software Heritage Paris (FR), Informatics History Museum Szeged Hungary (HU)

€ € €

Współczesna Europa dostarcza światu wybitnych przykładów wysoce artystycznych gier wideo. Polska gra

„This War of Mine”, która opowiada o koszmarze wojny z perspektywy cywilów oraz zmusza graczy do podejmowania dramatycznych wyborów, stała się pierwszą grą umieszczoną na liście lektur uzupełniających w szkołach średnich. Duńskie „Limbo” i „Inside” to mroczne, alegoryczne opowieści o światach przepęnlonych tajemnicą i niebezpieczeństwem, a estońskie „Disco Elysium” to, jak przyznają sami twórcy, pełnoprawna powieść, która udaje grę. Strona wizualna hiszpańskiej gry „Blasphemous” oraz jej kontynuacji została zainspirowana sakralnym malarstwem z Sewilli.

The History of Video Games to duża, kompleksowa, przekrojowa i, co najważniejsze, grywalna wystawa, prezentująca historię gier wideo od eksperymentów naukowych i technologicznych w latach 40. i 50. ubiegłego wieku, poprzez wkraczanie w coraz bardziej prywatne przestrzenie (dom, kieszeń), aż do powstania zupełnie nowej, unikalnej dziedziny sztuki.

Wystawa ma nieskromną ambicję zaproponowania nowego języka opowiadania o historii tego medium, skupiając się na jego znaczeniu artystycznym i społecznym oraz podkreślając istotę i znaczenie europejskiego wkładu w rozwój tej formy sztuki.

Wystawa, która znajdzie się w katowickim Hubie Gamingowo-Technologicznym, zajmie powierzchnię 2500 metrów kwadratowych i będzie się składać z kilku tysięcy eksponatów muzealnych. Ekspozycja powstanie przy współudziale osób obecnie zajmujących się projektowaniem gier wideo, takich jak Magdalena Cielecka (Anshar Studios), Marta Fijak (gry „Frostpunk”, „RimWorld”).

Wsparcie merytoryczne i wystawiennicze zapewni Muzeum Historii Komputerów i Informatyki w Katowicach, przy możliwej współpracy z ComputerSpiele Museum – Berlin (DE), Heinz Nixdorf Museum – Paderborn (DE), Home Computer Museum – Helmond (NL), Software Heritage – Paris (FR), Informatics History Museum – Szeged (HU) i innymi.

PIEKARNIOK

- 👤 mieszkańcy i goście zainteresowani lokalnymi tradycjami oraz dziedzictwem kulinarnym, pasjonaci chleba
- 📍 lokalne place i dziedzińce w całej Metropolii
- 🔎 Gardens / Ogrody, Gigs / Występy, Growth / Rozwój
- 🌐 Lokal Bakery (PL), Kolektyw Studio (PL), Festiwal Miast Partnerskich „Łączy nas chleb” (PL), Muzeum Chleba w Radzionkowie (PL), Creative Knowledge Foundation (USA), Kul.turistik Office Budweis 2028 (CZ)

€ €

Piekarniok (po śląsku: wolnostojący piec chlebowy) był częścią niemal każdej robotniczej dzielnicy na

Górnym Śląsku. Przed każdym weekendem zbierały się w nim panie domu, by upiec własny chleb oraz kołocze. Piekarnia stanowiła centrum każdej społeczności, służąc celom praktycznym, ale przede wszystkim budowaniu wspólnoty.

Nawiązując do tradycji, odtwarzamy doświadczenie wspólnego wyrabiania i pieczenia chleba oraz ciast, któremu towarzyszą długie klachy (plotki). Nasz Piekarniok to piekarnia w mobilnej formie food trucka, objeżdżająca różne części Katowic i Metropolii. W nawiązaniu do wspólnototwórczej roli lokalnych pieców chlebowych, Piekarniok staje się miejscem spotkań lokalnej społeczności.

By opowiedzieć historię naszych Piekarnioków w Europie, zaprosimy do współpracy Kul.turistik Office Budweis 2028 oraz zaprezentujemy naszą mobilną piekarnię na Kul.turistik Festival.

Stworzymy przestrzeń, w której będzie można poznać tradycje piekarnicze z różnych regionów Europy i nie tylko, ucząc się o różnych kulturach, piekąc z zaproszonymi piekarzami np. z Maroka (we współpracy z Molenbeek for Brussels 2030) lub innymi rzemieślnikami z Globalnego Południa (we współpracy z Creative Knowledge Foundation).

Chcemy realizować to integracyjne doświadczenie zarówno w subregionach Metropolii, jak też poprzez organizację wydarzenia w formie festiwalu pieczenia w zielonej przestrzeni publicznej, takiej jak Park Śląski czy katowicka Dolina Trzech Stawów. Zapraszamy gości do żywego spotkania z tradycjami mieszkane naszych dzielnic, które stanowi fundament budowania społeczeństwa otwartego i opiekuńczego.

A NEW QUEERSTORY OF SILESIA – BARBÓRKA PARADE

- 👤 Społeczność LGBTQ+ i wszyscy, którzy lubią tęczę, ludzie pragnący na nowo zdefiniować swoją śląskość
- 📍 ulice, place, parki, lokalne centra kultury, kawiarnie i puby
- 🔎 Gigs / Występy, Growth / Rozwój
- 🌐 Paweł Ziegler, Paweł Świerczek (curators, PL), Śląsk Przeglęty (PL), Kolektyw Pralnia (PL), pozqueer (PL), Checky 007 (PL), Mauczka Group (DE), Compagnie Marteau (FR)

€

Barbórka była najważniejszą datą w śląskim kalendarzu jako święto górnicze, celebrowane poprzez przemarsze orkiestr górniczych oraz imprezy kulturalne. Był to moment, w którym lokalna społeczność miała możliwość artystycznej ekspresji, wspólnotowej i pozbawionej nadmiernej profesjonalizacji czy subiektywnych ocen.

Jako że Barbórka wyrosła z kultury górniczej, tradycja ta jest dość paternalistyczna i konserwatywna. Zestawienie jej z kulturą queer przyniesie rezultaty trudne do przewidzenia, ale z pewnością odświeżające i stymulujące.

Nowa Parada Barbórkowa o tematyce *queer*, opowiadająca o górniczych tradycjach i postindustrialnych przestrzeniach, to centralny punkt projektu, który ma na celu predefiniowanie śląskiej tożsamości, uzupełnionej o głosy wykluczonych.

Parada rozpocznie się festiwalem muzyki queer, drag, burleski, kabaretu, stand-upu i innych sztuk performatywnych. Ma na celu usieciowienie pracy osób LGBTQ+ i stworzenie szansy na nową queerstory Śląska. Poprzez sztukę wzmacniamy lokalną społeczność LGBTQ+ oraz budujemy krajowe i międzynarodowe relacje. Ważnym elementem programu jest scena otwarta, która daje możliwość występu osobom debiutującym.

Kuratorzy projektu, Paweł Ziegler i Paweł Świerczek, przy wsparciu organizacji pozarządowych LGBTQ+, zaproszą Grupę Mauczka, niemiecki kolektyw badający śląską tożsamość z perspektywy Niemców o śląskich korzeniach, do zaangażowania się w tworzenie zarówno parady, jak też programu festiwalu, włączającego społeczność queer z niemieckich regionów przemysłowych, takich jak Zagłębie Ruhry.

PODZIEL SIĘ: DZIELNICĄ / HISTORIĄ / DZIEDZICTWEM

- 👤 lokalne społeczności, goście zainteresowani lokalnymi historiami, ludzie, którzy lubią chodzić i gadać
- 📍 Katowice i dzielnice Metropolii
- 🔍 Growth / Rozwój
- 🌐 Adam Pisarek (PL), Magdalena Czerny-Kehl (PL), Uniwersytet Śląski (PL), Centrum Archiwistyki Społecznej (PL)

Dzielenie się historiami z własnego podwórka ma ogromną moc. Może łączyć ludzi ze sobą nawzajem i z miejscami, w których żyją. Katowice i Metropolia potrzebują nie tylko tych wielkich opowieści, ale także tych najmniejszych, różnorodnych narracji z sąsiedztwa, które sprawiają, że w postindustrialnym mieście poczujesz się trochę bardziej jak w domu.

Dlatego tworzymy wielopokoleniową grupę lokalnych przewodników, którzy podczas spacerów wyzwolą lawinę wspomnień, wrażeń, emocji oraz pomysłów na temat mniej i bardziej popularnych dzielnic naszego miasta. W przyszłości nasi przewodnicy stworzą **Sieć Lokalnych Przewodników**, którzy będą mogli

opowiadać o lokalnej historii Metropolii krajowym i zagranicznym gościom.

Jednocześnie inicjujemy odpowiedzialną rozmowę o tym, co składa się na dobre sąsiedztwo. Oddajemy też głos młodym mieszkankom, które same stworzą spacer z przewodnikiem po ważnych dla siebie miejscach, oraz seniorom, którzy wymienią się klachami, czyli lokalnymi plotkami z przeszłości i teraźniejszości. Naszym celem jest dzielenie się wiedzą oraz historiami z innymi instytucjami i z bliskimi, dlatego przygotowujemy zestawy narzędzi, w formie mikroprzewodników, a także zeszytów ćwiczeń.

BETWEEN ARTS & CRAFTS

- 👤 Fanki majsterkowania, praktycy sztuki i rzemiosła, bywalcy muzeów i galerii
- 📍 galerie, muzea, warsztaty komunalne
- 🔍 Gardens / Ogrody, Games / Gry
- 🌐 Zamek Cieszyn (PL), przedsiębiorstwa ekonomii społecznej i prywatne warsztaty rzemieślnicze, KatoWerk (PL), Orange Makerspace w Roskilde (DK), Festiwal Sztuki w Przestrzeni Publicznej PLACCC (HU)

W naszym bogatym w tradycje przemysłowe regionie kwitnie kultura wytwórcza. We współpracy z KatoWerk (PL) i Orange Makerspace (DK) wzywamy wszystkich mieszkańców, bez względu na wiek, płeć czy poziom umiejętności, do przyłączenia się do tej kreatywnej rewolucji. W pięciu podregionach Metropolii powstaną **FabLaby** (warsztaty na małą skalę), zapewniające integracyjne przestrzenie, w których poszczególne osoby mogą dzielić się talentami, pomysłowością i zasobami. Te otwarte warsztaty mają na celu powitanie zarówno entuzjastów druku 3D, jak też osób zainteresowanych robieniem na drutach czy projektowaniem mody. Zapewniając równy dostęp do różnorodnych narzędzi twórczych, staramy się wspierać postawę zero waste, zwalczać szybką modę oraz promować zasady gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zrównoważonej społecznie.

Naszym celem jest przełamanie uprzedzeń związanych z płcią i zainspirowanie następnego pokolenia do korzystania z wszelkich form kreatywności. Wielofunkcyjne FabLaby, początkowo mieszczące się w **Lokalnych Hubach Kultury**, z czasem zyskają na popularności jako wspólne przestrzenie robocze dla szerokiej gamy kreatywnych projektów.

Dzięki urzekającym eksponatom, obejmującym rzemiosła tekstylne, takie jak koronka klockowa, makrama, haft na kanwie, dziewiarstwo i tkactwo, chcemy

uczcić i podnieść rangę tych zwyczajowo niedocenia-
nych form kreatywności, często odrzucanych jako tak
zwane babskie robótki.

W ramach projektu odbędzie się wystawa pod ku-
ratelą Macieja Cholewy, prezentująca zarówno oddolną
sztukę, tworzoną mimochodem, jak też prace profesjo-
nalne, odpowiadające na główną tezę wystawy. Monika
Drożyńska, pionierka współczesnych technik haftu i tek-
styliów w przestrzeni publicznej, poprowadzi działania
partycypacyjne z udziałem zaproszonych artystów.

BORDERLESS THEATRE

- 😊 lokalne społeczności, mieszkanki dzielnic
Katowic i Sosnowca
- 📍 podwórka między Katowicami a Sosnowcem
- 🔎 Games / Gry, Growth / Rozwój
- 🌐 Teatr Poddańczy – teatralna organizacja
pozarządowa (PL), Teatr Zagłębia, Sosnowiec
(PL), Teatr Śląski, Katowice (PL), projekt
„Czas zbierać historie” Nova Gorica 2025 (SI)

Katowice (Śląsk) i Sosnowiec (Zagłębie) dzieliła niegdyś
granica między Cesarstwem Pruskim a Rosyjskim. Dziś
mieszkańców dzieli znacznie więcej niż tylko rzeka:
stereotypy, uprzedzenia, czasem nieufność. Teatr Bez
Granic, prowadzony przez profesjonalnych twórców te-
atralnych i doświadczoną w podobnych projektach ku-
ratorkę Honoratę Mierzejewską-Mikoszę, zainstaluje się
w dzielnicach na dawnej granicy, gdzie będzie zbierał
opowieści o Katowicach i Sosnowcu z obu stron, a tym
samym słuchał mieszkańców opowiadających o sobie
i swoich sąsiadach. To właśnie na podwórkach roze-
gra się finał procesu, sąsiedzki spektakl, utkany z opo-
wieści mieszkańców i przygotowany wspólnie z nimi.

TRUE COLOURS

- 😊 lokalni i zagraniczni artyści, lokalne
społeczności
- 📍 przestrzenie miejskie, ulice, mury, podwórka
Katowic i całej Metropolii
- 🔎 Games / Gry, Growth / Rozwój
- 🌐 Axel Void (kurator, USA / ES)

W 2015 roku, z okazji otwarcia muralu hiszpańsko-
amerykańskiego artysty streetartowego Axela Voida
w Katowicach-Szopienicach, lokalna społeczność zor-
ganizowała piknik. Było to spontaniczne, oddolne wy-
darzenie i wyraz wdzięczności dla artysty za jego pracę

i autentyczne zainteresowanie Szopienicami. Historia
ta stała się inspiracją dla **True Colours**, programu reży-
dencji dla artystów ulicznych, twórczyń murali, instala-
cji i obiektów w przestrzeni. Sześciu artystów z zagra-
nicy i sześciu z Polski (połowa wybrana przez kuratora,
połowa w otwartym naborze) zaproszono do stwo-
rzenia artystycznych interwencji w przestrzeni mia-
sta, w dialogu i współpracy z lokalną społecznością.
Kuratorem projektu jest artysta multimedialny Axel
Void. Koncentrując się na ludziach jako części globalnej
społeczności, bada on struktury kulturowe i społecz-
ne, które regulują nasze interakcje i nawyki. Poszukuje
prawdziwych barw dzielnicy.

ŚWIĘTO – A DAY TO CELEBRATE

- 😊 dzieci i wszyscy, którzy chcą się od nich uczyć
- 📍 szkoły, teatry, place zabaw i podwórka
- 🔎 Gigs / Występy, Games / Gry, Growth / Rozwój
- 🌐 Teatr Ateneum (PL), Spilno Hub (PL), Jesteśmy
dla Was (PL), Miejski Ośrodek Pomocy
Społecznej Katowice (PL)

Projekt ma na celu integrację dzieci (wiek od 8 do 11 lat)
z różnych środowisk, poprzez zbadanie tematu świąt
(takich jak Międzynarodowy Dzień Dziecka lub Dzień
Języka Romskiego itp.) jako czasu na celebrowanie
wartości życiowych. Dzieci zostaną zaproszone do
zastanowienia się nad tym, co uznają za ważne i god-
ne świętowania oraz jakie codzienne rytuały chciały-
by wprowadzić do swojego życia. Opracują koncepcję
nowego święta, które zjednoczy wszystkich uczest-
ników. W projekcie wezmą udział dzieci z Polski i in-
nych krajów, ze szczególnym uwzględnieniem tych
zagrożonych marginalizacją, takich jak dzieci rom-
skie i ukraińskie. W tych działaniach wspomaga nas
Stowarzyszenie Pokolenie, które wspiera uchodźców,
a także MOPS. Możemy liczyć na bezpośrednią po-
moc pedagoga, który organizuje zajęcia świetlicowe
dla dzieci z Ukrainy – Denisa Iwanowa.

Projekt zakłada stworzenie spektaklu, opowia-
dającego o wymyślonym przez uczestników święcie.

ANATOMY OF THE SENSES

- 😊 każdy, kto chce coś poczuć
- 📍 Katowice
- 🔎 Growth / Rozwój
- 🌐 Zuzanna Łapka (PL), Wydział Dźwięku Akademii
Sztuk Pięknych w Katowicach (PL)

Rozbudowa interaktywnej rzeźby „We Are Connected”
autorstwa młodej artystki Zuzanny Łapki, powsta-
łej w 2019 roku w ramach mikrograntów Medialabu
Katowice. Instalacja bada opór elektryczny, płynący
w ciele osoby, która jej dotyka i generuje modulowa-
ne dźwięki, gdy jest dotykana. Rzeźba zachęca do wy-
rażania siebie i poznawania innych w sposób niewer-
balny, zwracając uwagę na ich zmysły.

Zuzanna Łapka, obserwując działania i korzyści
płynące z obcowania z rzeźbą, będzie rozwijać pro-
jekt o elementy edukacji i poznawania funkcji zmy-
słów. Poprzez cykl warsztatów chce pokazać, jak dzia-
łanie na zmysły pozytywnie wpływa na kreatywność,
pogłębianie komunikacji niewerbalnej i samopozna-
nie. Zwieńczeniem warsztatów będzie grupowy per-
formans, w którym uczestniczki wykorzystają zdoby-
tą wiedzę i doświadczenie.

FOCUS SILESICUM

- 😊 profesjonalni fotografowie, początkujący
fotografowie
- 📍 Metropolia
- 🔎 Gardens / Ogrody, Growth / Rozwój
- 🌐 Rafał Milach (kurator, PL), Szkoła Filmowa im.
Krzysztofa Kieślowskiego (PL), Magnum Photos
(USA)

Cykl działań fotograficznych o tematyce regionalnej,
realizowanych przez młodych artystów (profesjona-
listki poniżej 30 roku życia) z całego świata, pod ku-
ratelą Rafała Milacha. Projekt z udziałem uznanych
międzynarodowych artystów, jak Karolina Wojtas (PL),
Dita Pepe (CZ), Mark Power (UK), Jim Goldberg (USA)
oraz we współpracy ze Szkołą Filmową im. Krzysztofa
Kieślowskiego i Magnum Photos.

Wizerunek Górnego Śląska i Zagłębia jako regio-
nu silnie uprzemysłowionego powoli zanika, jednak
jego nowa tożsamość wciąż pozostaje nieokreślona.

Każdego roku grupa czterech młodych artystów
pod okiem opiekunów (wybitnych fotografów i foto-
grafek należących do Magnum Photos) stworzy pro-
jekty fotograficzne dotyczące społecznego, kulturowe-
go, politycznego i ekologicznego krajobrazu Metropolii.
Opiekunowie również stworzą własne projekty foto-
graficzne, które następnie znajdą się w publikacji pod-
sumowującej całoroczne działania **Focus Silesicum**.

Rok 2029 przeznaczony zostanie na opracowa-
nie podsumowania projektu, publikacji i wystawy, któ-
re będą gościć w całej Polsce i za granicą.

TWO TOWERS

- 😊 mieszkańcy, goście, młode architektki
- 📍 Dolina Pięciu Stawów, tereny między
Katowicami a Sosnowcem
- 🔎 Growth / Rozwój
- 🌐 Robert Konieczny (kurator), Zentrum für Kunst
und Urbanistik (DE), Park Śląski (PL), Zakład
Zieleni Miejskiej Katowice (PL)

Nieistniejąca już, 54-metrowa szklarnia wieżowa była
w latach 1968–1983 podziwianym obiektem i atrakcją
na terenie dzisiejszego Parku Śląskiego. Obiekt wy-
przedzający swoje czasy, pełen nowoczesnych roz-
wiązań mechanicznych i hydroponicznych, dziś jest
zapomnianym symbolem nowoczesności naszego re-
gionu. Symboliczny był również powód zniknięcia kon-
strukcji. Zanieczyszczenie powietrza spowodowało
zaciemnienie szyb, przez co szklarnia przestała speł-
niać swoją funkcję.

Z pomocą sztuki przywracamy ten pobudzający
wyobraźnię obiekt, symbol zbiorowej pamięci mieszk-
kańców Metropolii.

Artysta wyłoniony w międzynarodowym konkur-
sie odtworzy szklarnię jako współczesną instalację
(z wykorzystaniem materiałów ekologicznie zrówno-
ważonych lub bioinżynieryjnych) na granicy Katowic
i Sosnowca, w miejscu, gdzie granica między Górnym
Śląskiem (do 1918 roku częścią Prus) a Zagłębiem (do
1918 roku częścią Rosji) jest wciąż wyczuwalna i obec-
na w świadomości mieszkańców.

Proces będzie nadzorowany i merytorycznie
wspierany przez Robertą Konieczną, jednego z naj-
bardziej opiniotwórczych polskich architektów, pra-
cujących w Katowicach (nominowanego do Nagrody
Miesa van der Rohego w 2024 roku.). Nasi partnerzy
z berlińskiego Centrum Sztuki i Urbanistyki udzielą
wsparcia w realizacji konkursu, a także zapewnią jego
międzynarodowy zasięg.

* FAJER UP!

W styczniu rozkręcamy rok ESK imprezą **Fajer Up!**
Dlaczego fajer? Bo po śląsku oznacza to dobrą zaba-
wę. Robimy fajer, kiedy chcemy uczcić urodziny lub
rocznicę, a czasami bez szczególnej okazji. Tym razem
będziemy świętować naszą europejskość i 12 miesie-
cy radosnej przygody.

Mieszkańcy Katowic i Metropolii spotkają się w miej-
scu, które wszyscy uważają za przestrzeń relaksu, czyli
w Parku Śląskim. To jeden z największych parków w Euro-
pie, położony w środku Metropolii, w otoczeniu najwię-
kszych miast, w tym Katowic. Sercem Fajer Up! będzie

Program	Nazwa projektu	2024	2025	2026	2027	2028	2029												2030 +
							I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Personal Playlist	FAJER UP! ✱																		
	Move Your Brass																		
	Balkan Express																		
	Yes and No Festival																		
	Ode to Joy – International Radio Orchestras Marathon																		
	Playground																		
	Start Me Up																		
	Moving Stages Multi Play																		
	Moving Stages Best of... European Theatre																		
	Moving Stages Place 'n' Plays																		
	Moving Stages Europe from Afar																		
	Moving Stages Echoes across Europe																		
	We Are All In The Same Dance																		
	EUphoria																		
	Virtuous in the Virtual																		
Fair Play	48h: The Streets are Ours																		
	Jolly Youth Orchestra JOY																		
	Support Your Team																		
	Opera Utopia																		
	Metropolia Kultury																		
	Local Culture Hubs																		
	Different Voices																		
	Kato4U																		
	Playspace / Gralnia																		
	Listen Up!																		
	Kutzwisko Film and Media School for Youth																		
	City Quest: Unveiling the Hidden Stories																		
Total Immersion	The Loop																		
	Light Ahead																		
	Exploring the Light and Dark Side																		
	Nomada																		
	Let's Play																		
	Blocks																		
	Into the Forest																		
	Medialab																		
	InduNature 2029																		
	Healthy Street																		
	PHOTOSynthesis																		
	Trójkąt Trzech Cesarzy																		
	Grandfather's Spoon																		
	The History of Video Games																		
	Piekarniak																		
Re:play	A New Queerstory of Silesia – Barbórka Parade																		
	Podziel się dzielnicą																		
	Between Arts & Crafts																		
	Borderless Theatre																		
	True Colours																		
	Święto – A Day to Celebrate																		
	Anatomy of the Senses																		
	Focus Silesicum																		
	Two Towers																		

Stadion Śląski, arena gotowa pomieścić nawet 50 tysięcy widzów. To właśnie tam odbędzie się centralny punkt programu, imponujące widowisko, które poprzez muzykę, teatr i najnowocześniejszą scenografię opowie historię naszej części Europy oraz naszą wizję przyszłości. Zaangażujemy artystów europejskich i lokalnych (zachowując parytet), a także mieszkańców i mieszkanki: amatorskie chóry, młodych uczestników **Joyful Youth Orchestra** czy nieprofesjonalnych malarzy z **Summer School of Social Art** (których obrazy zostaną przekształcone we fragmenty scenografii). Na scenie pojawią się ponadto artyści z miast, które otrzymały tytuł ESK 2028 – Budweis, Bourges i Skopje – a także wykonawcy reprezentujący ESK 2030.

Fajer Up! obejmie również sporą część Parku Śląskiego, który stanie się areną gry plenerowej Metropolia. W atmosferze wielkiego kulturalnego pikniku (nie zważając na mróz!), przemieszczając się swobodnie z pola na pole, otrzymamy przedsmak tego, co czeka nas przez pozostałe miesiące: muzykę orkiestr dętych i amatorskie koncerty na wesoło, wspólne tańce i pieczenie chleba, plenerowe występy i interwencje artystyczne. Naszą drogę oświetlać będą ogniska (w formie neutralnych węglowo instalacji świetlnych), będące pierwotnym symbolem społeczności, którą chcemy odbudować. W samych Katowicach zimowy mrok rozświetlą pierwsze instalacje **Light Ahead**, a na wieżowcach pojawią się ogromne gry wideo z projektu **Blocks**.

Q7

Wybór wydarzeń i projektów

Główna odpowiedzialność za włączenie nowych projektów do programu artystycznego będzie spoczywała na barkach Kuratorów / Kuratorek Linii Programowych Biura Katowice GZM 2029. W związku z tym program przedstawiony w **Q6** stanowi sporą część gry (około 60% ostatecznego programu na rok 2029), lecz nie jej całość. Doświadczenie zdobyte podczas etapu kandydowania podpowiada, że będzie chciało do nas dołączyć więcej partnerów z kraju i zagranicy. Pozostawiliśmy zatem miejsce dla nich.

Play! to otwarte zaproszenie do udziału w grze na rzecz ESK 2029, które zachęciło ponad setkę osób do zaproponowania projektów dla Europejskiej Stolicy Kultury, w ramach drugiego otwartego naboru. Wiele z nich znalazło się w aktualnym programie. Inne, również interesujące, czekają na dokładniejszą ocenę Kuratorów / Kuratorek Linii Programowych – pod warunkiem, że otrzymamy tytuł.

Spotkaliśmy się z równie pozytywnym odzewem krajowych i międzynarodowych kuratorek, kuratorów, artystek i artystów na nasze bezpośrednie zaproszenie do współtworzenia programu. Planujemy utrzymać otwartą politykę zaproszeń, pamiętając o dynamice i zaawansowaniu procesu, a także o rozwoju sztucznej inteligencji oraz innych dziedzin cyfrowych i kulturowych. Pragniemy zapraszać międzynarodowych artystów i artystki, jednocześnie pamiętając o tych lokalnych, którzy mogą odnieść największe korzyści z ESK w dłuższej perspektywie. Dążymy do zdrowej równowagi, w której twórcy i twórczynie z Katowic i Metropolii, pracując z międzynarodowymi, zyskują możliwość nawiązywania kontaktów i dialogu na temat różnych punktów widzenia oraz nowych technik. Uważamy również, że skupienie się na procesie, a nie na projektach, może czasami oznaczać, że wybieramy twórców, twórczyń, kuratorów czy kuratorki niekoniecznie na podstawie konkretnego projektu, ale raczej podejścia do jego realizacji dla konkretnej dzielnicy lub przestrzeni miejskiej.

Wielu kuratorów, kuratorek, artystów i artystek, którzy wyrazili zgodę na współpracę w ramach programu artystycznego, ma osobisty związek z Katowicami i Metropolią. To samo dotyczy wielu zaangażowanych osób z zagranicy. To ważne kryterium doboru projektów i pracujących nad nimi osób, ponieważ chcemy uniknąć oderwanych od siebie działań. Ważne jest, by program Katowice GZM 2029 był tworzony przez zaangażowane osoby, którym zależy na mieście, jego mieszkańcach i mieszkankach.

Ponieważ nawiązaliśmy już relacje z artystami, artystkami, kuratorami i kuratorami, otwarte naboru koncentrują się na poszukiwaniu nowych treści dla planowanych projektów. Mamy jednak tak pozytywne doświadczenia w zakresie naborów, które są naprawdę otwarte dla wszystkich, że nie chcemy przegapić możliwości i niespodzianek, jakie mogą przynieść mikrogranty takie, jak **Spójnik!** czy otwarte naboru bez nadmiernej liczby ograniczeń.

Czterech Kuratorów / Kuratorek Linii Programowych zdecyduje, które otwarte naboru zostaną ogłoszone i które projekty wybrane. Mogą oni także powołać jury, które dokona pierwszej selekcji przed ostatecznym głosowaniem. Ich zadaniem będzie również wstępna ocena projektów zgłoszonych do realizacji przez mieszkańców i mieszkanki, chcące skorzystać ze wsparcia Lokalnych Hubów Kultury.

By osiągnąć naszą artystyczną wizję Strefy Kultury 2.0, wszystkie decyzje dotyczące wyboru projektów będą podejmowane w oparciu o zasady zawarte w niniejszej aplikacji:

- Rada Konsultacyjna jako ważny organ doradczy w zakresie zasięgu i zaangażowania obywateli i obywaterek,
- Metropolitalna Karta Dostępnej Kultury na rzecz integracji społecznej,

→ 4G, które określiliśmy w naszych oczekiwanych długofalowych oddziaływaniach: Gardens/Ogrody. Gigs/Występy. Games/Gry. Growth/Rozwój.

Przestrzeganie pierwszych dwóch zasad będzie obowiązkowe, podczas gdy trzecią można potraktować elastycznie, wybierając między różnymi spośród 4G. Nie ma potrzeby, by każdy projekt spełniał wszystkie kryteria. W ten sposób zagwarantujemy, że koncepcja Play! faktycznie przyniesie efekty, których oczekujemy od Strefy Kultury 2.0.

Q8

Łączenie dziedzictwa kulturowego i eksperymentalnych form wyrazu kulturalnego

Jako region poprzemysłowy przechodzimy ciągły proces rewitalizacji oraz ponownego odkrywania, również naszego dziedzictwa i tradycji. Jest to możliwe wyłącznie poprzez umieszczenie ich we współczesnym kontekście.

O tym, jak bardzo to dla nas istotne, świadczy fakt, że aż dwie z czterech linii programowych dotyczą bezpośrednio dziedzictwa kulturowego i łączą sztukę tradycyjną z innowacyjnymi i eksperymentalnymi formami ekspresji kulturalnej: **Total Immersion**, czyli próba reinterpretacji przestrzeni miejskiej oraz **Re:play**, który przesuwając granice obecnego postrzegania lokalnej tożsamości i dziedzictwa.

Ponowne wczytanie dziedzictwa

Dziedzictwo, zwłaszcza niematerialne, wymaga nieustannych starań, polegających na jego odkrywaniu i ponownym przetwarzaniu przez kolejne pokolenia. Odkrywanie i docenienie dziedzictwa dzięki projektom kulturalnym stanowi dla nas ważny cel, natomiast zabawa to kluczowa metoda.

Projekt **City Quest** – LARP, czyli gra fabularna rozgrywana na żywo, obejmuje całe miasto i wciągnie kilka tysięcy osób w odkrywanie jego zapomnianych historii i nierozwiązanych tajemnic. Idąc tym samym śladem, planujemy również cyfrową grę miejską **Not Just Mines – Getting Lost in Katowice**, która przybliży miasto w przyjazny i zabawowy sposób. Wykorzystując dedykowaną aplikację, pokażemy kontrast między tym, jak miasto wyglądało kiedyś, a jak prezentuje się teraz, przy czym jego mury i pomniki opowiedzą nieznaną historię z wykorzystaniem technologii rozszerzo-

nej rzeczywistości (AR). Z pewnością trudno o lepszy przewodnik dla zwiedzających – zarówno krajowych, jak i zagranicznych – w 2029 roku.

Może warto za pomocą wirtualnej rzeczywistości ożywić miejsce, które nie istnieje od ponad stu lat? Skoro przedmiotem zabawy stanie się różnicowany region Metropolii, to najbardziej symbolicznym miejscem dla tej części Polski jest **Trójkąt Trzech Cesarzy**. Przed 1918 rokiem właśnie tam spotykały się granice trzech imperiów – rosyjskiego, austro-węgierskiego oraz pruskiego. Jako przejście graniczne i popularna atrakcja turystyczna epoki fin de siècle, miejsce to jest wyjątkowo kulturo-, a także mitotwórcze. Dzięki nowoczesnym rozwiązaniom z zakresu rzeczywistości rozszerzonej i wirtualnej pokażemy, jak wyglądało przed i po 1918 roku.

W trakcie odkrywania miasta nasi goście i goście nie z pewnością natkną się na zaskakujący język, który może wydawać się znajomy osobom przybywającym z Niemiec i Czech. Śląski jest używany na historycznym obszarze Śląska w południowo-zachodniej Polsce – w Katowicach oraz części Metropolii. To nasze ogromne dziedzictwo i część regionalnej tożsamości. Trwają starania o uznanie śląskiego za oficjalny język regionalny. Dzięki imprezie **Yes and No Festival** postaramy się przybliżyć jego witalność i niezwykłość tym, którzy do tej pory postrzegali go jako gorszą formę wyrazu. Śląski zasługuje na ponowne włączenie do współczesnej mieszanki europejskiej różnorodności kulturowej.

Przeszłość prowadzi pogłębioną dyskusję ze współczesnością

Zamierzamy wykorzystać także dziedzictwo niematerialne – tradycję orkiestr dętych, która wyrosła w epoce górnictwa węglowego – do wzmocnienia spójności społecznej w szkołach, w ramach projektu **JOY – Joyful Youth Orchestra**. Zapraszając dzieci do tworzenia muzyki na trąbkach i cajonach, ożywimy tradycję, którą pamiętają ich rodzice, a na pewno dziadkowie. Tradycja ta może stać się atrakcyjna dla młodych ludzi dzięki radości płynącej z wykonywania muzyki na żywo. Nie jest wykluczone, że niektórzy z nich zechcą kontynuować muzyczną edukację.

Pogłębiliśmy również społeczny aspekt projektu **Piekarniok**, czyniąc go jeszcze bardziej innowacyjnym. Przed laty „piekarnioki”, czyli wspólnotowe piece chlebowe, były obecne w niemal każdej dzielnicy Katowic i innych miast Metropolii, stanowiąc centralny punkt, skupiający lokalne społeczności. Chcemy nawiązać do tej tradycji, tworząc mobilny „piekarniok” w formie food trucka, który odwiedzi wiele dzielnic. Dodatkowo postanowiliśmy wzbogacić go o aspekt międzynarodowy. Dzięki współpracy z Creative Knowledge Foundation (USA) zaprosimy piekarzy między innymi z Bliskiego Wschodu, którzy podzielą się z nami własnymi tradycjami wypieku chleba. Mamy nadzieję, że spotkanie

małych, lokalnych społeczności z przedstawicielami i przedstawicielkami zupełnie odmiennych kultur będzie mieć wartość otwierającą i oswajającą z innością. W naszym wciąż homogenicznym społeczeństwie może to być pierwszy krok do przygotowania się na wyzwanie, jakim jest funkcjonowanie w społeczeństwie wielokulturowym.

Nawiązując do tradycji regionu górniczego, należy wspomnieć o dniu patronki górników, świętej Barbary, czyli Barbórce. W pamięci mieszkańców wciąż żywe pozostają uroczyste obchody tego święta, z pochodem orkiestry górniczej, budzącej mieszkańców i mieszkanki wielu dzielnic. Barbórka zawsze miała jednak także wymiar ludyczny i to do niego odwołujemy się w projekcie **A New Queerstory of Silesia – Barbórka Parade** [Nowa Queerstory Śląska – Pochód Barbórkowy]. Reinterpretacji tradycji podejmuje się społeczność queerowa, tworząc festiwal i zapraszając do niego także społeczność górniczą. Nie możemy się doczekać rezultatów tego eksperymentu na dziedzictwie! Gotowi na tę podróż?!

Q9 + Q10

Zaangażowanie lokalnych artystów i organizacji kulturalnych

Zaangażowanie lokalnych artystów, artystek i organizacji kulturalnych jest jak dotąd dużym sukcesem naszego procesu Strefa Kultury 2.0. Stanowi element wow, który nieco nas zaskoczył. Jak wspomnieliśmy w odpowiedzi na pierwsze pytanie, wielu lokalnych operatorów i operatorek kulturalnych nigdy nie doświadczyło takiego zaangażowania, poświęcenia i otwartości, jakie oferuje proces ESK.

Zwiększyliśmy zasięg zainteresowania na całą Metropolię, pragnąc usłyszeć narracje mniejszych instytucji, półprofesjonalnych organizacji pozarządowych i grup nieformalnych oraz pomóc im lepiej wykorzystać swój potencjał. Dla osób pracujących w branży kultury i branży twórczej wyjście poza utarte schematy w kierunku większej współpracy, otwartości i eksperymentowania to wielka nadzieja, ale również wyzwanie. To właśnie rozumiemy przez Strefę Kultury 2.0.

Dzięki konsultacjom z lokalnymi operatorkami i operatorami kultury, aktywistkami i aktywistami w pięciu subregionach Metropolii zrodził się postulat większego wsparcia – bez przeszkód biurokratycznych – oddolnych inicjatyw. Stworzyliśmy program małych grantów, o które łatwo się ubiegać.

Spójnik!

Spójnik! został zaprojektowany specjalnie z myślą o potrzebach lokalnych i regionalnych organizacji pozarządowych z sektora kultury. W 2023 roku wybraliśmy 20 projektów, które otrzymały dotację w wysokości do 5000 PLN. W 2024 roku uruchomiliśmy drugą edycję z udziałem 130 zgłoszeń, z których 19 otrzymało dotację w wysokości do 10 000 PLN. Takie działania mogą się wydawać mało znaczące, lecz stanowiły niezbędny krok, który pozwolił zaangażować nasze niezależne środowisko kulturalne w proces ESK oraz zbudować wzajemne zaufanie.

Spójnik! jest ceniony za wspieranie współpracy między instytucjami, organizacjami pozarządowymi oraz lokalnymi grupami. Będziemy go kontynuować w latach przygotowawczych, ponieważ spełnia on dwa ważne kryteria: jest praktycznym elementem uzupełniającym nasze programy budowania potencjału, a także koncentruje się na współpracy między instytucjami kultury, organizacjami pozarządowymi i grupami nieformalnymi, które realizują projekty wynikające z potrzeby oraz zaangażowania społeczności lokalnej.

Wizerunek Katowic

Zaprosiliśmy lokalnych artystów i artystki do stworzenia prac plastycznych na potrzeby niniejszego Bid Booka, czego zwieńczeniem będzie kuratorska wystawa zbiorowa w ramach przygotowań do 2029 roku. Nasze otwarte zaproszenie do składania prac zaowocowało ponad 250 dziełami sztuki, prezentującymi działania artystyczne w Metropolii, zarówno autorstwa artystów i artystek profesjonalnych, jak też amatorów. Wybrane prace tworzą swoistą opowieść o kulturze w Metropolii.

Zgłoś swój pomysł!

Nasze otwarte (dla wszystkich) zaproszenie do składania wniosków na projekty ESK w 2024 roku przyniosło w sumie 100 wniosków, z których wybraliśmy 14 jako uzupełnienie programu niniejszej aplikacji. Te, które nie znalazły się w Bid Booku poddamy – z chwilą otrzymania nominacji – dalszej ocenie.

Przejdźcie do realizacji

W jaki sposób zamierzamy zachęcić do współpracy operatorów, operatorek, artystów i artystki? Co najważniejsze, plac zabaw będzie nareszcie otwarty dla wszystkich podmiotów kulturalnych – nie tylko dla tych, które posiadają wystarczające zasoby, by zapewnić sobie własne środki na ten cel, nie tylko dla tych, które organizują prestiżowe wydarzenia czy duże festiwale i nie tylko dla tych, które cieszą się uznaniem i powszechną rozpoznawalnością. Oczywiście, mile widziane są wszystkie instytucje! Tym razem jednak priorytetowo traktujemy te organizacje i grupy, które potrzebują wsparcia, by się rozwijać. Tylko w ten spo-

sób będziemy mogli zapewnić trwałe efekty. Skupiamy się na tych, którzy ograniczali swój potencjał z powodu niesprzyjających warunków, którzy są tuż za rogiem w prawie każdej dzielnicy i od lat wychowują pokolenia czytelniczek, muzyków domowych, nieprofesjonalnych aktorek i po prostu odbiorców. Są to organizacje, które jak dobrze wiemy z badań i osobistych spotkań, potrzebują zmian i które do tej pory były wykluczone ze względu na obowiązujące reguły gry.

Naszą reakcją na konsultacje i dane pochodzące z badań wśród artystów, artystek, operatorek i operatorów kultury jest długofalowy program budowania potencjału pod nazwą **Metropolia Kultury**. Został on skierowany do sektora kultury i pilotażowo zaprezentowany podczas Kongresu Metropolii Kultury w październiku 2023 roku, z udziałem ponad 400 uczestników i uczestniczek. Planuje się realizację programu przez cały okres przygotowań, do 2029 roku, a także później.

Do czerwca 2024 roku ponad 1000 osób wzięło udział w 45 warsztatach i seminariach. Tematy proponowanych warsztatów i szkoleń wynikają z działań badawczych oraz bieżących konsultacji z przedstawicielami sektora kultury. Specjalistyczne tematy szkoleń dla profesjonalistów są uzgadniane na przykład z muzealnikami, muzealniczkami, bibliotekarzami i bibliotekarkami, tak, aby odpowiadały najbardziej aktualnym potrzebom. Program podlega monitorowaniu i ewaluacji celem uwzględnienia zmieniających się potrzeb w sektorze. Liczby dowodzą, że jesteśmy na dobrej drodze do zapewnienia udziału lokalnych i regionalnych operatorów.

94% osób uczestniczących stwierdziło, że nauczyło się praktyk przydatnych w ich pracy, 86% zgadza się, że warsztaty wpłynęły na ich podejście do kwestii poruszanych na warsztatach, a 84% chce dalej rozwijać swoją wiedzę i / lub umiejętności w tym zakresie. Wreszcie, ponad 95% osób zadeklarowało, że są zadowolone z udziału w warsztatach.

Zaczynamy zabawę!

Poza budowaniem potencjału artystycznego, prezentujemy kilka przykładowych planów zaangażowania lokalnych twórców i twórczyń. W ramach projektu **Focus Silesicum** od 2025 roku będziemy zapraszać fotografów i fotografki do tworzenia projektów dotyczących społecznego, kulturowego, politycznego i ekologicznego krajobrazu regionu. W 2029 roku powstanie 16 indywidualnych projektów uczestników oraz 4 projekty kuratorów, które złożą się na wystawę poświęconą nowemu wizerunkowi Metropolii. Wystawa ta będzie prezentowana w całej Polsce i za granicą, co pomoże w promocji oraz sieciowaniu początkujących artystów i artystek.

Projekt **Start Me Up** zakłada otwarty nabór dla lokalnych zespołów muzycznych. Wybrane z nich będą promowane poprzez regularny cykl koncertów. Najlepsze mogą liczyć na międzynarodowy program wymiany z Miastami Muzyki UNESCO oraz innymi partnerami.

Otwarta scena **Nowej Queerstorii Śląska Parady Barbórkowej** daje możliwość występu debiutującym artystom oraz udziału w wielu warsztatach, które pomogą doskonalić umiejętności wizażowe i sceniczne. Zapewnia również bezpieczną przestrzeń dla społeczności LGBTQ+. Poniżej przedstawiamy bardziej szczegółowy przegląd lokalnych artystek, artystów i organizacji zaangażowanych lub będących głównymi partnerami w naszym programie artystycznym.

OSOBY UCZESTNICZĄCE W OPEN CALLU NA REALIZACJE ARTYSTYCZNE

- Babiarz Ewa, Cesarska Marta
- Bednarz Alina, Dąbrowska-Okrasko Marta
- Bogucki Jacek
- Brzakalik Eilia, Ryś Jacek
- Bąk-Stępień Martyna
- Dembiec Zuzanna
- Dziewit Jakub
- Faruque Sara → s. 16
- Flaner – Grzegorz Kosiński, Maciej Iwasiów
- Gawin Marta
- Gawron Anna → s. 16
- Gawroński Karol
- Górka Ola
- Grela Marek, Piróg Marta
- Kaczor Sławomir
- Layer Grzegorz
- Lemańska Jadwiga → strony okładowe
- Lewandowska Julia
- Lewczuk Oskar
- Makowska Dorota
- Mendziuk Agata → s. 10
- Meres Katarzyna
- Mońka Ewa
- Nikiel-Katolik Krystyna
- Okreglicki Oliwer
- Pacha Patrycja
- Perłowski Piotr → s. 8–9
- Pikiewicz Paulina
- Polmańska Alicja
- Porada Anna
- Pławski Artur
- Skalik Irena
- Sobczyk Agata
- Strzelczyk Maria
- Supergut Studio
- Szlapa Krzysztof
- Szlęk Aleksandra
- Tarnowska Julia
- Tomczyk Eliza
- Walterowicz Anna → s. 98
- Wesołowska Magdalena

GRACZE LOKALNI

► Propozycje zgłoszone w otwartym naborze Zgłoś swój pomysł

Projekt	Imię i nazwisko	Opis	Funkcja
Silesia Lab	Rafał Milach	artysta wizualny, fotograf, pedagog, profesor w Szkole Filmowej im. Krzysztofa Kieślowskiego w Katowicach, członek Magnum Photos	autor i kurator, partner wiodący
Move Your Brass	Marlena Hermanowicz	producentka, piosenkarka i ekspertka ds. kultury	autorka i współkuratorka
Two Towers	Robert Konieczny	architekt, dziesięciokrotnie nominowany do Europejskiej Nagrody Miesa van der Rohego	kurator
Between Arts&Crafts	Maciej Cholewa	artysta wizualny, pracuje w Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach, koncentruje się na tematach związanych z peryferiami i tożsamością lokalną	kurator wystawy, partner współpracujący
Playground	Sebastian Cichocki	socjolog, kurator i krytyk sztuki	autor i kurator, partner wiodący
Opera Utopia	► Tobiasz Sebastian Berg	tancerz, choreograf i artysta zaangażowany społecznie	autor i kurator, partner wiodący
Moving Stages	Dagmara Gumkowska	kuratorka teatralna, menedżerka kultury, organizatorka projektów kulturalnych	współkuratorka
Sculptureality	► Agata Magdalena Nowak	doświadczona badaczka designu	autorka, partnerka wiodąca i wykonawcza
Not just mines, get lost in Katowice	► Przemysław Michałek		autor i twórca
InduNature 2029	Marcin Doś	promotor wycieczek po obiektach przemysłowych	kurator, partner wiodący
Move Your Brass	► Kamil Iwanicki	badacz Śląska, przewodnik	partner współpracujący
Balkan Express	Sonia Wilk	kuratorka działu plastyki nieprofesjonalnej w Muzeum Śląskim	współkuratorka
YES and NO Festival	► Szymon Paszek	trener improwizacji scenicznej	współkurator
Virtuous in the Virtual	Marlena Niestrój	aktorka teatru fizycznego	współkuratorka
A New Queerstory of Silesia – Barbórka Parade	Paweł Świerczek i Paweł Ziegler	artyści, członkowie kolektywu Śląsk Przegieły	kuratorzy
Music on the House (part of Ode to Joy – International Radio Orchestras Marathon)	► Tomasz Łuczak	wydawca i redaktor naczelny Jazzin	autor i kurator, partner wiodący
Let's Play	Dominik Koziarski	pedagog z dziedziny gier komputerowych	kurator, partner wiodący
Kutzwisko Film and Media School for Youth	Dagmara Drzazga, Jerzy Łukaszewicz, Krystyna Doktorowicz	uznani polscy reżyserzy i profesorowie ze Szkoły Filmowej im. Krzysztofa Kieślowskiego	pedagodzy
The History of Video Games	Magdalena Cielecka i Marta Fijak	wirtuozki gier	współkuratorki
Industrioklimaks, part of Into the Forest	Joanna Zdzienicka i Paweł Szeibel	lokalni artyści koncentrujący się na naturze	partnerzy współpracujący
Listen up!	Kinga Hołda-Justycka i Michał Justycki	artystka i artysta g/Głusi	kuratorzy
We are all in the same dance	Kapela Fedaków	kapela rodzinna grająca tradycyjną muzykę ze Śląska	duet kuratorski
Summer School of Social Art, part of Balkan Express	► Agata Szymanek	artystka, aktywistka i edukatorka	autorka, partnerka współpracująca
Light Ahead	Tajny Projekt	kolektyw artystyczny działający w obszarze nowych mediów	partner współpracujący
Different Voices	Kuczerkyi	zespół śpiewu tradycyjnego	partnerki wspierające
Grandfather's Spoon (część komiksowa)	► Tomasz Kontny	Screenwriter writing for comics and film	Author and leading partner

ORGANIZACJE LOKALNE

Projekt	Imię i nazwisko	Opis	Funkcja
Let's Play	LittleBitAcademy	edukacja nieformalna najmłodszych pokoleń, zmiana nawyków związanych z korzystaniem z nowych technologii	partner wiodący
Yes and No Festival	► Fundacja Impro Silesia	Śląskie Centrum Improwizacji Scenicznej	partner współpracujący
Between Arts & crafts	KatoWerk	warsztat społecznościowy	partner wykonawczy
A New Queerstory of Silesia – Barbórka Parade	Śląsk Przeglęty	interdyscyplinarny kolektyw poświęcony queerowaniu śląskich tradycji	partner wiodący
48H: THE STREETS ARE OURS	Skate PTG	stowarzyszenie osób silnie związanych z deskorolką	partner współpracujący
	Tera ino Tera	kolektyw promujący znaczenie aktywności ruchowej	partner wspierający
DIFFERENT VOICES	Fundacja Chórtownia	promocja i wspieranie działalności chórów zawodowych i amatorskich	partner współpracujący
	Śląski Związek Chórów i Orkiestr	wzbogacanie lokalnych grup wokalnych	partner wspierający
Balkan Express	Stowarzyszenie Eko-Art-Śląsk	promocja i popularyzacja młodego pokolenia artystów	partner współpracujący
Virtuous in the Virtual	Fundacja Paryż	promocja i popularyzacja młodego pokolenia artystów	partner współpracujący
Listen up!	Ingraft	Fundacja Antropologii Komunikacji	partner wiodący
	GAG – Grupa Artystów Głuchych, Fundacja Migawka	grupy reprezentujące artystyczne g/Głuchych i słabosłyszących	partnerzy współpracujący
Healthy Street	Fundacja AntyRama, Fundacja Places	kolektywy miejskie zrzeszające branżę twórczą w województwie śląskim	partnerzy współpracujący
The Loop	Tauron Nowa Muzyka	festiwal muzyki elektronicznej	partner współpracujący
Piekarنيok	► Łączy nas chleb	towarzystwo promujące domową, tradycyjną żywnośći kuchnię świata	partner współpracujący
	Muzeum Chleba	kułtywowanie i uczenie szacunku do chleba i tradycji z nim związanych	
	Lokal Bakery, Kolektyw Studio	lokalne piekarnie rzemieślnicze	partner wspierający

INSTYTUCJE LOKALNE

Projekt	Imię i nazwisko	Opis	Funkcja
Metropolia Kultury	Instytucje kultury z Bierunia, Bytomia, Chorzów, Katowic, Sosnowca, Zabrze, Tychów, Tarnowskich Gór	lokalne instytucje kultury	partnerzy budujący potencjał
Ode to Joy – International Radio Orchestras Marathon	Narodowa Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia NOSPR	orkiestra z Katowic	partner wiodący
Balkan Express	Muzeum Śląskie	muzeum regionalne prezentujące dziedzictwo intelektualne i artystyczne	partner wiodący
	Muzeum Historii Katowic	miejskie muzeum	partner współpracujący
Moving Stages	Teatr Śląski	największa scena dramatyczna na Śląsku	partner współpracujący
Opera Utopia	Opera Śląska	śląski teatr muzyczny, tworzący pomost między klasycznym pięknem sztuki operowej a współczesną publicznością	partner wiodący
Playground	Kronika, BWA Katowice	śląskie centra sztuki współczesnej	partnerzy budujący potencjał
Two Towers	Zakład Zieleni Miejskiej	instytucja pielęgnująca tereny zielone w Katowicach	partner wspierający
Blocks	Filharmonia Śląska	największa filharmonia w regionie	Partner współpracujący
Kutzowisko Film and Media School for Youth	Instytucja Filmowa Silesia Film	największa w Metropolii instytucja działająca w dziedzinie kinematografii i ochrony dziedzictwa filmowego	partner wspierający
THE HISTORY OF VIDEO GAMES	Hub gamingowo-technologiczny	nowopowstająca dzielnica nowych technologii w Katowicach	partner współpracujący
The Loop	Koleje Śląskie	regionalna spółka kolejowa	partner wiodący
Święto – A Day to Celebrate	► Śląski Teatr Lalki i Aktora Ateneum	teatr lalkowy, tworzący spektakle dla dzieci	partner wiodący

Wymiar europejski

Q11 a, b

Wspólne wątki europejskie, wspólne dziedzictwo, różnorodność kulturowa

Podczas konsultacji z mieszkańcami i mieszkankami Katowic oraz Metropolii na etapie wyboru zawsze zadawaliśmy to samo pytanie: Czy Katowice i Metropolia są europejskie? Odpowiedzi były zawsze twierdzące i zdecydowane. Kiedy jednak pytaliśmy, co wnosimy do Europy, u rozmówców pojawiały się wahanie, zastanowienie, dłuższe chwile ciszy.

Mimo że Ślązacy, Ślązaczki, Zagłębiacy i Zagłębiaczki są w większości entuzjastycznie nastawieni do Europy, to często brakuje im przekonania, że mają wystarczający wkład w jej rozwój. Wrodzona skromność nie pozwala dumnie obnosić się z europejskim dziedzictwem i wartościami. To sprawia, że zastanawiamy się, czy reprezentowane przez nas wartości są wystarczająco europejskie. Całe dekady czuliśmy się ludzkim dodatkiem do górnictwa węglowego i hutnictwa stali, przez co obecnie brakuje nam pewności siebie na europejskiej scenie. Dlatego tytuł Europejskiej Stolicy Kultury będzie dla nas czymś więcej niż tylko wyróżnieniem. Doda naszym mieszkańcom i mieszkankom poczucia własnej wartości oraz stanie się źródłem dumy!

Zarazem jednak, co może wydawać się paradoksalne, nie ma w Polsce regionu bardziej naznaczonego europejską historią, a tym samym symbolicznie reprezentującego europejską różnorodność, niż Górny Śląsk i Zagłębie. Dziś jesteśmy po prostu regionem południowej Polski, lecz przez kilka wieków byliśmy regionem przygranicznym, przechodzącym z rąk do rąk. Wpływy kultury niemieckiej, austriackiej, czeskiej, polskiej, a w Zagłębiu rosyjskiej pozostawiły trwałe ślady w kulturze materialnej i niematerialnej. Wystarczy wsłuchać się w język śląski, mieszkankę staropolszczyzny z elementami niemieckiego i czeskiego, by to zrozumieć. Każdy przybysz i przybyszka z Europy i świata powinna w 2029 roku poczuć się tu jak w domu. W nieco innym niż własny, ale jednak w europejskim domu.

Co daje nam doświadczenie wielokulturowości u progu lat 30. XXI wieku? Przede wszystkim jest to so-

lidny fundament, na którym możemy budować program ESK 2029! Mieszkańcy naszego regionu są otwarci na innych ludzi. Nieprzypadkowo mówimy o śląskiej gościnności. Na początku nasi mieszkańcy i mieszkanki mogą wydawać się nieufni, ale szybko zrzucają maski obojętności, by okazać żywe zainteresowanie gościem oraz jego odmiennością. Dlatego też ułożyliśmy nasz program tak, by jak najwięcej naszych gości i gościń z całej Europy oraz z dużej części świata – artystów, artystek, kuratorów, kuratorek, działaczy czy działaczek społecznych i kulturalnych – miało bezpośredni kontakt z lokalną ludnością (np. **EUphoria**, **Playground**, **True Colours**, **Moving Stages**).

Nasza artystyczna wizja wyjścia poza strefy to nie tylko odpowiedź na potrzebę stworzenia kultury bardziej dla wszystkich. To także możliwość nieustannych twórczych spotkań naszych mieszkańców i mieszanek z artystami i artystkami z całego świata, z których wiele będzie tworzyć dosłownie na wyciągnięcie ręki, na ich ulicy, podwórku, w osiedlowym parku. Przyniosą ze sobą różne sposoby patrzenia na świat, pomysły, które wcześniej mogły nie być znane w Katowicach i Metropolii, lecz teraz zyskają konkretną twarz, uśmiech, błysk w oku. Będą za nimi stali prawdziwi ludzie, z którymi będzie można podyskutować, a nie internetowe profile, z którymi możemy się tylko sprzeczać. Wszystko to w duchu angażującej, nie wykluczającej, żywej, nienachalnej zabawy!

W czasach kryzysu migracyjnego i rosnących w siłę radykalnych ugrupowań politycznych, ksenofobia jest silniejsza niż kiedykolwiek, co nie jest problemem wyłącznie „nowej Europy”. Ekstremizm i nietolerancja, wciąż podsycane przez siły antyeuropejskie, od dawna stanowią nasze wspólne wyzwanie. Wywoływanie złych emocji jest łatwe. Znacznie trudniejsze okazuje się ich tłumienie i przeciwdziałanie im. Kultura może odgrywać ważną rolę w rozwiązywaniu tego problemu, otwierać oczy na piękno różnorodności i bogactwa innych kultur. Pomaga nam uświadomić sobie, że cytując jeden z naszych sztandarowych projektów, **We are all in the same dance**.

Na integracyjnym aspekcie kultury skupimy się w wielu działaniach, między innymi podczas wspólnego pieczenia chleba w **Piekarnioku**, naszym objazdowym piecu chlebowym. O trudnych sprawach najlepiej rozmawia się podczas prostych czynności, takich jak wyrabianie ciasta, a potem wspólne jedzenie chleba. Zwłaszcza jeżeli receptura i piekarz pochodzą z Turcji lub Afryki Północnej.

O skali problemu nietolerancji i ksenofobii przekonaliśmy się dobitnie, gdy Polska stała się krajem frontowym i przyjęła tysiące osób z ogarniętej wojną Ukrainy. Początkowa fala społecznego entuzjazmu dla pomocy przybyszom z Ukrainy naturalnie wygasła, a teraz coraz częściej i głośniejszy słychać głosy niechętnie, a nawet wrogo wobec uchodźców i uchodźczyń.

Dzięki programowi Katowice GZM 2029 chcemy i musimy temu przeciwdziałać, jednocześnie pomagając osobom przybyłym z Ukrainy zaaklimatyzować się w nowym miejscu. W naszym programie wiele uwagi poświęciliśmy dbaniu o ich dobrostan psychiczny (**Hollosy**), pomocy w oswajaniu nowej przestrzeni wokół nich (**School of Listening**) czy zapraszaniu ich dzieci do **Jolly Youth Orchestra** i dzieleniu się swoją kulturą w ramach projektu **Święto – A Day to Celebrate**.

Nasza trudna wspólna historia często dzieli Polaków i Ukraińców oraz bywa wykorzystywana do podsycania wrogości. Samodzielnie nie jesteśmy w stanie rozwiązać tego węzła gordyjskiego, ale możemy pomóc w zbliżeniu do siebie ludzi z różnych krajów, pokazując wspólnotę doświadczeń. Dlatego zaprosiliśmy lwowską Fundację Nowe Muzeum do projektu **Grandfather's Spoon**, by zebrać historie Polek i Ukrainek żyjących wcześniej obok siebie.

Ksenofobia narasta wraz z polaryzacją społeczną w Europie. Coraz ostrzejsze spory światopoglądowe zaostwiają debatę polityczną, co dodatkowo wzmacniają media społecznościowe. Niezgoda stanowi główne paliwo do budowania zasięgów i przyciągania uwagi w mediach społecznościowych. Chcemy to uświadomić młodym ludziom w ramach naszego projektu **Exploring the Light and Dark Side of Play**.

W ciągu ostatnich ośmiu lat polaryzacja w Polsce osiągnęła rozmiary epidemii, dzieląc Polaków na dwa wrogie plemiona. Zmiana rządu po wyborach w 2023 roku nie zakończyła wojny polsko-polskiej. Podziały są głębokie, nawet w rodzinach. W połączeniu z niskim poziomem zaufania społecznego powstaje wybuchowa mieszanina, która zagraża spójności społecznej. Nasza recepta dla Polski i Europy brzmi: więcej Play! Katowice GZM 2029 będą europejskim laboratorium, w którym zbadamy wpływ kultury na poprawę zaufania społecznego oraz zwiększenie poziomu optymizmu (patrz **Q3**). Strategia zabawy (patrz **Q5**) może stanowić przynajmniej częściową odpowiedź na polaryzację społeczną. Sprawimy, że więcej osób wyjdzie ze swoich baniek społecznych, internetowych i spotka się z innymi twarzą w twarz podczas wspólnej zabawy. Play! skupia się na interakcji opartej na współpracy, na wszystkich poziomach, począwszy od dzielnicy (**Healthy Street**), przez miasto (**48h: Street are ours**), Metropolię (**Borderless theater**), po Europę (**Move Your Brass**). W 2029 roku Katowice i Metropolia mają szansę stać się planszą europejskiej gry, w której główną nagrodą stanie się zdrowsze, mniej podzielone i bardziej spójne społeczeństwo.

Nasza plansza do gry jest tak rozległa jak Metropolia, obejmująca 41 miast i gmin oraz ponad 2 miliony mieszkańców. W Polsce Metropolia jest bytem wyjątkowym i wciąż bardzo świeżym. Wspólna kandydatura Katowic i Metropolii do tytułu ESK to pierwsze tak duże przedsięwzięcie i to od razu na skalę europejską.

Nasza artystyczna wizja wyjścia poza strefy to nie tylko odpowiedź na potrzebę stworzenia kultury bardziej dla wszystkich.

Trzeba jednak mierzyć wysoko, gdy stawką jest rozwój obszaru stojącego przed tak poważnymi wyzwaniami, jak postępująca transformacja postindustrialna i malejąca liczba ludności. ESK to niepowtarzalna okazja, by Metropolia zaistniała w świadomości Europejczyków jako Unia Europejska w pigułce.

To tutaj toczyła się historia Europy, ta chlubna (rozwój gospodarczy dzięki węglowi i stali) i ta bolesna (walki sto lat temu o przynależność regionu do jednego lub drugiego państwa). To tutaj znajduje się europejskie dziedzictwo (nasza dzielnica Giszowiec przed stu laty była najnowocześniejsza w Europie). To tutaj można znaleźć europejską charyzmę (więzi oparte na sąsiedztwie i pracy). To tutaj piętrzą się europejskie wyzwania (era postindustrialna, transformacja, migracje). I wreszcie to tutaj rozkwita europejska gościnność. Poprzez ESK 2029 chcemy opowiedzieć Europie o niej samej i pokazać ją z różnych, często zaskakujących perspektyw.

Niezależnie od tego, czy jest to spojrzenie w skalę makro, ze szczytu dawnej hałdy żużla podczas wycieczki **Indunature**, czy w skali mikro, gdy obserwujemy, jak przyroda odzyskuje dawne siedliska (**Industrioklimaks**), zanurzymy się w przeszłość, kiedy byliśmy regionem przygranicznym (**Trójkąt Trzech Cesarzy**) lub odważnie reinterpretujemy nasze tradycje (**Nowa queerstoria Śląska**). Co więcej, bawimy się naszą historią (**The City Quest**).

ESK pomoże Metropolii na nowo zdefiniować siebie na poziomie europejskim i opracować modele funkcjonowania w przyszłości. Wykorzystamy działania na styku nauki i sztuki, zachęcając do współpracy zagranicznych partnerów (**Medialab**), a nawet czerpiąc z potencjału symulacji rzeczywistości tkwiącego w grach wideo (**Exploring the Light and Dark Side of Play**). Efekty tych działań nabiorą tym większej wartości, ponieważ staną się naszym dziedzictwem, intelektualnym i praktycznym wkładem, z którego będą mogły korzystać inne metropolie powstające w Europie.

Q11 c,d

Współpraca z europejskimi artystami, operatorami i miastami + Kilka konkretnych przykładów planowanej współpracy europejskiej i międzynarodowej

Międzynarodowa mobilność artystyczna jest dla ekosystemu kultury tym, czym tlen w naturze. Bez stałego przepływu artystów, artystek, kuratorów, kuratorek oraz idei życie kulturalne więdnę, nowe projekty kurczą się, a dobre pomysły nie mają szansy się rozprzestrzeniać. Katowice i Metropolia również borykały się z tym problemem, zwłaszcza w pandemii. Jednak gdy wirus został pokonany, zagraniczni twórcy nie wrócili. Inflacja, spadek wartości polskiej waluty i trudna sytuacja finansowa samorządów ograniczyły dopływ tlenu dla kultury.

ESK 2029 ma być czymś więcej niż tylko ponowną falą świeżego powietrza napływającego z Europy, przynoszącą deszcz projektów intrygujących artystów, artystek, kuratorów, kuratorek, aktywistów i aktywistek oraz tworzącą przyjazny klimat dla nowych, ogólnoeuropejskich, a nawet globalnych połączeń i kolaboracji.

W pierwszej kolejności zaproszenie do gry skierowaliśmy do międzynarodowych graczy, dla których Katowice i Metropolia nie są terra incognita. Nie mogliśmy zmarnować szansy na budowanie wspólnych projektów czy powierzenie kuratorskich obowiązków twórcom i twórczyniom, którzy zdążyli już zapoznać się z Katowicami i śląską kulturą, naszymi mieszkańcami i mieszkankami, a często także ich polubić.

Taką osobą jest Jacob Dijkstra (współkurator **Move Your Brass**), znany w całej Europie specjalista od orkiestr dętych, wspólnie z którym pracowaliśmy nad programem wsparcia dla śląskich orkiestr górniczych. Przyjacielem Katowic można nazwać także znakomitego muzyka z Salento, Mauro Durante, lidera Canzoniere Grecanio Salentino (najlepszej grupy world music 2018 roku według magazynu Songlines), który odwiedził nas z zespołem kilkakrotnie, zaś aktualnie zaproponował program festiwalu **We are all in the same Dance**. Z kolei przykład zaangażowania społecznego, jaki w 2015 roku dał hiszpańsko-amerykański twórca murali Axel Void, który zainspirował nas do wspólnego stworzenia projektu **True Colours**. Niektóre z tych relacji trwają już ponad 30 lat, jak w przypadku Pärr Von Andreasson (zaangażowanej w **Graffiti Playgrounds**), artystki graffiti, jednej z inicjatorek wizyty szwedzkich

artystów w Katowicach na początku lat 90., przenoszącej ten europejski nurt na teren Metropolii. Również Andrea Möller, znana europejska specjalistka od nowych mediów, ma długą historię powiązań z Katowicami, które odwiedziła m.in. jako jurorka festiwalu filmowego, a obecnie opracowała koncepcję festiwalu **Light Ahead** na potrzeby programu ESK.

Nie zapominajmy też o artystach, którzy są Polakami, ale ich kariery zdążyły już nabrać wymiaru międzynarodowego, jak w przypadku Rafała Milacha, fotografa z Metropolii, który jako stały członek agencji Magnum zaprosi swoich przyjaciół do poprowadzenia fotograficznego projektu **Focus Silesicum**.

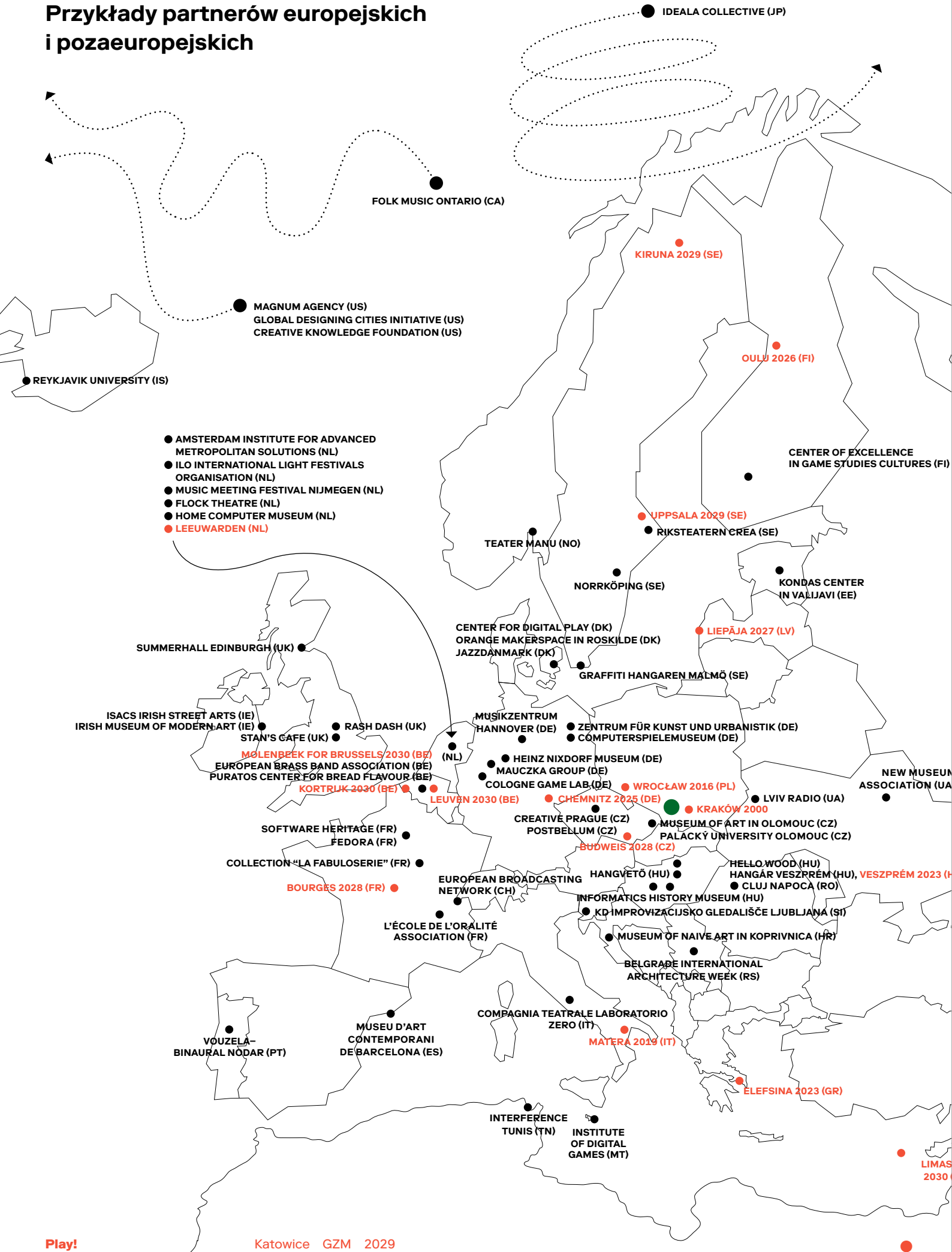
Nie możemy się doczekać współpracy z dwoma ważnymi ośrodkami sztuki współczesnej: Irish Museum of Modern Art (IE) oraz Museu d'Art Contemporani de Barcelona (ES), które wesprą nas w tworzeniu **Playground Biennial**. Z zacięciem oczekujemy również na efekty spotkania śląskiej sztuki nieprofesjonalnej z pracami zgromadzonymi w Muzeum Sztuki w Ołomuńcu (CZ), Muzeum Sztuki Naiwnej w Koprivnicy (HR) oraz Kondas Center w Valijavi (EE), będącego efektem kuratorskich wyborów Anežki Šimkovéj i Heleny Kušenić.

Nasi zagraniczni partnerzy i partnerki pomogą nam także zaprezentować prace powstałe podczas obchodów ESK 2029 poza granicami Katowic, jak w przypadku improwizowanego spektaklu **Multilingual Impro Show**, który po Katowicach odwiedzi także Flock Theatre w Holandii i KD Improvizacijsko gledališče w Słowenii. Pomogą również w rozwoju naszych młodych artystów, poszerzając ich kompetencje podczas rezydencji w MusikZentrum Hannover (DE) lub Le Fil w Saint-Etienne (FR), a następnie prezentując ich talenty na wydarzeniach takich, jak Fête de la Musique w Metz (FR), Future Echos w Norrköping (SE) czy Street Music Festival w Veszprém (HU).

Nawiązywanie współpracy z ponadnarodowymi sieciami, które zrzeszają setki międzynarodowych artystów i artystek, zespołów lub instytucji kultury, jest również strategią zapewniającą umiędzynarodowienie naszego programu, wspieraną przez Europejskie Stowarzyszenie Orkiestr Dętych, Międzynarodową Organizację Festiwalu Światła ILO, Irlandzką Sztukę Uliczną ISACS lub FEDORA Europejski Krąg Filantropów Opery i Baletu. Jeżeli otrzymamy tytuł, dołączymy również do międzynarodowej sieci IETM International Network for Contemporary Performing Arts i zorganizujemy międzynarodową konferencję w roku obchodów. Szczególną dumą napawa nas wysoki poziom współpracy z uniwersytetami, think-tankami i instytucjami zajmującymi się tematyką miejską (jak Amsterdam Institute for Advanced Metropolitan Solutions czy ZK/U Berlin Zentrum für Kunst und Urbanistik) lub tematyką związaną z gramami i kulturą cyfrową (jak Cologne Game Lab, Finnish Center of Excellence in Game Studies Cultu-

Przykłady partnerów europejskich i pozaeuropejskich

res czy Maltese Institute of Digital Games). Wspólnie mamy szansę wypracować innowacyjne rozwiązania dla Katowic, Metropolii i Europy.

Jako miasto, które przyjęło jedną z największych grup migrantów uciekających z Ukrainy przed wojną, będziemy pracować ramię w ramię z ukraińskimi partnerami i partnerkami, zarówno na rzecz ich społeczności w Polsce, jak też działając na terenie ich kraju. Naturalnym partnerem jest miasto Lwów oraz jego społeczność kulturalna. Planujemy wspólne działania w ramach projektów **School of listening**, **Holosy** i **Grandfather's spoon**.

Planując współpracę międzynarodową, dajemy naszym Kuratorom Linii Programowych swobodę wyboru kolejnych międzynarodowych artystów, artystek, partnerów i partnerek. Stąd liczne projekty, w których artyści i artystki będą wybierani w drodze otwartych naborów (np. **Echoes across Europe**, **True Colours**, **Medialab**) lub międzynarodowych konkursów (**Two Towers**).

Q12

Wzbudzenie zainteresowania wśród odbiorców europejskich i międzynarodowych

Jako nowy gracz na europejskiej scenie kulturalnej, Katowice i Metropolia dbają w programie artystycznym o jednostkę, społeczność, przestrzeń i dziedzictwo. W naszej ofercie znalazło się miejsce dla Marco z Brescii we Włoszech, który jest wielkim fanem piłki nożnej i przyjeżdża do Polski po raz pierwszy, by wziąć udział w projekcie **Support Your Team**. Także dla Ruth z Kortrijk w Belgii, nauczycielki zainteresowanej sposobem, w jaki zorganizowaliśmy zajęcia z edukacji cyfrowej w **Let's Play**. Albo dla Nitice, indyjskiej studentki i fanki poezji slamowej młodego pokolenia, która przyjeżdża z Newcastle w Wielkiej Brytanii, by wziąć udział w **Yes and No Festival**. Zabawa to strategia mówienia przede wszystkim o emocjach. Katowice 2029 zapraszają zatem europejską publiczność do wzięcia udziału we wspólnym doświadczaniu emocji.

Pomyślmy, co jeszcze może przypaść do gustu naszym gościom z zagranicy... Na pewno gry. W 2029 roku pokolenie wówczas pięćdziesięciolatków, nie mówiąc nawet o młodszych, będzie miało w swojej biografii naturalny okres fascynacji grami wideo (często nadal trwający). Dlatego immersyjna wystawa **Histo-**

ria Gier Wideo w ukończonym właśnie Hubie Gamin-gowo-Technologicznym przyciągnie do Katowic wiele osób. Zwłaszcza jeżeli podczas niego można zagrać w kolosalnego Tetrisa czy Space Invaders na ścianie biurowca, w ramach projektu **Blocks**. Gry to naturalne źródło endorfin, emocji związanych z rywalizacją, ale też poczucia wspólnoty, jakie daje wspólna zabawa.

Muzyka została stworzona do radosnego przeżywania. Kiedyś można było jej słuchać tylko na żywo, razem z innymi. Odtworzymy to doświadczenie wspólnoty podczas festiwalu **Move Your Brass**, kiedy muzyka orkiestr dętych z całego świata porwie ludzi do zabawy na ulicach, placach, a nawet terenach poprzemysłowych, parkach rozrywki czy balkonach.

W regionie Salento we Włoszech mówi się, że kto tańczy pizzicę, nigdy nie umrze. Ta hiperbola pokazuje, że w tańcu można zapomnieć o zmartwieniach. Zatańczymy więc razem w projekcie **We are all in the same Dance**, który może stać się zbiorową europejską sesją arteterapii.

Nasze projekty teatralne w ramach **Moving Stages** planujemy zamknąć konferencją IETM International Network for Contemporary Performing Arts oraz konferencją w ramach projektu **Support Your Team**, na temat wpływu piłki nożnej na społeczności lokalne. Liczymy na zainteresowanie środowisk akademickich i podmiotów kulturalnych sposobem rozpowszechniania wyników naszej ewaluacji oraz opracowaniem projektu badawczego dla nie-odbiorców, a także poszukiwaniem najnowocześniejszych metodologii w zakresie edukacji cyfrowej dla dzieci z pokolenia Alfa, dorastających ze sztuczną inteligencją.

Zabawa jest autentyczna tylko wtedy, gdy towarzyszą jej niespodzianki. Będziemy zatem zaskakiwać naszych gości nieoczekiwanymi interwencjami artystycznymi, czy to na odbywającej się co dwa lata wystawie **Playground**, czy podczas festiwalu nowych mediów **Light Ahead**. Cóż bardziej zapada w pamięć niż niespodziewane odkrycie regionu Europy, którego nie było jeszcze na mapie mentalnej, a który teraz pozostawia niezapomniane wrażenia emocjonalne?

Zdajemy sobie sprawę, że żyjemy w czasach przesytu informacyjnego, przez który będziemy musieli się przebić. Liczymy jednak na atrakcyjność, także medialną, naszego programu. Obrazy setek uczestników LARP-a w ramach **City Quest**, ogromnych tłumów malujących w trakcie **Balkan Express** czy muzycznego pociągu **The Loop**, mogą stać się viralami w social mediach, na tyle zaskakującymi i wyjątkowymi, by przebić się do potencjalnych odbiorców w całej Europie i cyberprzestrzeni.

Q13

Powiązania i plany współpracy z Europejskimi Stolicami Kultury

Właściwy partner to gwarancja sukcesu, niezależnie od tego, czy chodzi o grę w brydża, czy o uczynienie Europejskiej Stolicy Kultury doświadczeniem o prawdziwie europejskim charakterze. Mimo że w naszym programie artystycznym uwzględniamy wiele miast wyróżnionych tytułem ESK, szczególną uwagę zwracamy na te, które najlepiej wpiszą się w założenia naszej koncepcji Play!

Z czeskim sąsiadem Budweis 2028 łączy nas szczególna dbałość o rozwój społeczności lokalnych, wspierana i inicjowana przez projekty artystyczne oraz kulturalne. Przekłada się ona na działania realizowane w bezpośrednim otoczeniu mieszkańców i wymagające ich wielkiego zaangażowania. Trudno byłoby znaleźć coś bliższego naszej wizji wychodzenia ze stref i radosnej strategii zachęcania ludzi do wspólnej zabawy. Dlatego zaprosiliśmy najciekawsze realizacje Budweis Kul.turista Festival, wydarzenia poświęconego społecznościom i dzielnicom, do wzbogacenia programu **Piekarniok**, naszego mobilnego pieca chlebowego, przy którym chcemy również zgromadzić odwiedzających Budweis w 2028 roku.

Nasi czescy partnerzy, podobnie jak my, widzą potencjał w popularyzacji sportów miejskich wśród młodych ludzi z defaworyzowanych dzielnic. Będziemy kontynuować ich projekt dla deskorolkarzy Skateholders w naszym programie **Try!Urban**. Niewielka bariera językowa umożliwi zaproszenie czeskich instruktorów do Katowic. Budweis 2028 podziela nasze przekonanie, że zabawa może stać się narzędziem projektowania społecznego, dlatego połączymy czeskie działania w ramach projektu Robin Playhood z katowickim laboratorium miejskim **Healthy Street**.

Technologiczny i zabawowy wymiar naszej kandydatury naturalnie kieruje nas w stronę Oulu 2026, które odważnie wprowadza eksperymentalne technologie do programu artystycznego. Będziemy uważnie śledzić wyniki projektu ArtTech City, by wykorzystać je podczas nowomediowych projektów **Light Ahead** i **Virtuous in the Virtual**. Jednak projektem, który najbardziej nas ekscytuje, jest gra planszowa ESK, stworzona przez zespół z Oulu. Jeżeli dołączymy do tej prestiżowej rodziny, natychmiast włączymy ją do naszych działań informacyjnych i wykorzystamy do promowania wiedzy o ESK oraz do zaangażowania większej liczby młodych ludzi.

Mieszkając w regionie szczególnie dotkniętym dewastacją przyrody, jesteśmy pod wyjątkowym wrażeniem dbałości o zrównoważony wymiar Bourges 2028, dlatego zaprosiliśmy sformułowany tam, oparty na slow tourism, projekt RER Europa do współtworzenia oferty naszego alternatywnego biura podróży **InduNature**. Łączy nas również głębokie przekonanie, że kultura stanowi narzędzie zwiększania równości w społeczeństwie. Z tych powodów w roku obchodów będziemy gościć wystawę Femmes Oubliées, poświęconą zapomnianym kompozytorkom i przygotowaną we Francji. Natomiast Compagnie Marteau, twórcy Cabaret Queer Européen z Bourges, wesprą nas w przygotowaniu **The Queerstory of Silesia**. Rodzina ESK daje nieograniczone możliwości wymiany doświadczeń i dzielenia się wiedzą. Nasi przyszli wolontariusze będą uczyć się na miejscu od doświadczonych kolegów z Liepaja 2027 (LV), Oulu 2026 (FI) i Budweis 2028 (CZ) oraz współpracować z wolontariuszami z miast kandydujących Kiruna lub Uppsala 2030 (SE), a następnie podzielić się doświadczeniem z zespołem z miasta kandydującego Leuven 2030 (BE). Z kolei wspólnie z zespołem miasta kandydującego do ESK Kortrijk 2030 (BE) postanowiliśmy pracować nad ich projektem rękodzielniczym Handcraft your City oraz naszym **Between Arts & Crafts**.

Praca to nie wszystko! Dlatego zapraszamy na naszą paradę **EUphoria** muzyczną młodzież, między innymi z Matery 2019 (IT), Chemnitz 2025 (DE), Leuven (BE), Limassol (CY), Uppsali (SE) i Budweis 2028 (CZ), by uczcić 25-lecie członkostwa Polski w Unii Europejskiej.

W gronie miast z Polski i Szwecji, które znalazły się w drugim etapie konkursu, zawiązaliśmy porozumienie, na mocy którego solidarnie zobowiązaliśmy się do współpracy, niezależnie od rozstrzygnięcia konkursowych.

4.

Zasięg

Na tym etapie powinno być już jasne, iż mówiąc słowami naszej Rady Konsultacyjnej, kieruje nami przekonanie, że dostęp do kultury musi być powszechną i niepodważalną normą, jak dostęp do wody pitnej.

Daliśmy wyraz temu przekonaniu już w naszym pierwszym Bid Booku. Nasze zaangażowanie w jego urzeczywistnienie nie zmieniło się ani o jotę. Strategiczny plan rozwoju publiczności określa ramy strategii i stanowi fundament naszego podejścia do programu. Staramy się realizować go w sposób zintegrowany, łącząc strategiczną wizję z praktyczną realizacją na poziomie operacyjnym.

Jak już wspomnieliśmy w **Q5**, naszą wizją artystyczną jest rozszerzenie działań kulturalnych poza strefy kultury. W praktyce oznacza to:

- dotarcie do grup, które deklarują: „kultura nie leży kręgu moich zainteresowań”,
- przyciąganie ludzi, którzy uważają ofertę kulturalną za nieinteresującą,
- angażowanie społeczności „wykluczonych” z kultury,
- uczynienie kultury i przestrzeni kulturalnych dostępnymi i integracyjnymi,
- znalezienie dynamicznych sposobów na zwiększenie liczby odbiorców i odbiorczyń kultury.

Postanowiliśmy zapytać grupy docelowe o ich potrzeby i przekonania. Chcemy zaprosić ludzi do wspólnej zabawy, ale zabawa nie wyklucza podejścia badawczego. Dlatego pomiędzy preselekcją a chwilą obecną przeprowadziliśmy szeroko zakrojone badania z wykorzystaniem metodologii CAPI i CAWI na reprezentatywnej grupie ponad 5000 (!) mieszkańców i mieszkańek Metropolii. Dzięki temu dowiedzieliśmy się, jakie poglądy na kulturę mają nasi odbiorcy i odbiorczynie (jak ją definiują? jaka jest rola kultury?), jak angażują się w działania kulturalne, a także z jakich powodów zdecydowali się nie uczestniczyć, nie angażować się, nie bawić się.

Ponad 40% respondentów zgodziło się ze stwierdzeniem: „działalność kulturalna i artystyczna nie ma dla mnie większego znaczenia”. Około 30% osób zadeklarowało, że uczestnictwo w kulturze „nie jest ważne”.

Potwierdziło to nasze przeczucia i potrzebę sformułowania nowej definicji kultury wraz z nowymi, atrakcyjnymi sposobami angażowania różnych społeczności.

W tym celu trzeba jednak rozwinąć instytucjonalną empatię, a wiele różnych osób z grup marginalizowanych lub defaworyzowanych musi wchodzić w skład głównej struktury organizacyjnej (patrz **Q15**).

Najpierw wdrożyliśmy te zasady w naszej organizacji. Nasza Rada Konsultacyjna (grupa świadomych społecznie interesariuszy i artystek) wzbogaciła się o nowych członków. Reprezentują oni ukraińskie uchodźczynie i młodzież (dwóch nowych członków ma mniej niż 18 lat). Każdy rozdział tego Bid Booka został przez nich przeczytany i... jeżeli uznali to za konieczne, nie gryźli się w język.

[...] kieruje nami przekonanie, że dostęp do kultury musi być powszechną i niepodważalną normą, jak dostęp do wody pitnej. Daliśmy wyraz temu przekonaniu już w naszym pierwszym Bid Booku. Nasze zaangażowanie w jego urzeczywistnienie nie zmieniło się ani o jotę.

Rada Konsultacyjna już jest i w przyszłości będzie strażnikiem integracji społecznej oraz interesów społecznych. Chcemy nie tylko, by nadal funkcjonowała, ale też zamierzamy ją wzmocnić i nadać jej większą autonomię, to niezależnie od losów kandydatury.

Ponadto planujemy kontynuować badania strategiczne, które pomogą dotrzeć do różnych społeczności i dowiedzieć się więcej o tym, jak lepiej można je angażować. Kolejne badanie planowane jest na 2025 rok. Będzie to głębsze studium wzorców frekwencji i uczestnictwa, w tym szerokiej gamy hobby i rozrywek realizowanych w domu. Następnie, korzystając z dotychczas zebranej wiedzy, planujemy przeprowadzić badania nad tak zwanymi „nie-odbiorcami”.

Określamy tak osoby, które z różnych powodów nie uczestniczą w kulturze. Będzie to pierwszy projekt badawczy poświęcony specjalnie tej grupie, który pozwoli nam poznać ją na ich własnych warunkach. Kolejne badanie (przeprowadzone przed 2029 rokiem,

jeżeli otrzymamy tytuł) uwzględni szczegółowe pytania dotyczące programu ESK, a także wzbogaci nasz model monitorowania i ewaluacji, opisany w **Q4**.

Analiza strategiczna i badania będą stanowić podstawę budowania naszego zasięgu oraz kreowania publiczności. Zainwestowaliśmy również czas w konkretne obszary, które łączą się z trzema podstawowymi pytaniami zawartymi w rozdziale Zasięg:

- W jaki sposób lokalni mieszkańcy zostali zaangażowani w opracowywanie programu i będą w nim uczestniczyć? (**Q14**)
- W jaki sposób odnieśliśmy się do potrzeb i przeszkód niektórych bardzo szczególnych i defaworyzowanych grup? (**Q15**)
- Jak młodzież i szkoły funkcjonują w kulturze? (**Q16**)

Oto nasze plany.

Q14

Zaangażowanie społeczności lokalnej

Zaczęliśmy od skali mikro, skali bardzo lokalnej, ponieważ wiemy, że zmiana paradygmatu zawsze zaczyna się od podstaw. Naszym celem było pobudzenie lokalnych społeczności, co pozwoli im myśleć o sobie jako o pełnoprawnych uczestnikach i współtwórcach kapitału kulturowego.

W stolicy kultury musi znaleźć się miejsce na marzenia, kontakty, zabawę i pracę. Życie w niej powinno opierać się na różnorodności i otwartości, szacunku i uczciwości oraz zaangażowaniu i sprawczości.

Wciąż rozmawiamy

Jak wspomnieliśmy w pierwszym Bid Booku, rozmowa i konsultacje są jednymi z najważniejszych elementów naszej aplikacji. Bez nich nie ma ani współpracy i uczestnictwa, ani fair play.

Biuro Katowice GZM 2029 jest otwarte przez cały czas. Można do nas przychodzić, zadawać pytania, rozmawiać o ESK, zgłaszać propozycje do programu lub wyrażać opinie. Konstruktwna krytyka jest dla nas również ważna. Można też po prostu pogadać przy kawie. Oczywiście można też do nas zadzwonić. Spotkania odbywają się twarzą w twarz i online. Podczas nich możliwe jest również skorzystanie z pomocy tłumacza języka migowego. W tym roku odbyliśmy ponad 250 spotkań twarzą w twarz i online.

Podobnie jak w pierwszej fazie konkursu, przeprowadziliśmy wiele rozmów z mieszkańcami i mieszkańkami. W kwietniu i maju 2024 roku zorganizowaliśmy 10 spotkań informacyjno-konsultacyjnych w pięciu podregionach Metropolii. Były skierowane zarówno do mieszkańców i mieszkank, jak też lokalnych aktywistów i aktywistek, osób reprezentujących organizacje pozarządowe i środowisko kultury.

W porównaniu z rokiem 2023 zaobserwowaliśmy większe zróżnicowanie wśród osób uczestniczących pod względem charakteru reprezentowanych przez nich organizacji. Były też osoby niezrzeszone w żadnych instytucjach ani organizacjach, zarówno takie, które przyszły po raz pierwszy, jak również stali bywalcy, ludzie już zaangażowani w nasze działania, takie jak **Spójnik!**

Każde spotkanie zawierało element warsztatowy, podczas którego omawialiśmy ważne dla nas tematy dotyczące aplikacji. Na każdym spotkaniu zadawaliśmy pytanie: Czy jesteśmy w Europie? Czy Katowice/ Metropolia są w Europie? Geograficznie oczywiście tak! – to była najczęstsza pierwsza odpowiedź, zaczynająca dyskusję o wymiarze europejskim. Metropolia jest jak mała wersja Unii Europejskiej, składająca się z wielu różnych lokalnych społeczności, które szukają ze sobą dialogu – to często pojawiający się wniosek.

Ponadto wzięliśmy udział w wielojęzycznym spotkaniu (Multilanguage Meeting). Mogliśmy na nim porozmawiać z ludźmi z całego świata, którzy mieszkają w Katowicach. Rozmawialiśmy także o naszym Bid Booku z nastolatkami z pięciu różnych szkół w Metropolii (więcej na ten temat w **Q16**). Zaprosiliśmy dzieci uchodźcze z Ukrainy do wspólnego pieczenia pizzy i dzielenia się swoimi zainteresowaniami. Zorganizowaliśmy także w każdym podregionie Metropolii kilka spotkań dla pedagogów i organizacji pozarządowych, które będą kontynuowane do września 2024 roku.

Na zabawę nigdy nie jest za późno! 20% seniorów biorących udział w badaniu zadeklarowało, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy odwiedziło centrum kultury (średnia dla całej populacji wynosi 22%). W Polsce to przede wszystkim centra kultury organizują zajęcia specjalnie dedykowane seniorom, wspierane od lat przez ukierunkowaną politykę i finansowanie, co pozwala na tworzenie oferty atrakcyjnej i dostępnej dla tej grupy. Dzięki takim działaniom seniorzy nie są marginalizowani, lecz odpowiednio wspierani.

Chcielibyśmy jednak stworzyć więcej możliwości, by zwiększyć te 20% i zachęcić do bardziej międzypokoleniowej zabawy. Pragniemy zaangażować tę grupę w program wolontariatu międzypokoleniowego. W **Grandfather's Spoon** zaprosimy seniorów do opowiedzenia swoich historii, które będą podstawą do stworzenia wystawy i komiksu. Grają oni również istotną rolę w **Podziel się dzielnicą**, gdyż nikt inny nie zna lepiej historii dzielnicy!

Wciąż chodzimy.
Wciąż rozmawiamy.

←
Zaczęliśmy mapować potrzeby, kontakty i sieci między różnymi sektorami – Tkanki Kultury
Podziel się dzielnicą
↓

Wiemy jednak również, że chcielibyśmy stworzyć więcej możliwości poza strefą „seniorów” [...] i zachęcić do większej ilości zabaw międzypokoleniowych.

Wciąż chodzimy

Po zimie mogliśmy wrócić do naszych mobilnych warsztatów, czyli Podziel się dzielnicą. Przeszliśmy prawie całe Katowice, ale wciąż mamy kilka dzielnic do odwiedzenia i wiele historii do wysłuchania. W czerwcu i lipcu 2024 roku do naszych sąsiedzkich spacerów dołączyły kolejne miasta Metropolii – Chorzów i Radzionków.

Z uwagi na skromny udział młodzieży na spacerach w ramach **Podziel się dzielnicą**, rozpoczęliśmy we współpracy z stowarzyszeniem Przestrzeń Otwarcia projekt **Follow Me. Przewodnik po miejscach ważnych**. Projekt ten udziela głosu młodym mieszkańcom i mieszkankom Katowic (pilotażowo- dzielnic Szopienice), pozwala im opowiadać o przestrzeniach, które są ważne w ich codziennym życiu. Rozpoczęliśmy rozmowy z młodymi ludźmi i wysłuchaliśmy opowieści o najbliższym otoczeniu. Efektem będzie przewodnik w formie autorskiego artzina, stanowiący wspólną, wieloaspektową i wielogłosową opowieść o okolicy, gdzie dziś się dorasta, nawiązuje relacje i spędza czas.

Spójnik!

Społeczności lokalne są istotną częścią naszego programu mikrograntowego Spójnik! To one zgłaszały lokalnym instytucjom i organizacjom pozarządowym pomysły na wydarzenia, które powinny znaleźć się w naszej kandydaturze.

Jeżeli wygramy, chcemy od 2025 roku rozszerzyć Spójnik! o grupy nieformalne, lokalne społeczności, tak by każda osoba mogła złożyć projekt bez pośrednictwa i dołączyć do ESK. Pozwoli to silnie zaangażować mieszkanki i mieszkańców.

Planujemy utrzymać program Spójnik! w okresie do 2029 roku, a także później, jako dziedzictwo ESK.

Wiecej pomysłów!

Chciliśmy stworzyć tę kandydaturę i plany ESK wspólnie ze wszystkimi mieszkańcami i mieszkankami, dlatego ogłosiliśmy drugi otwarty nabór projektów **Zgłoś swój pomysł!**

Propozycję do programu Katowice GZM 2029 mogła przedstawić każda osoba, bez względu na wiek czy miejsce zamieszkania. Pomysł można było zgłosić różnymi kanałami, m.in. poprzez kontakt bezpośredni, wypełnienie formularza do pobrania z naszej strony, z udziałem tłumacza Polskiego Języka Migowego oraz poprzez formularz online. Zebraliśmy 100 pomysłów. Jeżeli otrzymamy tytuł ESK, zaprosimy autorów i autorki wybranych propozycji do współtworzenia kluczowych elementów programu.

Przykłady autorów i projektów z drugiego otwartego naboru: Przemysław Michałek: **Not Just Mines – Getting Lost in Katowice** oraz Tomasz Łuczak: **Music on the House**.

Naciśnij Play!

Jeżeli uda nam się wygrać konkurs, od razu przystąpimy do realizacji kolejnych elementów programu. Chcemy zaangażować jak najwięcej mieszkańców i mieszanek, zaprosić jeszcze więcej osób do przyłączenia się do naszej gry oraz kontynuować projekty, które rozpoczęliśmy w latach ubiegania się o tytuł, jak **Podziel się Dzielnicą** czy **Spójnik!**

W 2025 roku **Balkan Express** wystartuje z dużymi plenerowymi sesjami malarskimi i wystawą, w której każdy będzie mógł wziąć udział.

Ważną uwagą, która padła ze strony młodzieży, jest brak konsultacji wydarzeń i działań skierowanych do tej grupy wiekowej bezpośrednio z nimi oraz nieoddawanie im inicjatywy. Zatem w projekcie **Kato4U** zaangażujemy ją już na etapie projektowania przestrzeni poprzez warsztaty z architektami wnętrz, obejmujące podejście design thinking. Projekt rozpoczniemy odpowiednio wcześniej, by w 2029 roku działały już 22 takie punkty.

W ramach projektu **Music on the House**, który stanowi część **International Radio Orchestras Festival**, mieszkańcy będą mogli stworzyć swoistą, własną przestrzeń koncertową w swoich domach, garażach lub ogrodach i nawiązać bliski kontakt z muzykami.

Zaprosimy również mieszkańców, by wzięli udział w projekcie i wystawie **Grandfather's Spoon** i opowiedzieli wielką śląską historię za pośrednictwem małych przedmiotów. Zostaną również zaproszeni do stworzenia komiksu na ten temat.

Muzyka ma korzystny wpływ na dobrostan człowieka, redukuje stres, przeciwdziała depresji. Chcemy, by była częścią życia ludzi od najmłodszych lat. **Jolly Youth Orchestra JOY** będzie uczyć dzieci w szkołach podstawowych gry na instrumentach dętych od 2025 roku. W 2029 roku, w ramach projektu **EUphoria**, dzieci z JOY, wraz z uczestnikami z innych krajów UE, skomponują i wykonają wspólnie prostą melodię hymnu z okazji 25-lecia członkostwa Polski w Unii Europejskiej, a następnie zagrają ją na rozpoczęcie uroczystego pochodu ulicami miasta.

Q15

Możliwości dla grup mniej uprzywilejowanych

We wstępie do tego rozdziału stwierdziliśmy, że nowa definicja kultury nie byłaby możliwa bez uwzględnienia szerokiego grona osób z grup marginalizowanych lub defaworyzowanych. Zidentyfikowaliśmy grupy wymagające szczególnego wsparcia oraz opisaliśmy plany stworzenia rodzaju „instytucjonalnej empatii”.

Proces, nie projekt

W katowickim biurze Katowice GZM 2029 utworzymy Zespół ds. Dostępności. Będzie on wdrażał rozwiązania z zakresu dostępności w naszym programie, a jego współpracownikami i współpracownikami będą rzecznicy własnych praw (self advocate). Wszak jedno ze staropolskich praw stanowiło: „Nihil novi sine communi consensu”, czyli „Nic o nas bez nas”.

Program **Metropolia Kultury** ma na celu budowanie potencjału kadr kultury, w tym edukowanie organizatorów i decydentek w zakresie dostępności kultury. Program uruchomiono w 2023 i jest kontynuowany w 2024 roku, w ramach działań szkoleniowych i warsztatowych, w tym szkoleń związanych z dostępnością usług kulturalnych w różnych typach instytucji. Wyniki tych przedsięwzięć szkoleniowych są coraz częściej widoczne w działalności podmiotów sektora kultury.

Organizujemy regularne spotkania na temat dostępności z przedstawicielami i przedstawicielkami instytucji kultury w Metropolii. Spotkaliśmy się w tej sprawie również z reprezentacją sektora pozarządowego, a katowicka Rada Pożytku Publicznego jednogłośnie poparła naszą kandydaturę. Duża część naszych warsztatów jest prowadzona przez profesjonalistki z trzeciego sektora (np. warsztat na temat standardów ochrony małoletnich przygotowało Stowarzyszenie Moc Wsparcia, które prowadzi młodzieżowy ośrodek interwencji kryzysowej).

Brak współpracy między instytucjami kultury uznaliśmy za jedno z naszych największych wyzwań. Dlatego też, wspólnie z przedstawicielkami i przedstawicielami instytucji kultury (koordynatorkami ds. dostępności) z regionu, rozpoczęliśmy prace nad stworzeniem Metropolitalnej Karty Dostępnej Kultury (MKDK) – dokumentu stanowiącego zobowiązanie na rzecz zapewnienia dostępności kultury, będącego jednocześnie impulsem do regularnych spotkań i wymiany doświadczeń. Wszystkie propozycje do programu ESK muszą być zgodne z wypracowanymi wytycznymi.

mi. Należy też pamiętać, że MKDK przedstawi również wytyczne w zakresie komunikowania i promowania dostępności oraz tego, jak rozmawiać o niej z odbiorcami. Uwagi o dostępności są ujęte we wstępnych informacjach o projektach.

Podczas pierwszego spotkania koordynatorzy dostępności wskazali wiele przeszkód, lecz zarazem mówili o dostępności i integracji z pasją, pozytywnym nastawieniem oraz nadzieją, że sprawy pójdą w dobrym kierunku.

„Przyjazne audyty” prowadzone w instytucjach to jeden z pomysłów, który chcemy wdrożyć do programu Metropolia Kultury. To prosty, ale skuteczny pomysł typu job shadowing – wzajemne odwiedzanie się i sprawdzanie (audytowanie) dostępności, zakończone rekomendacjami i wskazówkami, jak poprawić ten aspekt w danej instytucji, zarówno pod względem przestrzeni, jak też programu oraz komunikacji.

Istnieje wiele wspólnych przykładów stosowanych w Unii Europejskiej, które warto przeanalizować, dlatego w ramach programu Metropolia Kultury organizujemy wizyty szkoleniowe u naszych europejskich partnerów.

Make Culture Great Again! – Anonim

Uczestnictwo w kulturze zadeklarowało jako „nieważne” 34% mieszkańców i mieszanek Metropolii o niższym poziomie wykształcenia, w porównaniu do 8% osób posiadających wyższe wykształcenie. To samo stwierdziło 28% mieszkańców o najniższych dochodach – w porównaniu z 9–15% osobami lepiej sytuowanymi. Konieczne jest przygotowanie programu, który będzie angażujący, pozbawiony barier finansowych i edukacyjnych. Co ciekawe, tylko 10% mieszkańców i mieszanek posiadających dzieci przystało na „nieważność kultury”. Czy zatem dzieci są „lokomotywą” uczestnictwa w kulturze?

Dostęp do znacznej części naszego programu będzie nieodpłatny, przy możliwie najniższych trudnościach mogących wpływać na decyzję o uczestnictwie. Nawiązaliśmy również współpracę z dostawcą usług komunikacji miejskiej w Metropolii (autobusy i tramwaje). Będziemy wspólnie organizować dodatkowe, często bezpłatne, przejazdy na organizowane przez nas wydarzenia.

Przyjmowanie naszych sąsiadów

W Katowicach i Metropolii przebywa ponad 250 tysięcy uchodźców i uchodźczyń z Ukrainy.

Tworzy się wiele inicjatyw mających na celu ich integrację. Wciąż jednak istnieją obszary, które wymagają uwagi. Międzynarodowy Instytut Socjologii w Kijowie oszacował, że tylko 22% uchodźców i uchodźczyń nauczyło się języka polskiego na poziomie podstawowym, a tylko 10% mówi płynnie.

Different Voices to jeden z projektów, który proponuje integrację poprzez spotkania nowych mieszkańców lub osób o specjalnych potrzebach – będzie to możliwe na przykład poprzez projekt **Holosy** (słowiański biały śpiew dla polskich i ukraińskich kobiet) lub **Lift Your Spirits** (chóry dla osób z depresją). Halyna Khalymonyk, członkini naszej Rady Konsultacyjnej, zamierza skoncentrować się na młodzieży uchodźczej. Jest to grupa siłą wyrwana ze swoich społeczności i kręgów rówieśniczych, a zatem szczególnie potrzebująca wsparcia.

Grupę ukraińskich nastolatków poznaliśmy podczas wspomnianych wcześniej warsztatów kulinarnych, podczas których mogli otworzyć się w bezpiecznej i przyjaznej atmosferze. Zadeklarowali, iż potrzebują miejsc, w których mogliby poczuć się jak w domu.

Rozwijamy wysoce wyspecjalizowane projekty edukacji nieformalnej o potencjale integracyjnym, takie jak **Let's Play i Kutzowisko: Szkoła Filmowa i Medialna dla Młodzieży**. Nie ma lepszego sposobu na integrację, niż wspólna praca nad ciekawym projektem, pobudzającym kreatywność.

Możemy mówić we własnym imieniu

W biurze Katowice GZM 2029 będziemy nadal szukać sposobów zwiększenia dostępności naszego programu. Obecnie prowadzimy regularne spotkania z grupami marginalizowanymi i/lub defaworyzowanymi. Wyniki tych spotkań są następujące:

- Nasz Okrągły Stół g/Głuchych stworzył projekt **Listen Up!**, który „odwraca” dostępność.
- Lokalne przedsięwzięcie, prowadzone przez osoby z niepełnosprawnością intelektualną, konsultowało tekst ETR (łatwy do odczytania), zawierający podstawowe informacje o ESK i Play!
- **A New Queerstory of Silesia – Barbórka Parade** – festiwal i prezentacja sztuk performatywnych w ramach kultury queer.
- **Opera Utopia** to wysokiej próby dzieło artystyczne, współtworzone poprzez warsztaty z grupami zagrożonymi wykluczeniem (osoby w kryzysie bezdomności, więźniowie itp.).
- Wspieranie realizacji pokazów filmowych, przedstawień i koncertów z rozszerzonymi napisami oraz w warunkach uwzględniających wrażliwość sensoryczną będzie częścią wytycznych, zawartych w Metropolitalnej Karcie Dostępnej Kultury.
- **Lokalne Huby Kultury** pomogą nam lepiej identyfikować potrzeby lokalnych społeczności i reagować na nie.

Wolontariusze Europy, łączcie się!

Planujemy innowacyjny program wolontariatu międzypokoleniowego, oparty na zasadach koncepcji Play!

II PERSONAL PLAYLIST: Zaoferuje wolontariuszom różne formy zaangażowania (krótkoterminowe, długoterminowe, związane z wydarzeniami, specjalistyczne, studenckie, wolontariat twarzą w twarz i online, np. zespół ds. mediów społecznościowych, zespół ds. obsługi klienta), a także szereg interesujących i różnorodnych zadań (takich jak współpraca z artystami, obsługa publiczności, działania związane z dostępnością kultury).

► **FAIR PLAY:** Zapraszamy wszystkich zainteresowanych wolontariatem, niezależnie od wieku, pochodzenia etnicznego, zainteresowań, wcześniejszego doświadczenia czy umiejętności. Kładziemy nacisk na wymianę doświadczeń, wzajemną inspirację, kulturę i koncentrację na kontaktach międzypokoleniowych. Będziemy inwestować w rozwój i motywację wolontariuszy, m.in. organizując szkolenia, spotkania integracyjne czy dedykowane wydarzenia kulturalne).

Podczas rekrutacji wolontariuszy nawiązemy współpracę ze szkołami, uczelniami wyższymi, lokalnymi organizacjami pozarządowymi, Uniwersytetami Trzeciego Wieku oraz organizacjami senioralnymi. Naszym oficjalnym partnerem jest Instytut imienia Wojciecha Korfatego w Katowicach, lokalny operator programu Erasmus+. Ponadto uruchomimy projekty w ramach Europejskiego Korpusu Solidarności, dzięki czemu zaangażujemy ludzi z całej Europy. Od 2026 roku będziemy również organizować wizyty wolontariackie w innych ESK. Pozwoli im to zdobyć doświadczenie i umiejętności niezbędne do pełnienia roli liderów wolontariatu w 2029 roku. Mamy już potwierdzonych partnerów z Uppsali, Liepaji, Oulu, Kiruny, Leuven i Budweis.

● **TOTAL IMMERSION:** Do pracy z wolontariuszami wprowadzamy nowoczesne, a zarazem łatwe i przystępne rozwiązania, jak wolontariat online, komunikację z wykorzystaniem mediów społecznościowych oraz dedykowanych portali, szkolenia w formie e-learningu, a także interaktywnych zajęć.

◀ **RE:PLAY:** Proponujemy działania, rozwiązania i standardy, których wdrożenie oraz upowszechnienie zaowocuje stałą obecnością wolontariuszy w instytucjach kultury Metropolii.

Q16

Nasza strategia pozyskiwania odbiorców adresowana do młodzieży i szkół

We wstępie opisaliśmy niektóre z planów stojących za naszą strategią pozyskiwania odbiorców. W niniejszym punkcie skupiamy się w szczególności na młodzieży i szkołach.

Zabawa jest najbardziej zaawansowaną formą badań – *Raczej nie Einstein*

Play! to nie tylko nasza koncepcja artystyczna, ale także kluczowe narzędzie pozyskiwania publiczności, szczególnie oddziałujące na młodych ludzi. W **Q5** określiliśmy wizję artystyczną, dzięki której 15-letnia Marta i 8-letni Tymek mogą zapragnąć włączyć się do działania lub zabawy w dowolny sposób. Zaangażowanie młodych ludzi w działalność twórczą i kulturalną to nie tylko ratunek dla systemu kultury, jaki znamy, ale także dla kreatywnej przyszłości.

Flet z marchewki!

Podczas jednego z warsztatów muzycznych dzieci mogły stworzyć flety z popularnych warzyw korzeniowych. Zrobiło to furorę zarówno wśród uczestników, jak też rodziców, a stanowi doskonałe ucieleśnienie (umarchwienie?) koncepcji Play! w praktyce.

Przeprowadzona ankieta wykazała, że ulubione aktywności dzieci w wieku szkolnym, realizowane za pośrednictwem urządzeń elektronicznych, to granie w gry wideo, słuchanie muzyki, przeglądanie i tworzenie treści w mediach społecznościowych (TikTok, Instagram), oglądanie filmów oraz koncertów.

Dla tych, którzy grają w gry wideo, wspólnie z Little Bit Academy przygotowujemy projekt **Let's Play**, który skupi się na tym, co najlepsze w projektowaniu gier. **Kutzowisko Filmowo-Medialna Szkoła dla Młodzieży** będzie miejscem, w którym można rozwinąć internetową pasję do tworzenia treści.

Planujemy również zaangażować dzieci w działania M&E. Chcemy spojrzeć na sztukę i kulturę z ich perspektywy, a także opracować metody badawcze odpowiednie dla tej grupy wiekowej.

W Polsce toczy się szeroka dyskusja na temat praw i autonomii osób niepełnoletnich. Włączamy się w nią w Radzie Konsultacyjnej, która w przyszłości powinna przygotowywać rekomendacje i wytyczne dla naszych projektów. Zależy nam na wyprzedzaniu trendów.

Potrzeba poczucia przyczynowości

Oliwia Myczkowska, jedna z nastoletnich członkiní Rady Konsultacyjnej, powiedziała, że nie wystarczy słuchać tego, co młodzi ludzie mają do powiedzenia. Młodzież musi wiedzieć, że jej punkt widzenia i pomysły będą reprezentowane i wdrażane.

Wraz z lokalną organizacją Agere Aude konsultowaliśmy pierwszy Bid Book ze 110 nastolatkami z pięciu różnych szkół w Metropolii.

Panuje błędne przekonanie, że młodzi ludzie nie doceniają tradycji. Młodzi chcą jednak, by tradycja została zdefiniowana na nowo. Queerowa reinterpretacja śląskich obchodów stanie się elementem **Barbórkowego Pochodu**. Warto jednak zaznaczyć, że 15% uczestników wyraźnie stwierdziło, że nie chciałoby uczestniczyć w tego typu wydarzeniu, być może z powodu stereotypów związanych z osobami LGBTQ+. Poza tą sytuacją, na żadnym spotkaniu konsultacyjnym nie padły stwierdzenia typu: my i oni, miejscowe kontra przyjezdne, osoby z niepełnosprawnościami i bez. Te opozycje wydają się zacierać, ustępując miejsca ciekawości i szczerzej otwartości, znacznie większej niż w przypadku starszych pokoleń.

Nastolatkom spodobał się pomysł **Piekarnioków** i zaproponowali jego poszerzenie o międzypokoleniowe warsztaty technik wypieku chleba. Chcą na nowo odkryć swoje miasto i znaleźć nieopowiedziane historie poprzez **City Quest**. Spodobały im się nasze projekty muzyczne, aczkolwiek ostrzegli nas, byśmy uważali na zjawisko zanieczyszczenia hałasem. Projekty **Start Me Up** i **Kato4You** odpowiedzą na ich potrzebę otrzymania kluczy do miejsca, które uznają za swoje.

Wyrazem szacunku dla cudzych opinii i poglądów było wskazanie na potrzebę konsultacji społecznych, na przykład przy tworzeniu graffiti na ścianach budynków w dzielnicach miast Metropolii. W następstwie warsztatów wdrożyliśmy pomysł **Spray and Play** w ramach projektu **48H: Street are ours**.

Mniej niż 50% respondentów i respondentek badań ankietowych uznaje gry wideo za część kultury. Dla osób poniżej 30 roku życia stwierdzenie, że gry są dziedziną kultury i mogą być sztuką jest truizmem. Dla tych, którzy w to wątpią, przygotowaliśmy działania edukacyjne i popularyzatorskie, takie jak wystawa **History of the Video Games** czy seminaria w ramach **Exploring the Light and Dark Side of Play**.

Młodzi ludzie uważają zmiany klimatu i transformację energetyczną za kwestię, którymi należy się zająć (również) poprzez działania kulturalne. Będziemy pracować z nimi nad stworzeniem **Karty Zielonej Kultury**.

W ramach spacerów **Podziel się dzielnicą** grupy młodzieży będą miały szansę stworzyć i opublikować własne mapy. W ramach Katowice GZM 2029 będą mogły poczuć, że Metropolia należy do nich.

Młodzi ludzie dzielą się swoją okolicą – Follow Me. Przewodnik po miejscach ważnych.

Zaangażowanie młodych ludzi w działalność twórczą i kulturalną to nie tylko ratunek dla systemu kultury, jaki znamy, ale także dla kreatywnej przyszłości, dzięki której chcemy budować naszą Metropolię.

5

Ządzanie

5.1

Finanse

Q17

Całkowity budżet operacyjny

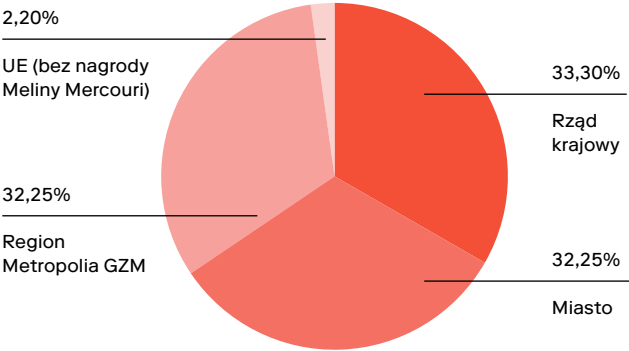
CAŁKOWITY DOCHÓD NA POKRYCIE WYDATKÓW OPERACYJNYCH	€	%
Z SEKTORA PUBLICZNEGO	45 890 000	94,4%
Z SEKTORA PRYWATNEGO	2 700 000	5,6%
Ogółem	48 590 000	100%

Zmiana w budżecie wynika z decyzji Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Na etapie preselekcji nie był znany wkład finansowy państwa w projekt, a jedynie szacunki, odwołujące się do wkładu dla Wrocławia w 2016 roku. W 2024 roku Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego potwierdziło swoje wsparcie na poziomie 15 290 000 EUR.

Q18

Dochód z sektora publicznego

DOCHODY Z SEKTORA PUBLICZNEGO NA POKRYCIE WYDATKÓW OPERACYJNYCH	€	%
Rząd krajowy	15 290 000	33,30%
Miasto	14 800 000	32,25%
Region Metropolia GZM	14 800 000	32,25%
UE (bez nagrody Meliny Mercouri)	1 000 000	2,20%
Ogółem	45 890 000	100%

MIASTO: Decyzja o finansowaniu ESK została podjęta jednogłośnie uchwałą Rady Miasta nr III/19/24 w dniu 29 maja 2024 roku.

REGION: Budżet projektu ESK został przyjęty jednogłośnie decyzją Zgromadzenia Metropolii (złożonego z prezydentów, prezydentek, burmistrzów i burmistrzyń 41 gmin Metropolii) nr LVI/421/2023 w dniu 13 września 2023 roku.

PAŃSTWO: W kwietniu 2024 roku Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego potwierdziło pisemnie wkład finansowy państwa w projekt ESK.

Q20

Wsparcie finansowe z programów unijnych na poczet budżetu operacyjnego

Jeżeli grać, to najlepiej razem! Szukamy dodatkowych opcji finansowania, by móc powiększyć planszę do gry. W przypadku wielu projektów pozyskaliśmy partnerów, z którymi chcemy składać wspólne wnioski o dofinan-

PROGRAM UE / KOMPONENT (2025–2029)	NASZ PROJEKT	PARTNER W ZAKRESIE FINANSOWANIA	POWIĄZANIE
Kreatywna Europa: Kultura i MEDIA, komponent międzysektorowy	- Kutzowisko Szkoła Filmowa i Medialna dla Młodzieży - Moving Stages /Ruchome sceny - Let’s Play/Zagrajmy - The History of Video Games/ Historia gier wideo	- Instytucja Filmowa Silesia Film - Do ustalenia - Little Bit Academy - Hub gamingowo-technologiczny	Promowanie nowych kreatywnych form łączących kilka sektorów dzięki innowacjom lub wykorzystaniu technologii
Erasmus+	- Metropolia kultury - EUphoria - Program wolontariatu kładący nacisk na udział młodych ludzi	8 lokalnych partnerów - Do ustalenia - Instytut im. Korfantego	Promocja międzynarodowego dialogu i edukacji, wymiana kulturalna
Europejski Korpus Solidarności	Program wolontariatu kładący nacisk na udział młodych ludzi	Instytut im. Korfantego	Angażowanie młodzieży i organizacji zajmujących się solidarnością i wolontariatem
Nowy europejski Bauhaus	Piekarniok	Festiwal Miast Partnerskich Łączy nas chleb	Eksperymentalny składnik wzorniczy, promujący zrównoważoną przyszłość
Program Obywatele, Równość, Prawa i Wartości	- Opera Utopia - A New Queerstory of Silesia – Barbórka Parade	- Opera Śląska - Śląsk Przeglęty NGO	Zaangażowanie artystyczne i kulturalne jest ważnym narzędziem promowania wspólnych pozytywnych wartości
Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności	- Lokalne huby kultury - Move your Brass/Rusz tubę	8 local partners - Silesian Association of Choirs and Orchestras	Inicjatywa przewodnia UE, mająca na celu złagodzenie gospodarczych i społecznych skutków pandemii COVID-19
Fundusz Azylu, Migracji i Integracji	- Different Voices - Holosy	- Fundacja Chórtownia - Śląski Związek Chórów i Orkiestr	Wzmocnienie i rozwój wspólnego europejskiego systemu azylowego
Fundusz sprawiedliwej transformacji	InduNature 2029	Do ustalenia	Wsparcie dla terytoriów stojących przed poważnymi wyzwaniami społeczno-gospodarczymi, wynikającymi z przejścia na model neutralności klimatycznej
The Digital Europe	Medialab	Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach	Innowacje w sektorze, dzięki nowoczesnym technologiom i cyfryzacji, zarówno jako medium, jak i narzędzie

sowanie. Na przykład do programu Kreatywna Europa planujemy aplikować z naszymi partnerami, Teatrem Śląskim i Teatrem Zagłębia.
Pozyskiwanie funduszy nie jest łatwe, dlatego planujemy skorzystać z pomocy. Oprócz pozyskiwania dodatkowych funduszy od prywatnych sponsorów, nasz menedżer ds. pozyskiwania funduszy będzie koordynował współpracę z zewnętrzną organizacją pozarządową lub firmą, która pomoże w rozpoznaniu możliwości finansowania za pośrednictwem programów prywatnych, krajowych i europejskich.

Tabela przedstawia programy i projekty, które mogą ubiegać się o dodatkowe finansowanie z programów finansowania Unii Europejskiej.

Q21

Harmonogram dochodów budżetu operacyjnego

ŹRÓDŁO DOCHODU NA WYDATKI OPERACYJNE	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
EU			100 000	250 000	300 000	350 000		
Rząd krajowy*					12 645 000	2 645 000		
Miasto	329 000	705 552	940 736	940 736	1 646 288	10 566 688	300 000	300 000
Region	470 000	705 552	940 736	940 736	1 646 288	10 566 688	300 000	300 000
Sponsorzy		200 000	500 000	500 000	500 000	1 000 000	100 000	100 000
Ogółem	799 000	1 611 104	2 481 472	2 631 472	16 737 576	25 128 376	700 000**	700 000**

* Nie było bezpośrednich konsultacji z Ministerstwem w sprawie alokacji środków. Z pisma Ministerstwa wynika, że finansowanie przewidziano na lata 2028–2029.

** Środki wskazane na lata 2030 i 2031 to dodatkowe środki na projekty i działania ESK, które nie są ujęte w ogólnym budżecie ESK.

Q22

Zaangażowanie sponsorów i partnerów we wsparcie programu Katowice GZM 2029

Katowice, dawniej słynące z górnictwa i hutnictwa, obecnie przekształcają się w centrum nowoczesnych technologii i międzynarodowego biznesu. Dzięki kandydaturze o ESK do gry wkracza również koncepcja Play! Zagrajmy również w grę biznesową. Miasto zdobyło takie wyróżnienia, jak 5. miejsce w rankingu fDi Intelligence European Cities and Regions of the Future 2022/2023 oraz zaszczytne miejsce w pierwszej dziesiątce rankingu Large European Cities of the Future 2023.

Katowice są ponadto areną wielu międzynarodowych wydarzeń, takich jak finały Intel Extreme Masters czy konferencja EuroScience 2024, dzięki czemu strategia promocyjna Katowice GZM 2029 zapewnia sponsorom sukces wizerunkowy i wysokie zasięgi. 290 ty-

sięcy mieszkańców i mieszkańek miasta oraz 2,2 mln Metropolii to atrakcyjna destynacja pod względem promocyjnym. Długi horyzont czasowy działań rozpoczynających się w 2025 roku pozwoli firmom zaplanować budżety reklamowe oraz opracować oryginalne, chwytliwe formy promocji, dopasowane do programu i ogólnego wydźwięku obchodów. Chcemy zaprosić sponsorów do przyłączenia się jako Gildia Graczy, która podejmuje misję wspierania szczytnego celu, jakim jest Play!

Sponsorzy strategiczni

Planujemy rozpocząć działania związane z pozyskiwaniem sponsorów strategicznych w 2025 roku od przygotowania ramowej oferty sponsorskiej. Utworzymy stanowisko specjalisty ds. fundraisingu w naszej organizacji i będziemy ściśle współpracować z firmą specjalizującą się w fundraisingu, która pomogła nam przygotować strategię działań w tym zakresie.

Nawiązywaniu i rozwijaniu kontaktów biznesowych służyć będą także duże wydarzenia biznesowe i gospodarcze organizowane w Katowicach, jak Europejski Kongres Gospodarczy.

Sponsorzy, którzy odpowiednio wcześniej przystąpią do ESK 2029, będą mogli nie tylko zaplanować środki finansowe w budżecie reklamowym na rok 2029

i lata przygotowawcze, ale także wypracować oryginalne formy promocji, wpisujące się w wybrane wydarzenia ESK, a także odpowiadające aktualnym trendom i wykorzystujące coraz bardziej atrakcyjne możliwości technologiczne.

Oprócz sponsoringu finansowego przewidziana jest współpraca sponsorska w formie rzeczowego wsparcia organizacyjnego, w tym: nieodpłatne udostępnienie powierzchni, czasu reklamowego, terenów i nieruchomości na realizację wydarzeń czy samochodów elektrycznych na potrzeby pracowników biura ESK 2029, którzy przez cały rok będą przemieszczać się po mieście i Metropolii.

Branże o wysokim potencjale sponsoringowym dla projektu Katowice GZM 2029 to m.in: FMCG, marki modowe, producenci samochodów, IT, telefonia, linie lotnicze, sieci hoteli, biura podróży, sieci handlowe, centra handlowe, a także firmy wydobywcze i energetyczne. W Katowickiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej działa 600 firm, między innymi z Francji, Włoch, Niemiec i USA.

Małe i średnie przedsiębiorstwa

Przedsiębiorstwa z sektora MŚP działają w bezpośrednim kontakcie z lokalną społecznością, a ich właściciele często są jej członkami. Planujemy zorganizowanie programu Local Heroes, w ramach którego

firmy udostępnią powierzchnię reklamową, a my w zamian umożliwimy korzystanie z marki i będziemy informować o naszym partnerstwie. Firmy mogą wspierać wydarzenia finansowo, rzeczowo, technicznie, promocyjnie oraz poprzez wolontariat pracowniczy. Aby partnerstwo doszło do skutku, kluczowe będą długofalowe działania informacyjne i edukacyjne, skierowane do lokalnych przedsiębiorców. Planowane są serie warsztatów, mających na celu poprawę umiejętności w zakresie komunikacji i marketingu, korzystania z narzędzi cyfrowych, kreatywności, CSR oraz przeciwdziałania mowie nienawiści w Internecie.

Instytucje i przedsiębiorstwa publiczne

Podmioty publiczne w Metropolii mają duży potencjał finansowy i organizacyjny. Kluczowym działaniem, korzystnym dla nas zarówno pod względem kosztowym, jak też promocyjnym, będzie nawiązanie współpracy z Zarządem Transportu Metropolitalnego, Kolejami Śląskimi oraz Międzynarodowym Portem Lotniczym Katowice w dwóch obszarach:

1. Zapewnienie bezpłatnego transportu uczestnikom i odbiorcom wydarzeń ESK (taka sytuacja miała już miejsce w przypadku kongresu Metropolia Kultury w 2023 roku). Oferta bezpłatnego transportu jest silnym

argumentem promującym wydarzenia i ułatwiającym podjęcie decyzji o uczestnictwie (zwłaszcza osobom spoza Katowic oraz z zagranicy).

2. Wykorzystywanie potencjału promocyjnego: tramwaje, autobusy (łącznie 1700 pojazdów), pociągi (66 składów, 400 kursów dziennie), przystanki autobusowe i tramwajowe oraz stacje kolejowe (łącznie ponad 7000), lotnisko międzynarodowe (ponad 5 milionów pasażerów rocznie). Metropolitalna infrastruktura transportowa to przestrzeń przydatna do promowania i informowania o wydarzeniach ESK.

Organizacje pozarządowe

W województwie śląskim zarejestrowanych jest ponad 12 tysięcy organizacji pozarządowych, z których wiele zajmuje się kulturą, edukacją i aktywizacją społeczną. Współpraca z trzecim sektorem zapewni organizatorom specjalistów w dziedzinie kultury i edukacji, zwłaszcza dzieci i młodzieży. Wsparcie ze strony fundacji korporacyjnych, których liczba wzrosła w ciągu ostatniej dekady, może obejmować finansowanie, wolontariat pracowniczy oraz zaangażowanie społeczne pracowników.

Fundacje coraz częściej angażują pracowników firmy założycielskiej w działania społeczne, oferując im możliwość wolontariatu lub udziału w akcjach społecznych (40% fundacji prowadzi wolontariat pracowniczy, a 63% podmiotów organizuje aktywność społeczną swoich pracowników). Stwarza to możliwość zaangażowania

sponsorów i pracowników jako współtwórców ESK. Jako pierwsze kroki w naszej strategii fundraisingowej planujemy następujące działania:

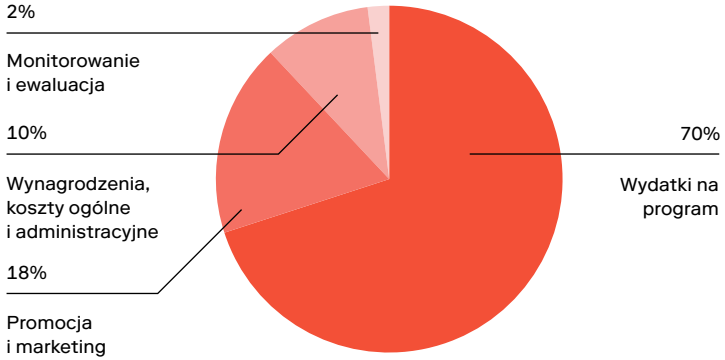
- zaproszenia do gry i przystąpienia do naszej Gildii Graczy w Europejskiej Stolicy Kultury, przynoszące odpowiednie korzyści,
- tworzenie materiałów promocyjnych, częściowo generowanych przez sztuczną inteligencję, które przedstawiają korzyści płynące ze sponsoringu, w tym oczekiwany zasięg i wpływ organizowanych wydarzeń,
- raporty z wydarzeń międzynarodowych i krajowych już organizowanych w Metropolii oraz wydarzeń krajowych (konferencje, kongresy, szczyt klimatyczny itp.), które pokazują efekty sponsoringu,
- spotkania i wydarzenia networkingowe,
- udział w konferencjach, targach i zjazdach w celu nawiązania kontaktów z przedstawicielami firm,
- ceremonia wręczenia nagród sponsorom, by docenić ich wkład, zwiększyć zaangażowanie i przyciągnąć więcej firm do współpracy,
- stworzenie programu lojalnościowego, oferującego korzyści z długofalowego partnerstwa sponsorskiego.

Uważamy, że sponsoring to nie tylko dawanie pieniędzy, ale także wzajemne zaproszenie do gry na równych zasadach, a jednocześnie do tworzenia czegoś wspólnie.

Q23

Struktura budżetu operacyjnego

STRUKTURA BUDŻETU OPERACYJNEGO	€	%
Wydatki na program	34 013 000	70
Promocja i marketing	8 746 200	18
Wynagrodzenia, koszty ogólne i administracyjne	4 859 000	10
Monitorowanie i ewaluacja	971 800	2
Ogółem	48 590 000	100

Q24

Harmonogram wydatkowania budżetu operacyjnego

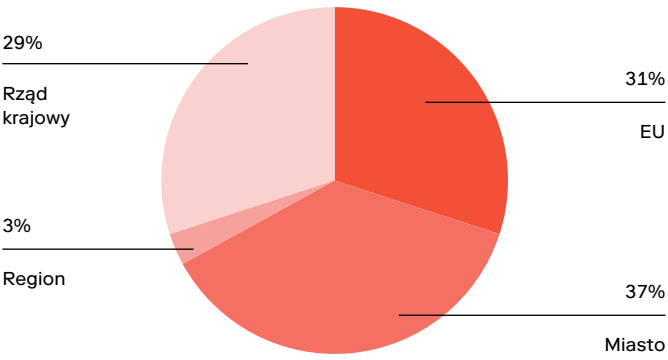
WYDATKI	PROGRAM		PROMOCJA I MARKETING		WYNAGRODZENIA, KOSZTY OGÓLNE I ADMINISTRACYJNE		MONITOROWANIE I EWALUACJA	
	€	%	€	%	€	%	€	%
2024*	271 660,00		247 690,00		79 900,00		199 750,00	
2025	1 020 390,00	3	262 386,00	3	161 110,40	3	48 590,00	5
2026	1 700 650,00	5	437 310,00	5	248 147,20	5	68 026,00	7
2027	1 700 650,00	5	524 772,00	6	263 147,20	5	48 590,00	5
2028	11 224 290,00	33	3 411 018,00	39	1 673 757,60	35	320 694,00	33
ECOC 2029	18 367 020,00	54	4 110 714,00	47	2 512 837,60	52	485 900,00	50
2030*	455 000,00		105 000,00		70 000,00		70 000,00	
2031*	455 000,00		105 000,00		70 000,00		70 000,00	
Ogółem 2025–2029	34 013 000,00		8 746 200,00		4 859 000,00		971 800,00	

* Dodatkowe fundusze nieujęte w Q17/Q23.

Q25

Dochód na poczet wydatków kapitałowych

DOCHÓD Z SEKTORA PUBLICZNEGO NA POKRYCIE WYDATKÓW KAPITAŁOWYCH	€	%
Rząd krajowy	83 000 000	29
Miasto	103 000 000	37
Region	9 000 000	3
EU	85 000 000	31
Ogółem	280 000 000	100

Q26

Zobowiązania finansowe dotyczące wydatków kapitałowych

Inwestycje wskazane w niniejszej aplikacji to projekty, które są już realizowane, a środki na ich realizację zostały zabezpieczone.

Centrum Edukacji Muzycznej – „Dom Kilara” – w 2024 roku zakończą się ostatnie prace oraz rozpocznie się montaż ekspozycji i wyposażenia. Otwarcie obiektu planowane jest w 2026 roku. Decyzją miasta operatorem budynku będzie instytucja Katowice Miasto Ogrodów. Wszystkie środki na inwestycję są zabezpieczone.

Hub Gamingowo-Technologiczny – projekt architektoniczny został wybrany, a prace ziemne i renowacyjne zabytkowych budynków przemysłowych rozpoczną się w 2024 roku. Zakończenie pierwszych faz projektu planowane jest na 2026 rok, a większość kompleksu ma zostać ukończona w 2029 roku. Podział prac na trzy etapy pozwala użytkować budynek podczas trwania dalszych prac nad całym kompleksem. Fundusze na budowę zostały zabezpieczone w budżecie miasta, państwa i regionu. W ramach Funduszy Europejskich dla Województwa Śląskiego na lata 2021–2027 przeznaczono na ten cel ponad 72 mln euro.

Dom Kultury Witosa – projekt jest w pełni zabezpieczony finansowo.

Centrum Himalaizmu im. Jerzego Kukuczki – wszczęto procedurę pozyskania środków z funduszy unijnych. Opracowano projekt architektoniczny, a przetarg na budowę jest w toku. Planowane otwarcie Centrum – 2027 rok. Decyzją miasta operatorem obiektu będzie instytucja Katowice Miasto Ogrodów.

Q27

Wsparcie finansowe z programów unijnych na poczet wydatków kapitałowych

Inwestycje zawarte w niniejszej aplikacji korzystają z dofinansowań unijnych – głównie z Funduszy Województwa Śląskiego na lata 2021–2027. Hub Gamingowo-Technologiczny może zostać rozbudowany, na co planuje się pozyskać środki unijne, w tym z Krajowego Planu Odbudowy lub wykorzystując nowe mechanizmy finansowe (w nowej perspektywie finansowej UE).

Q28

Harmonogram wpływu dochodów na pokrycie wydatków kapitałowych

ŹRÓDŁO DOCHODU NA WYDATKI KAPITAŁOWE (€)	2024	2025	2026	2027	2028	2029
EU	10 000 000	28 000 000	47 000 000			
Rząd krajowy	11 000 000	26 000 000	44 000 000			
Miasto	10 000 000			27 000 000	27 000 000	27 000 000
Region				3 000 000	3 000 000	3 000 000
Ogółem	31 000 000	54 000 000	91 000 000	30 000 000	30 000 000	30 000 000

Q29

Kwoty wydatków na nową infrastrukturę kulturalną dla ESK

PLANOWANE INWESTYCJE	€
Dom Kultury Witosa	6 000 000
Centrum Edukacji Muzycznej – Dom Kilara	5 000 000
Hub gamingowo-technologiczny – centrum nowych technologii i gier	250 000 000
Centrum Himalaizmu im. Jerzego Kukuczki	19 000 000

5.2

Struktura organizacyjna

Q30+Q31

Struktura zarządzania i realizacji + Zarządzanie i globalne kierowanie projektem

Katowice Miasto Ogrodów jest instytucją odpowiedzialną za koordynację kandydatury na Europejską Stolicę Kultury 2029. Będzie również pełnić funkcję jednostki odpowiedzialnej za organizację obchodów, z zespołem dedykowanym wyłącznie ESK i dyrektorem zarządzającym w ramach istniejącej organizacji. Miasto Ogrodów jest nierozdzielnie związane z ideą Europejskiej Stolicy Kultury. Po nieudanej próbie uzyskania tytułu w 2016 roku władze miasta postanowiły kontynuować projekt, który wzbudził entuzjazm

w mieście, jego organizacjach kulturalnych, mieszkańcach i mieszkańcach. Tak więc Miasto Ogrodów (tak wówczas brzmiał tytuł naszej koncepcji) żyje dalej! Obecnie instytucja Katowice Miasto Ogrodów jest jedną z największych samorządowych instytucji kultury w Polsce, współrealizującą wiele projektów, jak OFF Festival, Tauron Nowa Muzyka czy JazzArt Festival. Prowadzi również szeroki zakres działań ewaluacyjnych, badawczych oraz edukacyjnych.

Jest to ogromny potencjał, który – w przypadku przyznania nam tytułu – pozwoli naszej instytucji kierować działaniami ESK.

Zalety budowania zespołu ESK pod skrzydłami istniejącej organizacji:

- wyspecjalizowana kadra, która zrealizowała setki (małych i dużych) projektów kulturalnych w całej Polsce, w przestrzeniach kultury i nietypowych miejscach – nawet 320 metrów pod ziemią, w dawnej kopalni węgla,
- know-how w zakresie funkcjonowania mechanizmów finansowania kultury w Polsce, pozyskiwania funduszy krajowych i europejskich,
- 12 000 m² powierzchni biurowej w centrum Katowic, z salą koncertową na 1000 miejsc, przestrzeniami do działań artystycznych i rezydencji artystycznych (możliwość skorzystania z 30 pokoi gościnnych),
- odpowiednie zaplecze techniczne, sprzętowe i transportowe,
- rozległe kontakty międzynarodowe (Miasto Ogrodów jest między innymi operatorem tytułu Miasta Kreatywnego UNESCO i członkiem sieci ICORN).

Chcemy wykorzystywać zasoby w sposób zrównoważony i dlatego, niezależnie od autonomii biura ESK (które będzie wydzielonym oddziałem instytucji), wykorzystamy wszystkie możliwości oraz korzyści płynące z przynależności do dużej instytucji kultury.

NASZE WARTOŚCI

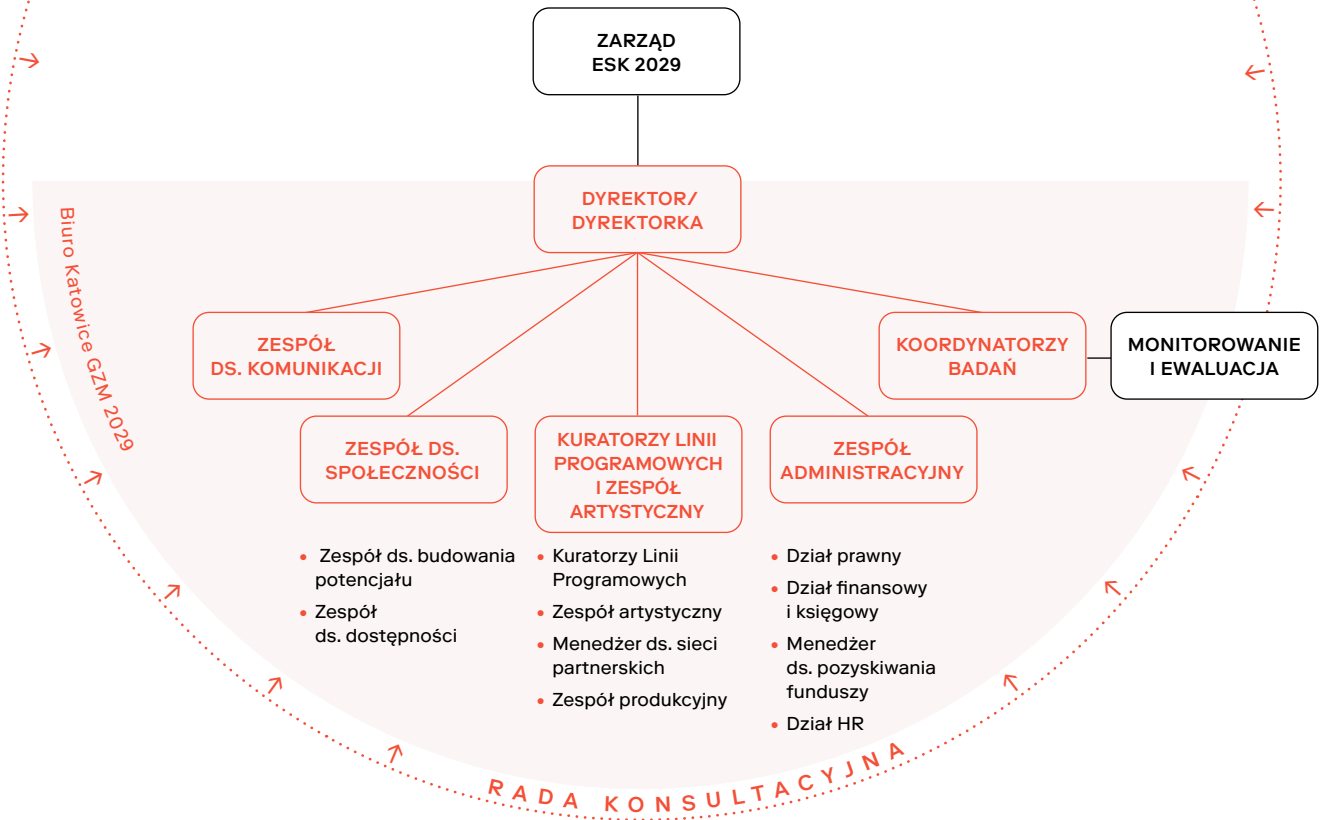
Wartości i filozofia zespołu odpowiedzialnego za starania o tytuł ESK 2029 od samego początku opierały się na zapewnieniu atmosfery zabawy i otwartości, zgodnie z podejściem określonym w niniejszym dokumencie. Obejmują one:

- przejrzystość, równość i otwartość,
- dostępność zarówno dla ludzi i organizacji kultury, jak też dla społeczności,
- rzeczywista reprezentacja szerokiego zakresu interesów i potrzeb,
- zrównoważony rozkład działań pomiędzy Katowicami a Metropolią,
- ciągła ewaluacja działań i doskonalenie,
- otwartość na dialog i Europę.

Wartości te przyświecały nam przy projektowaniu kluczowych założeń dotyczących naszej organizacji, opisanej poniżej.

Struktura zarządzania będzie tak prosta i przejrzysta, jak to możliwe. Opiera się na wieloletnim doświadczeniu dużej instytucji kultury, dogłębnej analizie raportów ewaluacyjnych innych ESK oraz dyskusjach z ekspertkami i współpracownikami.

Najwyższym organem decyzyjnym będzie Zarząd ESK 2029. W jego skład wejdzie jeden przedstawiciel Miasta, jeden przedstawiciel Metropolii, jeden przedstawiciel Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz pięć przedstawicieli/przedstawicielek Metropolii (po jednej z każdego subregionu).

Zarząd ESK 2029 otrzyma możliwość udziału w wyborze Dyrektora Biura Katowice GZM 2029, będzie opiniował budżet i nadzorował cały proces ESK. Ponadto będzie uczestniczył w rozwiązywaniu potencjalnych sytuacji konfliktowych. Zarząd będzie działać jako ciało doradcze Dyrektora i całego Biura. Stanie się łącznikiem na każdym szczeblu politycznym: regionalnym, krajowym czy europejskim. Będzie spotykać się co najmniej cztery razy w roku, począwszy od 2025 roku.

Biuro Katowice GZM 2029 będzie stanowić główny podmiot operacyjny procesu, jako część Miasta Ogrodów, a zarazem autonomiczna jednostka, z dyrektorem i wydzielonym budżetem. Zaletą tego rozwiązania jest możliwość współdzielenia części zasobów (pomieszczeń biurowych, narzędzi biurowych, środków transportu) przy jednoczesnym zachowaniu niezależności.

Rada Konsultacyjna będzie ciałem doradczym dla całego Biura Katowice GZM 2029 (bez uprawnień decyzyjnych), w zakresie procesów społecznościowych i partycypacyjnych, w szczególności zabezpieczy interesy osób pokrzywdzonych i marginalizowanych. Stanie na straży obywatelskich i społecznych obowiązków. Stworzyliśmy już pierwszy projekt regulaminu, dotyczący wyboru i działania tej Rady.

Monitorowanie i ewaluacja

Monitorowanie i ewaluację procesu powierzy się podmiotowi zewnętrznemu, w celu zachowania przejrzystości i uniknięcia konfliktu interesów. Zewnętrzna jednostka ewaluacyjna będzie działać zgodnie z planem określonym w **Q4**. Stanie się odpowiedzialna za monitorowanie realizacji Europejskiej Stolicy Kultury 2029. Ponieważ znaczna część programu ma wbudowany komponent badawczy, w ramach którego koordynatorzy każdego projektu mają obowiązek zebrać pewne dane, planowana jest praca na zasadzie szczerego przyjaciela, w ramach której wyniki własnych badań projektów będą nadzorowane, weryfikowane i udostępniane w regularnych odstępach czasu. Nadzór nad współpracą obejmą koordynatorzy ds. badań Biura Katowice GZM 2029, po których stronie będzie odpowiednie upowszechnienie wyników oraz prezentowane ich szerokiemu gronu odbiorców i odbiorczyń w interesującej, przystępnej formie.

Informacje ogólne o Biurze Katowice GZM 2029

Biuro Katowice GZM 2029 jest zespołem operacyjnym, odpowiedzialnym za zarządzanie wszystkimi bieżącymi procesami oraz wdrażanie programu. Będzie się ono składało z pięciu głównych pionów: administracyjnego, artystycznego, komunikacji, zespołu ds. społeczności i koordynatorów ds. badań.

Dyrektor

Zespół administracyjny

- **Dział prawny**
- **Dział finansowy i księgowy**
- **Menedżer ds. pozyskiwania funduszy**
- **Dział HR**

Kuratorzy linii programowych i zespół artystyczny

- **Kuratorzy Linii Programowych**
Nasz model opiera się na przekonaniu, że decyzje artystyczne powinny zapadać z udziałem grupy, a nie jednej osoby. Główny artystyczny organ decyzyjny, składający się z czterech osób, zostanie wybrany w drodze konkursu po ogłoszeniu naboru. Każda z nich będzie odpowiedzialna za jedną linię programową i obejmie przewodnictwo nad zespołem artystycznym w realizacji programu artystycznego.
- **Zespół artystyczny**
Zespół odpowiedzialny za realizację programu, współpracę z partnerami, warsztaty i bieżące działania. Podlega czterem kuratorom linii programowych.
- **Menedżer ds. sieci partnerskich**
Odpowiedzialny za kontakty z partnerami krajowymi i międzynarodowymi.
- **Zespół produkcyjny**
Pracownicy techniczni, menedżerki wydarzeń, realizatorzy dźwięku.

Zespół ds. Społeczności

- **Zarządzanie społecznosciowe**
Odpowiedzialny za tworzenie **Lokalnych Hubów Kultury** (opisanych w **Q6**), a następnie utrzymanie stałego kontaktu z nimi i innymi lokalnymi podmiotami.
- **Zespół ds. budowania potencjału**
Zarządzanie programem **Metropolia Kultury** opisanym w **Q6**.
- **Zespół ds. dostępności**
Wyspecjalizowany zespół, odpowiedzialny za wprowadzanie udogodnień i ułatwień dla osób z indywidualnymi potrzebami. Tutaj również zatrudnieni zostaną samorzecznicy i samorzeczniczki. Jednostka ta będzie odpowiedzialna za analizę programu i sprawdzenie, które punkty będą najbardziej atrakcyjne dla grup zagrożonych wykluczeniem. To tutaj wdrażane będą konkretne rozwiązania, między innymi audiodeskrypcja, ETR (easy to read), tłumaczenie na język migowy czy alfabet Braille’a.

Zespół ds. Komunikacji

Zadania i cele wyjaśniono w **Q37–41**.

Koordynatorzy badań

Monitorowanie i ewaluacja zostaną powierzone podmiotom zewnętrznym, a ta wewnętrzna jednostka będzie odpowiedzialna za kontakty z wykonawcami, współprojektowanie badań, sporządzanie raportów i proponowanie zmian. Dzięki naszemu doświadczeniu w wizualizacji danych, koordynatorzy badań będą promować ich wyniki w szeroki i interesujący sposób, a także stymulować dyskusję.

Eksperci zewnętrzni

Od początku prac nad pierwszą aplikacją zespół ESK współpracował z wieloma lokalnymi i zagranicznymi doradcami oraz ekspertkami. Pozwoliło to uzyskać zewnętrzną perspektywę i wprowadzić najlepsze praktyki, zwłaszcza w wymiarze europejskim. Zadaniem zewnętrznych ekspertów i konsultantek będzie wspieranie zespołu ESK w jego działaniach, a także przyczynianie się do tworzenia treści i pomysłów w ramach programu. Minimum 30% ekspertów zewnętrznych będzie pochodziło spoza Polski, co ma na celu zapewnienie europejskiego wymiaru projektu. Wybór ekspertek jest dokonywany bezpośrednio przez Biuro Katowice GZM 2029, w oparciu o wiedzę i doświadczenie kandydatek.

STRUKTURA ORGANIZACYJNA		2025	2026	2027	2028	2029
Dyrektor zarządzający	w pełnym wymiarze godzin	1	1	1	1	1
Zespół administracyjny	w pełnym wymiarze godzin	2	2	3	10	10
	niepełny wymiar godzin	1	1	2	5	5
Zespół artystyczny	w pełnym wymiarze godzin	4	7	12	12	15
	niepełny wymiar godzin / freelancers	0	3	8	8	6
Zespół ds. społeczności	w pełnym wymiarze godzin	1	3	5	8	7
	niepełny wymiar godzin / freelancers	1	3	5	7	7
Zespół ds. komunikacji	w pełnym wymiarze godzin	2	4	5	5	6
	part time / freelancers	1	2	5	5	5
Koordynatorzy badań	w pełnym wymiarze godzin	2	3	5	7	8
Total		15	29	51	68	70

Q32

Zapewnienie odpowiedniego zaplecza kadrowego do planowania, zarządzania i realizacji ESK

Zespół Katowice GZM 2029 ma niezaprzeczalne atuty w grze o ESK. Nasza instytucja dysponuje doświadczoną kadrą 73 graczy i graczek – w pełni gotowych do gry! Nie wszyscy z nich zajmą się ESK w pełnym wymiarze godzin. Część zespołu będzie nadal zarządzać naszymi przestrzeniami i realizować dotychczasowe projekty Miasta Ogrodów. Jest to solidna podstawa do działania, lecz biorąc pod uwagę, że nasza kandydatura obejmuje 41 gmin oraz duży i zróżnicowany obszar, planujemy znaczne powiększenie zespołu biura.

Katowice i Metropolia mogą pochwalić się również wieloma doświadczonymi i niezależnymi operatorami i menedżerami kultury, którzy już zgłaszają chęć przyłączenia się do projektu jako członkowie zespołu. Oczekujemy, że w przypadku uzyskania tytułu ESK będziemy mogli zaoferować atrakcyjne warunki zatrudnienia doświadczonym pracownikom, a także nowym graczom z całej Polski. Niektórzy mogą nawet wrócić do Katowic i Metropolii, by wziąć udział w tym projekcie.

Proces aplikacyjny był dla nas, obecnego zespołu Miasta Ogrodów, również ogromnym zastrzykiem nowych doświadczeń i wiedzy. Przeprowadziliśmy naj-

większe badanie kulturalne w Polsce, uczymy się nowych rzeczy podczas warsztatów z partnerami kulturalnymi, umiędzynaradawiamy się poprzez kontakty w Europie i na całym świecie, a także nieustannie prowadzimy dyskusje z partnerami w Metropolii. Budujemy potencjał zespołu ESK oraz innych podmiotów i działaczy kulturalnych w ramach programu **Metropolia Kultury**. Wiedza ma tu kluczowe znaczenie.

Wierzymy w proste zasady: sprawiedliwość, równość, różnorodność i integrację w codziennej działalności, czyli justice, equity, diversity and inclusion, w skrócie JEDI.

Tabela na s. 87 pokazuje, jak będzie wyglądał nasz Zakon Jedi.

Q33

Współpraca z władzami lokalnymi

Katowice GZM 2029, Urząd Miasta i Metropolia działają w trybie multiplayer! Instytucja kultury Katowice Miasto Ogrodów ma solidnie wypracowane mechanizmy współpracy z władzami Miasta oraz Metropolii. Faza przygotowania pierwszej aplikacji pogłębiła i wzmocniła te więzi oraz kanały komunikacji.

Na poziomie zarządzania Zarząd ESK 2029 ma za zadanie utrzymywać łączność między kierownictwem ESK a władzami Katowic i Metropolii.

Dzięki strukturze zgromadzenia metropolitalnego odpowiednie zespoły ESK mogą spotykać się co sześć miesięcy (lub częściej, jeśli zajdzie taka potrzeba) z 41 prezydentami i burmistrzami gmin wchodzących w skład tego organu. W zależności od potrzeb i wymagań (głównie chodzi o zapewnienie prezydentom i burmistrzom bieżącej informacji i zajęcie się kwestiami, które wymagają ich pomocy) będzie to realizowane albo przez dyrektora zarządzającego i jego zespół administracyjny, albo przez zespół artystyczny reprezentowany przez czterech Kuratorów Linii Programowych, a w konkretnych sytuacjach także przez Zespół ds. Komunikacji lub Społeczności.

Na potrzeby Europejskiej Stolicy Kultury w Urzędzie Metropolitalnym zostanie utworzone stanowisko pełnomocnika do spraw ESK. Dzięki temu wszystkie sprawy będą mogły być omawiane w regularnych odstępach czasu.

Podobnie jest w przypadku miasta. Rada Miasta uznała, że Europejska Stolica Kultury wymaga odpowiedniego wsparcia i komunikacji z administracją miejską. W związku z tym, jednogłośnie powołano spe-

cialną Komisję Kultury, której jednym z zadań będzie pełnienie roli pośrednika między Biurem Katowice GZM 2029 a Radą Miasta.

Wiceprezydent ds. Kultury będzie zajmować się wszystkimi kwestiami wymagającymi pomocy ze strony władz miasta.

Q34

Dyrektor zarządzający i zespół artystyczny

Dyrektor/dyrektorka

Dyrektor/dyrektorka Biura Katowice GZM 2029 nie została powołana. Jeżeli tytuł ESK zostanie przyznany Katowicom i Metropolii, natychmiast rozpocznie się proces rekrutacyjny.

Dyrektor ESK zostanie powołany, po wewnętrznym konkursie w ramach instytucji Katowice Miasto Ogrodów, spośród członków zespołu aplikacyjnego, co pozwoli zachować ciągłość i spójność projektu. Kandydaci na stanowisko dyrektora muszą spełniać następujące wymagania:

- rozległe doświadczenie i wykształcenie w zarządzaniu (również międzynarodowym) wydarzeniami kulturalnymi/artystycznymi,
- doświadczenie w procesie budowania partnerstw międzynarodowych,
- duże doświadczenie w planowaniu i zarządzaniu złożonymi projektami,
- znajomość procesu ESK i koncepcji Play!,
- znajomość lokalnego i krajowego środowiska kulturalnego,
- umiejętność pełnienia ról reprezentacyjnych,
- biegła znajomość języka polskiego i angielskiego,
- komunikatywność i umiejętność pracy w zespole, umożliwiającą efektywną współpracę z Zespołem artystycznym.

Zespół artystyczny

Podejmowanie decyzji odnośnie programu artystycznego i zarządzanie nim leży w gestii czterech Kuratorów Linii Programowych.

Grupa ta zostanie powołana w wyniku otwartego konkursu. Proces rekrutacji rozpocznie i zakończy się w 2025 roku.

Kandydaci na stanowisko Kuratorów Linii Programowych powinni posiadać następujące umiejętności:

- wykształcenie kierunkowe (najbardziej odpowiadające konkretnej linii programowej),
- ponad 5 lat doświadczenia kuratorskiego,
- udokumentowana biegłość w tworzeniu i organizowaniu działań kulturalnych dla zróżnicowanych grup odbiorców,
- otwartość i zdolność wdrażania innowacyjnych modeli pracy,
- umiejętność nawiązywania partnerstw (zarówno wewnętrznych, jak też zewnętrznych) oraz tworzenia nowych, kreatywnych relacji z lokalnymi, krajowymi i międzynarodowymi artystami,
- udokumentowane doświadczenie w opracowywaniu, komunikowaniu i zarządzaniu projektami i budżetami,
- biegła znajomość języka angielskiego.

Q35 + Q36

Ocena ryzyka i środki łagodzące

Podczas planowania programu i działań na rok 2029 przeprowadziliśmy szeroko zakrojoną analizę ryzyka.

Opracowaliśmy plan zarządzania ryzykami w oparciu o analizę dokumentów strategicznych i spotkań wewnętrznych oraz nasze bogate doświadczenie w zarządzaniu ryzykami programowymi w ramach instytucji kultury Katowice Miasto

Katowice GZM 2029, Urząd Miasta i Metropolia działają w trybie multiplayer! Instytucja kultury Katowice Miasto Ogrodów ma solidnie wypracowane mechanizmy współpracy z władzami Miasta oraz Metropolii. Faza przygotowania pierwszej aplikacji pogłębiła i wzmocniła te więzi oraz kanały komunikacji.

5.3

Planowanie awaryjne

Ogrodów. Bieżąca ocena ryzyka będzie obowiązkiem zespołu do spraw ewaluacji i monitorowania.

Najbardziej znaczące ryzyka w każdym obszarze zostały przedstawione w tabeli na s. 90–91, wraz z ich znaczeniem i naszymi planami ich łagodzenia lub eliminacji.

KATEGORIA	PRZYCZYNA	RYZIKO	EFEKT	PRAWDOPO- DOBIENSTWO	WPŁYW/ ZNACZENIE	ŚRODEK ŁAGODZĄCY	ODPOWIE- DZIALNOŚĆ
				NISKIE, ŚREDNIE, WYSOKIE			
Finanse	Brak wystarczającego finansowania programu	Ograniczenie możliwości pełnej realizacji zaplanowanego programu	- Słabo przemyślany, niewystarczający program, - Ograniczenie zasięgu europejskiego/ międzynarodowego	NISKIE	ŚREDNIE	Game on! Generowanie zainteresowania finansowaniem programu wśród różnych sponsorów publicznych i prywatnych. *więcej w Q18, Q20 i Q22	Dyrektor Zarządzający, Zarząd ESK 2029, Menedżer ds. pozyskiwania funduszy
Organizacja i zarządzanie	Duża rotacja personelu projektu w trakcie jego trwania	Niepełna wiedza lub brak zaangażowania ze strony niedoświadczonego zespołu	Opóźnienia w realizacji	ŚREDNIE	WYSOKIE	W słowie „zespół” nie ma zaimka „ja” - Analiza przyczyn zmian kadrowych, - podjęcie środków zaradczych – rozważenie możliwości zatrudnienia dodatkowych pracowników lub dokonanie korekty pakietów wynagrodzeń	HR
Polityka	Brak ciągłości wsparcia politycznego	Wycofanie wsparcia politycznego lub brak zaangażowania politycznego może skutkować problemami organizacyjnymi, jak również zmniejszonym finansowaniem i niewielkim wpływem przyznanego tytułu na kulturalny rozwój Miasta i Metropolii	Zmniejszony wpływ, ograniczone działania, mniejszy zasięg międzynarodowy	NISKIE	ŚREDNIE	Team up! Potwierdzenie gwarancji wsparcia politycznego, skuteczna komunikacja z interesariuszami w celu utrzymania zaufania	Zarząd i Dyrektor Zarządzający ESK 2029
Wymiar europejski	Niewystarczająca promocja, trudności w dotarciu do europejskich grup odbiorców	Brak zainteresowania programem ze strony europejskich/międzynarodowych odbiorców	Ograniczony wpływ projektu w skali europejskiej	NISKIE	ŚREDNIE	Zachęć fanów, by cię dopingowali Projekty dedykowane odbiorcom europejskim, działania promocyjne realizowane poza granicami kraju, aktywne partnerstwa z europejskimi organizacjami i miastami, ukierunkowana komunikacja	Dział Komunikacji + Kuratorzy linii programowych
Wymiar europejski	Zbyt wielu partnerów, brak bliższych relacji z partnerami, brak właściwego doboru partnerów, brak wizji współpracy przed i po roku obchodów	Powierzchowne partnerstwa, niewiele realnych partnerstw z długoterminowym podejściem	Brak powiązań, słabe partnerstwa, brak projektów o zasięgu europejskim	NISKIE	ŚREDNIE	Nawiąż relacje podczas zabawy Precyzyjny dobór partnerów, nawiązywanie relacji z dużym wyprzedzeniem, włączanie projektów do długoterminowych planów działania na lata wykraczające poza rok ESK	Menedżer ds. sieci partnerskich
Marketing/ promocja	Niespójne działania komunikacyjne, brak odpowiednich stylów komunikacji, niezdolnych wzbudzić zainteresowanie	Negatywne postrzeganie projektu, niezrozumienie projektu, brak utożsamiania się z ESK 2029	Niewystarczająca widoczność projektu, brak właściwej identyfikacji projektu	ŚREDNIE	WYSOKIE	Dobrze rozegraj swoją strategię Działania komunikacyjne prowadzone w spójny sposób, słuchanie potrzeb/życzeń/sugestii w celu zapewnienia dobrej komunikacji z lokalną społecznością, znalezienie odpowiedniego rodzaju zabawy dla każdej grupy docelowej	Dział komunikacji
Organizacja i zarządzanie	Skala i zakres: zaangażowanie miast Metropolii, a co za tym idzie duża przestrzeń realizowanych działań i duża liczba partnerów	Dodatkowy poziom komplikacji w zarządzaniu zasięgiem metropolitalnym	Brak jednolitego systemu działań w miastach Metropolii, wyzwania komunikacyjne związane z dużą liczbą podmiotów zaangażowanych w realizację	WYSOKIE	ŚREDNIE	Nie baw się sam - Utworzenie Lokalnych Hubów Kultury w 5 subregionach Metropolii, - jasna strategia zarządzania przy dużej niezależności i autonomii	Zespół ds. społeczności + Rada ESK 2029
Budowanie potencjału/ uczestnictwo	Bariery finansowe, mentalne, komunikacyjne i związane z dostępnością, utrudniające uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych	Brak zaangażowania społeczności i interesariuszy	Ograniczone zainteresowanie działaniami, brak poczucia zaangażowania, brak wsparcia publicznego	NISKIE	ŚREDNIE	Podnieś poprzeczkę Opracowanie programu w ścisłej współpracy z interesariuszami od samego początku, zapewnienie dobrej komunikacji zarówno za pośrednictwem mediów, jak też specjalnie opracowanych narzędzi sieciowych, takich jak ośrodki kultury, platforma ESK i Metropolitalne Kongresy Kultury, w celu dzielenia się narracjami od 2023 do 2029 roku i w dalszej perspektywie	Zespół ds. społeczności
Budowanie potencjału/ uczestnictwo	Niewystarczające wysiłki na rzecz zapewnienia lokalnego wsparcia i zaangażowania społeczności w tworzenie programu	Niskie zaangażowanie odbiorców w związku z poważnymi barierami utrudniającymi uczestnictwo	Brak skutecznych działań dla nieodbiorców, brak przełamania barier w uczestnictwie w kulturze	NISKIE	ŚREDNIE	Zaproś wszystkich do wspólnej zabawy Współpraca z publicznością od początku projektu, budowanie zaufania do programu, docieranie do odbiorców poprzez sieć partnerstw społecznościowych i poprzez projekty w mikrospołecznościach	Zespół ds. społeczności
Kwestie ogólne (zdrowotne)/ bezpieczeństwo	Eskalacja wojen wykraczających poza Ukrainę i Rosję oraz Izrael i Palestynę, pandemie, niepokoje społeczne	Kryzys poczucia bezpieczeństwa wśród potencjalnych uczestników wydarzeń	Zniechęcający wpływ na międzynarodową i lokalną opinię publiczną, destabilizacja gospodarcza i wiele innych trudnych do przewidzenia konsekwencji	ŚREDNIE	WYSOKIE	Graj, żeby nie zwariować Nacisk na stworzenie programu, który koncentruje się na budowaniu więzi społecznych i dobrostanu, jednoczesne opracowanie opcji programowych, dopasowanych do pojawiających się okoliczności (w tym opcji hybrydowych)	Zarząd ESK 2029 + Dyrektor Zarządzający + Kuratorzy Linii Programowych
Kwestie ogólne (zdrowotne) / bezpieczeństwo	Rosnące ryzyko związane ze zmianami klimatu – nagłe, niebezpieczne ekstremalne zjawiska pogodowe	Zagrożenia dla realizacji programu wynikające ze zmian klimatu (nagłe, niebezpieczne zdarzenia pogodowe)	Zniechęcający wpływ na udział publiczności lokalnej i międzynarodowej, negatywna na opinia publiczna, zmniejszone zainteresowanie uczestnictwem w wydarzeniach kulturalnych	ŚREDNIE	WYSOKIE	Graj w przestrzeniach zamkniętych i online Rozważenie alternatywnych opcji realizacji programu, alternatywne warianty działań realizowanych w przestrzeniach zamkniętych, a także wydarzenia hybrydowe lub online	Dział produkcji

Nie można grać tylko obserwując! Aby grać, trzeba się zanurzyć, być aktywnym i zaangażowanym!

5.4

Marketing i komunikacja

* Play! →

gra!	gry	grający	niegrające
gry	gier	grana	niegrających
grze	grom	grałbym	niegrana
grę	gry	gracie	niegrającą
grą	grami	grających	niegranej
grze	grach	grane	niegranemu
gro	gry	grałbyś	niegranego
	Graj!	granego	niegrane
grałem	niegrającej	grajcie	niegrającego
grająca	granej	grałeś	niegrającemu
grajcież	grajże	granemu	niegrający
grało	grajmy	grali	niegrającymi
grani	grałoby	grajmyż	niegrająca
graliby	grania	grały	grano
grają	gralibyscie	graniach	wygrana
grałyby	grając	gralibysmy	wygrać
graniami	grałybyscie	grająca	
graliście	granie	grałybysmy	
grające	graliśmy	graniem	
grałyście	grającego	gram	
graniom	grałyśmy	grającej	
gramy	graniu	grań	

Q37

Hasło

Nasze hasła będą bawiły się słowem Play! W języku polskim czasownik „grać” i rzeczownik „gra” dają możliwość stworzenia wielu wariantów słów i idiomów. Po prawej znajduje się tabela ich koniugacji i deklinacji.*

Czy masz już pojęcie na temat tej gry, Europo? Może jej skomplikowane zasady to powód, dla którego polski nie jest Twoim uniwersalnym językiem?

Zaczynamy od prostego „Zagrajmy”, by przejść do bardziej odważnego „Bądź grą, w którą chcesz grać ze światem”. Nasze hasła będą oddawać istotę programu i prezentować europejskie wartości. Gramy w Europę, w której chcemy żyć.

Mamy nawet śląskie słowo na określenie czynności grania. **SZPILAĆ**, czyli grać/uczestniczyć w grze, to po polsku również „nabijać na szpilkę, przygważdżać”.

Angielskojęzyczna wersja naszych haseł nie będzie może tak różnorodna, jak polska i śląska, ale jak można się przekonać, czytając naszego Bid Booka, zabawa w Play! i nawiązania do gier dają możliwość użycia wielu zabawnych kombinacji.

Q38 + Q39

Planowana strategia marketingowa i komunikacyjna + Partnerstwa medialne

W Polsce funkcjonuje powiedzenie: „Siedź w kącie, a znajdą cię”. Jednak w przypadku Europejskiej Stolicy Kultury odbiega ono od prawdy. Ani w przypadku ludzi, których chcemy zaangażować i zaprosić do Metropolii, ani tym bardziej w przypadku europejskiej i międzynarodowej publiczności, którą chcemy przyciągnąć. Mamy przecież zaistnieć pośród tysięcy wydarzeń kulturalnych, które co roku odbywają się w Europie. Zatem igrzyska czas zacząć!

Zapraszamy Europę do udziału w Play!, które nawiązuje zarówno do jej historii, jak też do historii naszego regionu. Czy to czas na Play!? Zdecydowanie tak!

Nie można jednak grać, tylko się przyglądając! Trzeba, Europo, dać się porwać zabawie, być aktywną i zaangażowaną. Dopiero wtedy gra zaczyna sprawiać przyjemność.

Tworzenie treści jest łatwe. Trudniej sprawić, by się wyróżniały i przemawiały do ludzi. Największym wyzwaniem dla każdego gracza kultury, zwłaszcza przy ograniczonym budżecie, jest przyciągnięcie uwagi. Nie da się zignorować wielokanałowego podejścia, dostosowanego do różnych grup docelowych w Europie i w kra-

Dotarcie do określonych grup docelowych za pośrednictwem sieci europejskich

KATOWICE, MIASTA I GMINY METROPOLII	MIASTA PARTNERSKIE KATOWIC	ESK I KANDYDACI NA LATA 2026–2030	MIASTA NALEŻĄCE DO SIECI CULTURENEXT	OBSZARY METROPOLITALNE SIECI EUROCITIES	MIASTA NALEŻĄCE DO SIECI EUROCITIES
2024 →	2025	2026	2027	2028	2029
2025 →					
2026 →					
2027 →					
2028 →					
2029 →					2030+
od Będzina do Zbrosławic – wszystkie 41 miast Metropolii	od Groningen przez Pula-Pola i Saint- Étienne do Shenyang	od Trenczyna do Oulu, od Évory do Chemnitz, od Kiruny do Larnaki	od Aveiro do Savonlinny i wszystko pomiędzy	od Aix-Marseille- Provence Metropole do Lille Metropole	od Aarhus do Saragossy

ju. Organizacja Visit Poland, obok sieci polskich ambasad i instytutów oraz polskich ekspatów, będą naszymi najważniejszymi sprzymierzeńcami. Dzięki nim trafiemy do różnych kanałów i do zróżnicowanej publiczności, zarówno do naszych rynków docelowych, jak też nowych grup. Wśród nich mogą znaleźć się osoby, które zagrają w Tetrisa w ramach projektu **Blocks**, maniaczki technologii, które zechcą doświadczyć VR w **Trójkącie Trzech Cesarzy**, a także fani piłki nożnej, którzy nie mają nic przeciwko odrobinie kultury, jeżeli jest ona oferowana w ramach takiego projektu, jak **Support your Team**.

Komunikacja cyfrowa będzie prawdopodobnie pierwszym punktem kontaktowym dla większości gości spoza miasta i z zagranicy, przy czym analityka AI pomoże nam dostosować komunikaty i indywidualne tagi programów do określonych grup. Pomysł polega na wykorzystaniu naszych europejskich sieci jako jednego z wielu kanałów, dzięki czemu ominiemy pułapkę rutyny. Tradycyjne rynki docelowe to świetne miejsce na start, ale jeszcze ważniejsze są sieci, które pozwolą lepiej odzwierciedlić ofertę kulturalną. Nasz plac zabaw będzie rósł z każdym rokiem, obfitując w nowe miasta włączone do gry komunikacyjnej: miasta partnerskie Katowic (od 2025 roku), wyznaczone miasta ESK (od 2026 roku), miasta sieci CultureNext (od 2027 roku), metropolie sieci Eurocities (od 2028 roku) oraz kolejne miasta sieci Eurocities (od 2029 roku). Są to kontakty umożliwiające umieszczanie reklam zewnętrznych i banerów internetowych, łączenie się z naszą stroną internetową oraz oferowanie wydarzeń na żywo. Warto również wspomnieć o europejskiej sieci naszego projektu Echoes across Europe, realizowanego w ramach programu **Moving Stages**, który przewiduje organizację wydarzeń na żywo w kilku miastach europejskich.

W kontekście sieci miejskiej będziemy ściśle współpracować z Urzędem Miasta i Komisją Kultury

Rady Miasta, korzystając z nawiązanych przez Katowice kontaktów międzynarodowych.

Kto wyjdzie i zagra?

Pracując nad naszym programem artystycznym, staraliśmy się mieć na uwadze, kogo chcemy zaprosić do udziału w danej grze lub projekcie. Pozostajemy wierni tej zasadzie, dowiadując się, kim są ludzie, do których zwracamy się na poziomie międzynarodowym. Zainwestowaliśmy w szeroko zakrojone badania na lokalnym podwórku, by lepiej zrozumieć, jak podejść do niektórych grup odbiorców, a także osób, które w kulturze nie uczestniczą. W przypadku działań międzynarodowych stosujemy inną metodologię, ale efekt, który chcemy osiągnąć, jest podobny: każdy powinien czuć się zaproszony i do pewnego stopnia czuć się jak w domu.

Nasza komunikacja skupi się na pięciu segmentach graczy, reprezentujących różne pokolenia. Opracowaliśmy tabelę tagów, by pokazać, na jakich narracjach i wartościach będziemy opierać komunikaty. Poniżej znajdują się odniesienia do poszczególnych grup pokoleniowych.

1 Obecnie najmłodsza grupa, **Pokolenie Alfa**, to osoby urodzone po 2010 roku i będące dziś w wieku nastoletnim. Najstarsze będą mieć 19 lat, gdy rozpoczniemy rok ESK. Są pierwszym pokoleniem, które dorastało w XXI wieku i wejdzie w dorosłe życie, korzystając ze sztucznej inteligencji oraz wirtualnej rzeczywistości, tak jak Pokolenie Y dorastało, korzystając ze smartfonów. Algorytmy przetwarzania danych i uczenia maszynowego wpływają na sposoby interakcji ze światem. Musimy jeszcze dowiedzieć się, co uwiedzie wyobraźnię Pokolenia Alfa, gdy stanie się na tyle dorosłe, by dać się uwieść. Wiele projektów w naszym programie artystycznym

hashtags: #KATOWICEGZM2029 #KTWGZM2029 #KatowiceNaStolicę (#KatowiceforCapital)					
LINIE NARRACYJNE					
#personalplaylist (indywidualna)	#fairplay (społeczność)	#totalimmersion (przestrzeń)	#replay (dziedzictwo)	#metropolis	#knowledge
OSOBISTY • zaangażowanie • zainteresowania innowacja • doświadczenie rozwój • wymiar indywidualny, • osobiste zaangażowanie	RELACJE • powiązania • podobieństwa • partnerstwa • równość • klimat metropolii • podejście międzysektorowe, • dobrostan	TECHNOLOGIA • absorpcja • aberracja • mediacja • VR • AI • cyfryzacja • jasna i ciemna strona • miasto/przyroda • kształtowanie przestrzeń miejska/zielona • kreatywna współpraca, kształtowanie	FLOW • inspiracja • kultura niszowa • granice kulturowe • alternatywne poznanie/uznanie • nowe narracje • nowe znaczenia • ponowna kontekstualizacja • współtworzenie spójnego wizerunku budowa nowej tożsamości	BUDOWANIE POTENCJAŁU • uczenie się • internacjonalizacja • jakość • zarabianie • branże kreatywne – METROPOLIA KULTURY	BADANIA • wgląd • słuchanie • zmiana • przemysł • adaptacja • zręczność • wiedza oparta na badaniach • myślenie badawcze • wspólne narzędzia

zostało skierowanych do tej grupy wiekowej, tworząc im w ich éducation digitale (błędnie cytując Flauberta), poprzez jej jasną i ciemną stronę. Warto też uwzględnić ich zagranicznych rówieśników, którzy mogą trafić do Katowic podczas pierwszej podróży Interrail lub w ramach wymiany Erasmus+, a nawet usłyszeć o ESK bezpośrednio od rówieśników i rówieśniczek. Z czasem dostosujemy nasze podejście, decydując czy chcemy dotrzeć do nich poprzez inne wartości, niż te uobecnione w #personalplaylist i #totalimmersion.

2 Najliczniejszą grupą, z którą będziemy się komunikować, są młodzi Europejczycy z **Pokolenia Z**. Ich rówieśnicy z Polski nie znają czasów bez Unii Europejskiej i Internetu, więc są dla nas najlepszym punktem odniesienia. To oni w 2023 roku spędzali na smartfonach nawet ponad 9 godzin dziennie (patrz raport Youth vs. mobile). Są niezwykle pragmatyczni, prawdziwie tolerancyjni, bardzo wrażliwi na kwestie klimatyczne, zaangażowani i nastawieni na dialog. Potrzebują natychmiastowej informacji zwrotnej. Chociaż smartfony są dla nich centrum dowodzenia życiem, niczego nie cenią tak bardzo, jak spotkań twarzą w twarz. Grają w gry online, nie samotnie, ale w grupie. Są wielozadaniowi, ale nie robią wszystkiego naraz, lecz po kolei. Oczekują stymulacji i szanują mentorów.

Będziemy wchodzić z nimi w interakcje poprzez relacje w mediach społecznościowych: Instagram, Snapchat, TikTok, Discord, Twitch (a może powstanie jakieś nowe narzędzie?). W tej relacji liczy się wizerunek, głos i spotkania online, a przede wszystkim

zaangażowanie. Nasze decyzje związane z wyborem odpowiednich kanałów social mediowych będą podejmowane i zmieniane dynamicznie. Będziemy go śledzić za pomocą narzędzi AI i internetu. Zapraszać reaktywnie, zwłaszcza komunikatami opartymi na #fairplay i #totalimmersion, bo te wartości są dla tego pokolenia kluczowe.

3 Drugą grupą po Zetach jest **Pokolenie Y**, ludzie LinkedIn, Facebooka, Instagrama, WhatsAppa i Twittera(X). Dorastali w towarzystwie smartfonów, komputerów i Internetu. Komunikują się asynchronicznie, spędzając około 6,5 godziny dziennie online. Ważna jest dla nich atmosfera i stymulacja, a także dobra zabawa. Dlatego będziemy pisać z nimi i do nich. Tutaj komunikacja będzie opierać się na narracji, którą będą mogli przeczytać/odtworzyć w dowolnym momencie. Informacje o wydarzeniach będą docierać na tyle szybko, by mogli zaplanować najdogodniejszy dla siebie sposób dotarcia. Kierujemy do nich #personalplaylist i #replay.

4 W przypadku **Pokolenia X** będziemy kształtować nowe zachowania, ponieważ jego przedstawiciele są eksperymentatorami, poszukującymi nowych rozwiązań. Również w tym przypadku narzędziem komunikacji będą media społecznościowe: Facebook, Instagram, LinkedIn, Twitter(X). Ta generacja skupia się na innowacyjności, więc będziemy szczególnie zainteresowani wciągnięciem jej w #replay i #totalimmersion.

⑤ Z kolei przedstawiciele Pokolenia **Baby Boomers** mają tendencję do komunikowania się tylko wtedy, gdy coś jest nie tak, ponieważ uważają, że jeżeli wszystko jest w porządku, informacja zwrotna nie jest potrzebna. Będziemy informować ich o wydarzeniach, zapraszać na ciekawe aktywności, pokazy i pozwalać na rozwijanie zainteresowań. Wydarzenia z linii programowych #personalplaylist i #fairplay to ich domena.

Ponieważ ewaluacja i monitorowanie, a także budowanie potencjału odgrywają ogromną rolę w naszym działaniu, włączyliśmy tagi #metropolis i #knowledge, by połączyć się z operatorami kulturalnymi, branżami kreatywnymi, badaczkami w Europie i branżą gościnną, od taksówkarzy po recepcjonistów hotelowych, którzy będą pierwszymi uśmiechniętymi twarzami, jakie napotkają nasi goście.

Transmisja online nigdy nie zastąpi kontaktu na żywo/twarzą w twarz, ale może przybliżyć stolicę do peryferii, dlatego wykorzystamy również wirtualne narzędzia i technologie, łączące ludzi z różnych krajów wokół koncepcji Play! Łącząc media tradycyjne z cyfrowymi, dotrzemy do mieszkańców Metropolii oraz potencjalnych międzynarodowych gości, którzy dołączą do gry w dowolnym momencie między 2025 a 2029 rokiem.

Angażowanie mediów

Będziemy redystrybuować informacje do mediów związanych z wymienionymi powyżej europejskimi sieciami miast, za pośrednictwem serwisów prasowych, a także współpracować przy wykorzystaniu naszych wzajemnych kanałów mediów tradycyjnych i cyfrowych. W przypadku mediów międzynarodowych zamierzamy pracować w oparciu o sieci, wykorzystując kontakty partnerów projektu, współpracujących miast oraz istniejące kontakty z mediami w całej Metropolii. Najbardziej skuteczne, jak wynika z naszych wcześniejszych doświadczeń, jest zaproszenie dziennikarzy specjalistycznych na kilkudniowe wizyty obejmujące konkretny program. W związku z Europejską Stolicą Kultury oczekujemy, że międzynarodowy korpus prasowy w Polsce będzie korzystał z naszych zaproszeń. Wkrótce będziemy w stanie zapewnić symulacje projektów, generowane przez sztuczną inteligencję, które będą stanowić silniejszą zachętę do faktycznego relacjonowania projektów dla mediów opartych na ruchomym obrazie.

Będziemy dążyć do ścisłej współpracy ze stacjami krajowymi, zwłaszcza tymi, które są częścią Europejskiej Unii Nadawców. Na poziomie lokalnym naszym wsparciem będzie rodzima prasa i radio. Biuro Katowice GZM 2029 będzie odpowiedzialne za stworzenie takiej oferty, a następnie zawiązanie koalicji śląskich i zagłębiowskich mediów lokalnych.

W pytaniu o oddziaływanie, poruszamy kwestię naszego Miasta 4G – Gardens, Gigs, Games, Growth.

Chcemy, by Europa odkryła zupełnie nowe europejskie miasto i metropolię 4G, bez konieczności rezygnacji z jakiegokolwiek postępu cyfrowego.

Q40

Obywatele w roli podmiotów informujących o programie Katowice GZM 2029

W dzisiejszych czasach każdy jest osobną agencją informacyjną, niezależnie od tego, czy ma 65 lat i korzysta z Facebooka, czy 16 lat i nadaje na TikToku. Z ponad 2 milionów mieszkańców metropolii około 1,6 miliona znajduje się w przedziale wiekowym od 12 do 75 lat. Potencjalnie, jeżeli 1 mln z nich dotrze do 5 osób, możemy dotrzeć do 5 mln osób w Polsce i daleko poza nią. Jednocześnie mamy wiele pokory, wiedząc, że kultura nie znajduje się na szczycie listy tematów, które ekscytują ludzi w codziennych rozmowach i mediach społecznościowych. Niemniej, nie mówimy przecież tylko o kulturze, ale również o zabawie, prawda?

Po raz kolejny wizja wyjścia ze strefy staje się doskonałym narzędziem nie tylko do kształtowania programu artystycznego, ale także do mobilizowania ludzi, by chcieli zaangażować się w informowanie o ESK 2029. W jaki sposób sprawimy, że ludzie, którzy nie sprawdzają codziennie wiadomości kulturalnych i nie planują kolejnego weekendu w operze, będą komunikować się z najbliższymi przyjaciółmi, kolegami i członkami rodziny? Głównie poprzez nasz program: przyniesienie muzyki, sztuki ulicznej, nowych mediów i działań społeczno-kulturalnych do ich najbliższego sąsiedztwa. Zaprosimy tam nowych i zaskakujących artystów z całej Europy. Projekty takie, jak **Piekarniok**, **True Colours**, **Borderless Theatre**, **Light Ahead** czy **Move Your Brass** zwrócą uwagę naszych potencjalnych informatorów, zmieniając codzienną atmosferę ich ulicy, dzielnic czy miasta. W naturalny sposób staną się one „faktem medialnym”, trafiając do rozmów ludzi. Dążymy do osiągnięcia entuzjazmu, radości, ekscytacji, dzięki którym mieszkańcy i mieszkanki zechcą dzielić się doświadczeniami, udostępniając rozmowy offline, zdjęcia i klipy wideo za pośrednictwem mediów społecznościowych w szerszym świecie.

Oferujemy więcej niż jeden tak zwany moment zatrzymania miasta. Będą to wydarzenia, które skupią uwagę szerokiej publiczności. Podczas **48H: the Streets Are Ours** zamknijemy fragment głównej ulicy, a w ramach projektu **Blocks** pobawimy się panoramą Katowic.

Nie chodzi jednak tylko o świat cyfrowy. Nasze informacje będą widoczne w Tramwajach Śląskich i autobusach metropolitalnych, podpiszemy umowę o współpracy z Kolejami Śląskimi i pobliskimi lotniskami, by Katowice GZM 2029 była widoczna w środkach komunikacji miejskiej. Nie zapomnimy też o metropolitalnym transporcie rowerowym i aranżacji przestrzeni miasta w sposób ekologicznie uzasadniony. Angażowanie artystów w różne formy działań PR/programowych pomoże spojrzeć na nasze miasta z dumą i poczuciem przynależności. To dobre emocje, którymi warto się dzielić.

Wiele naszych programów sprzyja zaangażowaniu i współtworzeniu, co pokazujemy w podejściu do budowania zasięgu i programie artystycznym. Dla tych, którzy siedzą głęboko w cyfrowym świecie, przygotowujemy wciągające narzędzia, które pozwalają im stać się współtwórcami programu: interaktywne mapy, które dają każdemu szansę wyboru lokalizacji muzycznego happeningu w wykonaniu orkiestry w ramach **Move Your Brass**, czy głosowania na miejsce warte artystycznej interwencji podczas **Light Ahead**. Mikrogrumy umieszczone na stronie internetowej ESK zachęcą do głębszego zapoznania się z treścią. Wspólne granie wciągnie wszystkich jeszcze bardziej na naszą orbitę, stopniowo zmieniając ich rolę z obserwatorów na promotorów.

Kontynuacja działań w ramach budowania zasięgu, takich jak program mikrograntów **Spójnik! i Zgłoś Swój Pomysł!**, będzie naturalnym sprzymierzeńcem w angażowaniu mieszkańców i mieszanek w promowanie koncepcji Play! W latach przygotowawczych Spójnik! (2025–2029) wygeneruje rosnącą grupę ambasadorów ESK 2029, zarówno osób prywatnych, jak też instytucji. Dzięki powiększającej się z biegiem lat grupie wolontariuszy, a także dzięki temu, że Katowice i Metropolia będą podążać w tym samym kierunku, chcemy, by do 2028 roku milion osób z dumą mówiło o Katowicach i Metropolii jako o SWOJEJ Europejskiej Stolicy Kultury.

Q41

Tworzenie rozpoznawalności ESK jako działania Unii Europejskiej

Każda gra ma jasne i ciemne strony, które wzajemnie się dopełniają. Jeżeli istnieje kultura, wyrasta ona z natury. Jeżeli istnieje stolica, istnieje wokół niej region. Jeżeli istnieje metropolia, istnieje również polis. Skoro istnieje gra i jej reguły, to istnieje również ustalanie reguł i ich łamanie.

W „Słudze dwóch panów” Carlo Goldoni trafia w samo sedno: marka Europejskiej Stolicy Kultury również ma co najmniej dwóch panów. Unia Europejska jest właścicielem marki, a poszczególne miasta mogą ją wykorzystać na komunikację z całym światem.

Jednak o ile sługa w sztuce Goldoniego zdradza obu panów, o tyle marka ESK nie zdradzi nikogo. Tak więc nasze Play! nie będzie naśladować niecznych sztuk Truffaldina, lecz postara się w nacechowany zabawę sposób zaprezentować Europejską Stolicę Kultury jako działanie Unii Europejskiej.

Doskonale zdajemy sobie sprawę z tego, co wybrane miasto zawdzięcza marce. Dlatego widoczność Unii Europejskiej w ramach Europejskiej Stolicy Kultury zostanie zapewniona na wielu poziomach. Informacje i logo Unii Europejskiej umieścimy na wszystkich materiałach drukowanych, stronach internetowych, mediach społecznościowych i materiałach graficznych, zgodnie z oficjalnymi wytycznymi.

Skoro tak dużo mówimy o Play!, przypomnijmy sobie, jak grało się w Polskę przed jej przystąpieniem do Unii Europejskiej – których ulic, infrastruktury, towarów, renowacji, praw ochrony konsumentów, dyrektyw środowiskowych nie było lub wyglądałyby zupełnie inaczej.

Ceremonia otwarcia w poprzednich edycjach ESK stanowiła znakomita okazję do zaprezentowania, w jaki sposób ESK jest nierozdzielnie związana z UE. Zaproszenia na otwarcie, przedstawiciele UE, w szczególności Komisji Europejskiej, pozwolą dotrzeć do szerszego grona odbiorców i mediów.

Ubieganie się o fundusze unijne na projekty ESK także podkreśli, że program Katowice GZM 2029 powstał dzięki członkostwu w Unii Europejskiej.

Wyjście poza strefy oznacza również wyjście z błędnych przekonań dotyczących Unii Europejskiej. Nasza koncepcja Play! unaocznia, że bezpieczny europejski plac zabaw, z którego wszyscy korzystamy, nawet jeśli czasami o tym zapominamy, pochodzi od większej społeczności, dzielącej wspólne wartości i tradycje kulturowe.

Open Call Anna Walterowicz
Zapisy Pleśni Współczesne

...i to by było na tyle, kochani i kochane. To jest nasz Bid Book. Mieliśmy dużo frajdy z pisania, liczymy, że dobrze Wam się czytało. Niezależnie co przyniesie przyszłość, pamiętajcie, że zawsze jesteśmy otwarci na to, by wspólnie spędzić czas, pograć lub pobawić się.

6

Zdolność realizacyjna

Q42

Wsparcie i zaangażowanie polityczne

W projekt zaangażowane są władze Katowic, Metropolii, regionu oraz rząd.

Wola polityczna Rady Miasta znalazła potwierdzenie w przyjętych jednogłośnie uchwałach o wsparciu działań i dofinansowaniu instytucji. Co istotne, nowa Rada Miasta (wybory samorządowe odbyły się w 2024 roku) zdecydowała o rozdzieleniu komisji działających w Radzie Miasta. Od maja 2024 roku funkcjonuje samodzielna Komisja Kultury z daleko idącymi uprawnieniami decyzyjnymi w zakresie kultury. Kultura wymaga szczególnej troski ze strony Rady Miasta w związku z wysiłkami podejmowanymi w ramach starań o Europejską Stolicę Kultury 2029, w celu stworzenia jak najlepszej synergii między strategią kulturalną, długoterminowymi skutkami ESK oraz międzynarodową reputacją i współpracą.

Zgromadzenie Metropolii, składające się z 41 prezydentów i burmistrzów miast wchodzących w jej skład, jednogłośnie poparło naszą kandydaturę i finansowanie projektu.

Rząd, za pośrednictwem Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, pisemnie potwierdził zaangażowanie w kwietniu 2024 roku, zapewniając o zabezpieczeniu funduszy dla miasta, które otrzyma tytuł Europejskiej Stolicy Kultury 2029 w Polsce.

Q43

Plany dotyczące projektów infrastrukturalnych

Aby móc grać w naszą grę, potrzebujemy odpowiednich przestrzeni dla kultury. Oprócz dużej przestrzeni biurowej dla zespołu ESK i sali koncertowej w siedzibie instytucji Katowice Miasto Ogrodów, tworzymy nowe, ekscytujące przestrzenie, które zmieniają zasady gry.

Dom Kultury Witosa powstaje z myślą o lokalnej społeczności w dzielnicy Witosa, gdzie dotąd nie funkcjonował dom kultury. Projekt jest na ukończeniu. Będzie to ogromna zmiana dla mieszkańców dzielnicy. Chcemy bawić się razem z nimi, realizując tam projekty społeczne **Different Voices**, a także podnosząc umiejętności pracowników domu kultury w ramach projektu **Metropolia Kultury**.

Muzyka od zawsze była w naszym DNA – dlatego miasto zakupiło dom pozostawiony przez słynnego kompozytora Wojciecha Kilara (w którym skomponował muzykę do filmu „Dracula”), by stworzyć w nim Centrum Edukacji Muzycznej. To tu dzieci i młodzież będą poznawać tajniki gry na instrumentach wchodzących w skład orkiestr dętych – **Move Your Brass** czy **Jolly Youth Orchestra**. Inwestycja jest na ukończeniu, a muzyka zabrzmi tam już w 2026 roku.

Mamy ambitne cele związane z upamiętnieniem naszej historii, dlatego w Bogucicach, dzielnicy objętej planami rewitalizacji, stworzymy Centrum Himalaizmu, instytucję kultury poświęconą słynnemu himalaistce Jerzemu Kukuczce. To w tym budynku zagramy w **48H: Street are Ours**, czyli festiwal sportów miejskich z udziałem mieszkańców. Planowane otwarcie Centrum – 2027 rok.

Najważniejsza z gier – Hub Gamingowo-Technologiczny to inwestycja, która przeobrazi dużą część Katowic. Będzie to studio projektowania gier, miejsce kreatywnej pracy, łączące wiele dziedzin kultury, przemysłu, designu i nowych technologii. Dzięki rozłożeniu tej ogromnej inwestycji w czasie, pierwsze karty do gry będziemy mogli wyłożyć na stół już w 2026 roku w odrestaurowanych budynkach pokopalnianych. To właśnie tutaj będą realizowane projekty związane z technologią, takie jak **Medialab** i nasza wielka wystawa **The History of Video Games**. Rok obchodów będzie również rokiem wielkiego otwarcia całego kompleksu!

Kandydat:

Katowice wraz z gminami Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii:

Będzin, Bieruń, Bobrowniki, Bojszowy, Bytom, Chełm Śląski, Chorzów, Czeladź, Dąbrowa Górnicza, Gierałtówice, Gliwice, Imielin, Knurów, Kobiór, Łędziny, Łaziska Górne, Mierzęcice, Mikołów, Mysłowice, Ożarówice, Piekary Śląskie, Pilchowice, Psary, Pyskowice, Radzionków, Ruda Śląska, Rudziniec, Siemianowice Śląskie, Siewierz, Sławków, Sosnowiec, Sośnicowice, Świerklaniec, Świętochłowice, Tarnowskie Góry, Tychy, Wojkowice, Wiry, Zabrze, Zbrostawice

Autorzy i autorki Bid Booka:

Oskar Adamus, Magdalena Gościński, Łukasz Kałębasiak, Aleksandra Kołtun, Hanna Kostrzewska, Katarzyna Nowakowska, Przemek Sołtyś

Współpraca:

Agere Aude, Always More, antyRAMA, Matylda Badera, Michał Derda-Nowakowski, Magdalena Czerny-Kehl, Łukasz Dziuba, Anna Kaleta, Małgorzata Klimkowska, Ewa Kokot, Alicja Kotyl, Mariola Kulawiak, Aleksander Lysko, Katarzyna Łata, Bastek Łąkas, Elżbieta Majorczyk-Grabińska, Zuzanna Maciejak, Katarzyna Majsterek, Klaudia Mańka, Mobe Dick, Anna Ochlińska, Izabela Olszowska, Magdalena Orczewska, Adam Pisarek, Mariusz Prześlica, Zdzisław Smuczerowicz, Szałfynster, Magdalena Szczepocka, Jakub Talarczyk, Katarzyna Wiaderna, Barbara Wrońska, Piotr Zaczkowski & authors and organisations mentioned in the Bid Book

Rada Konsultacyjna:

Michalina Bednarek (2023), Andrzej Bogdanowicz, Agnieszka Bugno-Janik, Magdalena Cielecka (2023), Anna Dęboń, Dagmara Gumkowska, Karolina Jakoweńko (2023), Waldemar Jan, Halyna Khalymonyk, Arnika Kluska, Oliwia Myczkowska, Jerzy Parusel, Agnieszka Stefaniak-Zubko, Justyna Szklarczyk-Lauer, Dominik Tokarski, Przemysław Walas (2023), Piotr Wójcik, Wiktor Wysocki (2024)

Polskie tłumaczenia i korekta językowa:

Rafał Drewniak, Weronika Górka, Magdalena Orczewska, Piotr Zaczkowski

Projekt graficzny i skład:

Roman Kaczmarczyk i Anna Kopaczewska

Krój pisma:

Riforma LL, Lineto

Drukarnia:

Drukarnia Akapit

Wniosek został wydrukowany na papierze przyjaznym dla środowiska wyprodukowanym przez Jih Sun Papers i Arctic Paper: Natural Art Silk Embossed Granite, 290 gsm (okładka) Munken Lynx 120 gsm (wnętrze)

Na wewnętrznej stronie okładki:

Open Call Jadwiga Lemańska, *Kato panorama*

Autorzy i autorki zdjęć:

Jakub Dziewit, Karolina Jackowska, Michał Jędrzejowski, Kacper Krzętowski, Michalina Kuczyńska, Arkadiusz Ławrywianiec, Krzysztof Łazik, Klaudia Mańka, Artur Pławski, Krzysztof Szewczyk, Krzysztof Szlęzak, Rafał Wyrwich, Marcin Wysocki / CSW Kronika

Linki:

www.katowicegzm2029.eu

www.facebook.com/katowice.gzm2029

www.instagram.com/katowice_gzm2029

#katowicegzm2029

Specjalne podziękowania dla wszystkich osób, które pomogły w procesie aplikacyjnym, dla wszystkich osób i instytucji, które współtworzyły koncepcję poprzez propozycje, a także dla uczestników i uczestniczek wszystkich inspirujących spotkań i rozmów.

Referencyjna jest angielskojęzyczna wersja aplikacji.

Zrealizowano z udziałem środków finansowych z budżetu Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii.

KTW_
GZM_
2029

KATOWICE
for a change

Górnośląsko-
Zagłębiowska
Metropolia

